

ระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) เพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคง
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

พลตำรวจตรี สุรพล อยู่หนูช
รองผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2559 – 2560

บทคัดย่อ

เรื่อง ระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) เพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคง
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี สุรพล อยู่บุษ หลักรัฐ วปอ. รุ่นที่ 59

เอกสารวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่ศึกษาเรื่อง ระบบกล้องวงจรปิด เพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง โดยใช้องค์ความรู้ด้านทฤษฎีองค์การและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กอปรกับการลงพื้นที่ศึกษาที่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส มาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่มีแนวโน้มที่ดีขึ้นตามลำดับด้วยความพยายามในการแก้ไขปัญหาของรัฐและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กล้องวงจรปิดถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ระบบกล้องวงจรปิดในการสืบสวนติดตามจับกุมตัวผู้ก่อเหตุความรุนแรงมาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมได้มากถึงประมาณร้อยละ 70 แต่ทั้งนี้การใช้กล้องวงจรปิดในการปฏิบัติงานในพื้นที่นั้น พบปัญหาอยู่หลายประการ ในระดับนโยบาย กล่าวคือ ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของโครงการ และการขาดการบูรณาการการใช้กล้องระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ในระดับปฏิบัติการ กล่าวคือ ปัญหาเกี่ยวกับกล้องวงจรปิดที่ไม่ได้คุณภาพ ปัญหาการวางแผนติดตั้งกล้องที่ไม่ครอบคลุมพื้นที่ ระบบกล้องที่ไม่เสถียร กำลังพลขาดความเชี่ยวชาญในการใช้ ตลอดจน ปัญหากล้องถูกทำลาย กล้องเสื่อมสภาพขาดการซ่อมบำรุงหรือจัดหาทดแทน ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานให้มากขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะของงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นในเรื่องการบูรณาการการใช้กล้องวงจรปิดตามแผนแม่บทการบูรณาการระบบกล้อง โทรทัศน์วงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผู้บังคับบัญชาและผู้นำหน่วยทุกท่านจะต้องให้ความสำคัญดำเนินการบูรณาการตามกรอบแนวทางการปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับมาตรการด้านอื่นๆ

คำนำ

ในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างรวดเร็ว กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (Close – Circuit Television) เป็นเทคโนโลยีหนึ่งในยุคปัจจุบัน ที่สามารถนำมาใช้ในงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว หรือเสียงที่ได้จากกล้องโทรทัศน์วงจรปิดนั้นสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานสำคัญในการสืบสวนสอบสวน สามารถบอกได้ถึงวัน เวลา สถานที่ สภาพแวดล้อม สิ่งของ อาวุธที่ใช้ ตลอดจนพฤติการณ์ในการกระทำความผิดต่างๆ ได้เป็นอย่างดีและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมทั้งในระดับประเทศและในระดับสากล

ฉะนั้น การพัฒนาต่อยอดการใช้ระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดมาใช้ในงานด้านความมั่นคงจึงเป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมากว่าจะสามารถจะนำไปใช้ในรูปแบบใดได้บ้างจึงเป็นที่มาของการวิจัยในครั้งนี้ และเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่าผลของการวิจัยนี้จะเกิดประโยชน์ต่อการรักษาความสงบและความมั่นคงของประเทศต่อไป

พลตำรวจตรี

(สุรพล อยู่หนูช)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ	7
ทฤษฎีการจัดการและการบริหาร	14
แนวความคิดนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวน	16
บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับงานด้านความมั่นคง	20
ระบบกล้องวงจรปิดในงานป้องกันอาชญากรรม	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
กรอบความคิดของการวิจัย	31
สรุป	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 สภาพและปัญหาทางด้านความมั่นคงทางภาคใต้	33
สภาพทั่วไปในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	33
สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	48
การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา	59
สถานการณ์การใช้กล้องวงจรปิดในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหา	63
ปัญหาข้อขัดข้อง	75
สรุป	77
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและกำหนดแนวทางการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อสนับสนุนงานความมั่นคง	80
วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการใช้กล้องวงจรปิด	80
การกำหนดแนวทางการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อสนับสนุนงานความมั่นคง	85
สรุป	86
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	87
สภาพปัญหาในพื้นที่ และ อุปสรรคข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิด	
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่องานด้านความมั่นคง	87
แนวทางการนำเทคโนโลยีกล้องวงจรปิดมาใช้ในการงานความมั่นคงในพื้นที่	
จังหวัดชายแดนภาคใต้	89
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	101
ประวัติย่อผู้วิจัย	103

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3-1 แสดงสถานภาพกล้องวงจรปิดของหน่วยงานในพื้นที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส	64

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
3-1 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	65
3-2 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	65
3-3 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	66
3-4 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	66
3-5 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	67
3-6 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	67
3-7 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	68
3-8 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	68
3-9 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	69
3-10 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	69
3-11 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	70
3-12 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	70
3-13 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	71
3-14 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	71
3-15 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	72
3-16 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	72
3-17 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	73
3-18 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	74
3-19 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	74
3-20 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด	75
5-1 สรุปสภาพปัญหาในพื้นที่ อุปสรรคข้อขัดข้อง และแนวทางการใช้กล้องวงจรปิด	91

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกับขบวนการโจรก่อการร้าย มีสาเหตุรากฐานปัญหาที่สะสมมาในอดีตซึ่งดินแดนในเขตชายแดน 5 จังหวัดภาคใต้เคยเป็นประเทศราชมาก่อน ประกอบกับการแก้ปัญหาของรัฐที่ไม่เข้าใจถึงขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะชาวมุสลิม ส่งผลให้ชาวมุสลิมเกลียดแค้นและชิงชังต่อรัฐและข้าราชการที่ส่งไปจากส่วนกลาง เป็นสาเหตุหนึ่งนำไปสู่ความขัดแย้ง ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นสืบเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน ต่อเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบัน (ธานี ทวิษศรี, 2546: 74) ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อปัญหาดังกล่าวอีกมาก แนวโน้มความรุนแรงของสถานการณ์หากมองในมุมมองของคนในพื้นที่เห็นได้ชัดว่าน่าจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น แต่ในทัศนะของคนในพื้นที่ที่ทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม แม้จะมีความหวาดกลัวภัยแต่ก็คาดหวังว่าบทบาทหรือพฤติกรรมก่อการร้ายจะลดน้อยลงไปตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานแผนงานและงบประมาณ กรมตำรวจ, 2536: 107) รัฐบาลไทย ทหาร ตำรวจและทุกส่วนราชการ ต่างให้ความสำคัญกับปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอด

ผลกระทบจากปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าเหตุสถานการณ์ความรุนแรงจากสถิติส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ บางครั้งอาจลุกลามมาก่อเหตุถึงเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากจะกระทบต่อสภาพชีวิตความเป็นอยู่และสภาพจิตใจที่ต้องหวาดกลัวภัยของประชาชนในพื้นที่ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในระดับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเศรษฐกิจ และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวที่เลือกที่จะเข้ามาท่องเที่ยวและใช้จ่ายเงินในประเทศไทย ตลอดจนอาจกระทบถึงความมั่นคงของประเทศในด้านอื่นๆ ได้แก่ ความมั่นคงด้านการเมืองภายในประเทศ ด้านการเมืองระหว่างประเทศ ด้านการทหาร เป็นต้น

หลายทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยประสบกับปัญหาความมั่นคงในหลายรูปแบบ ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเพียงปัญหาภัยคุกคามหนึ่งในหลายปัญหา ที่ส่งผลกระทบต่อ

ความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้ปัญหาที่มีความสำคัญที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต ที่ทุกฝ่ายจำเป็นต้องตระหนัก ได้แก่ ปัญหาการก่อการร้ายสากล ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาความมั่นคงภายในอื่นๆ ปัญหาาระบาดวิทยา ปัญหาจากภัยพิบัติต่างๆ (เท็ดสัคกี้ ตรีรัตนกุล, 2554: 85-86) ในทัศนะของผู้วิจัยยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าอาชญากรรมปกติ หากไม่ควบคุมดูแลก็อาจกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้เช่นกัน และอาจมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับปัญหาภัยคุกคามอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้นได้

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การติดตั้งระบบกล้องวงจรปิด (Close Circuit Television System : CCTV) ในเขตพื้นที่เมืองได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยได้มีการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานสาธารณะต่าง ๆ เช่น งานด้านการจราจร งานด้านการบรรเทาสาธารณภัย และงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ได้แก่ งานด้านการป้องกันปราบปราม และงานสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรม รวมถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการสอดส่องเพื่อควบคุมพฤติกรรมในการสร้างความเดือดร้อนรำคาญและการต่อต้านสังคมที่ประสบในเมืองใหญ่ทั่วโลก ในส่วนของประเทศไทยนั้น ได้นำเทคโนโลยีเกี่ยวกับกล้องวงจรปิดมาใช้ในกิจการต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร มีกล้องวงจรปิดจำนวนกว่า 50,000 กล้อง ทั้งใช้ในการบริหารการจราจร และควบคุมจุดเสี่ยงที่จะเกิดอาชญากรรม รวมถึงการใช้ในการสืบสวนในคดีเกี่ยวกับความมั่นคงอาทิ คดีระเบิดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ คดีการชุมนุมสาธารณะ เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นการนำเทคโนโลยีระบบกล้องวงจรปิดมาใช้เพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ประสบกับปัญหาความไม่สงบมาอย่างยาวนาน เนื่องจากเป็นมิติใหม่ในการนำเทคโนโลยีเข้ามาเสริมประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ในการแสวงหาพยานหลักฐานและข่าวสารเพื่อประกอบการทำงานและการตัดสินใจในการปฏิบัติการ ตลอดจนการใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่และอุปสรรค ข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิด ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่องานด้านความมั่นคง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนำเทคโนโลยีกล้องวงจรปิด มาใช้ในงานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตการวิจัยในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งเน้นในเรื่องการใช้เทคโนโลยีระบบกล้องวงจรปิด มาเสริมในงานความมั่นคง ซึ่งถือเป็นการต่อยอดในการใช้กล้องวงจรปิดในงานการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการประยุกต์ใช้มาเป็นระยะเวลาอันพอสมควรแล้ว แต่ในงานด้านความมั่นคงยังไม่มีการศึกษาที่ชัดเจน

2. ด้านพื้นที่

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่วิจัยที่มีสถานการณ์ความไม่สงบที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่ชัดเจน นั่นคือ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส และในพื้นที่อำเภอตากใบนั้นมีการทำงานแบบบูรณาการระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง ฯลฯ การกำหนดขอบเขตการวิจัยดังกล่าวจึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้

3. ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ เดือน ธันวาคม 2559 ถึง เดือน มิถุนายน 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การที่จะศึกษาวิจัยให้ได้ข้อมูลอย่างไม่ลดรูปตัดทอนข้อเท็จจริงที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเข้าถึงประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีกล้องวงจรปิดมาประยุกต์ใช้การทำงานด้านความมั่นคงของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จะเป็นการศึกษาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง ในทุกมิติ เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมนั้น เป็นการแสวงหาความรู้โดยเน้นความสำคัญของข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด การให้ความหมายหรือการนิยามสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนการกำหนดค่านิยมและอุดมการณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นๆ และเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อมูลแบบอุปนัย (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2549: 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญและยากในกระบวนการ วิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นวิธีการสร้างข้อสรุปจากการศึกษา

รูปแบบหรือข้อมูลจำนวนหนึ่ง (สุภางค์ จันทวานิช, 2547: 130) ดังนั้น การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นหลัก และเมื่อผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงเพื่อบูรณาการและหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่างๆ จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก

1. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1.1 การศึกษาค้นคว้าวิจัยจากเอกสาร (Documentary Study) โดยศึกษาจากหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการ การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงการศึกษาจากผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

1.2 การศึกษาภาคสนาม (Field Study) การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวคำถาม (Interview Schedule) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

2. กลุ่มประชากร

ประชากรสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา จากเจ้าหน้าที่รัฐที่ทำงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมา ทั้งฝ่ายตำรวจ ฝ่ายทหาร และ ฝ่ายปกครอง ซึ่งผู้วิจัยจะเจาะจงเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่ศึกษา ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาทบทวนวรรณกรรมจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย

3.2 ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องว่าแบบสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นถูกต้องครบถ้วนตรงประเด็นการวิจัยครั้งนี้

3.3 ขั้นตอนที่ 3 เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปทดสอบความเข้าใจและเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ก่อนนำไปใช้จริง โดยการทดสอบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ด้านปฐมภูมิ ผู้วิจัยทำการเลือกสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลอย่างเจาะจง ดังนี้

4.1.1 ระดับนโยบายสัมภาษณ์ 3 นาย ได้แก่

4.1.1.1 กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า สัมภาษณ์ ผอ.ฝ่ายนโยบายและแผน

4.1.1.2 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

สัมภาษณ์ เลขานุการ ศอ.บต. (นายสุภณัฐ สิริันทวินิติ)

4.1.1.3 ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศชต.) สัมภาษณ์ ผกก.ฝ่ายนโยบายและแผน (ผกก.ฝอ.3 บก.อก.ศชต.)

4.1.2 ระดับปฏิบัติ สัมภาษณ์ 7 นาย ได้แก่

4.1.2.1 ฝ่ายตำรวจ สัมภาษณ์ ผบก.ภ.จว.นราธิวาส และ รอง ผบก.ภ.จว.นราธิวาส

4.1.2.2 ฝ่ายปกครอง สัมภาษณ์ ผวจ., รอง ผวจ. และ ป้องกันจังหวัดนราธิวาส

4.1.2.3 ฝ่ายทหาร สัมภาษณ์ ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส, ฝ่ายเสขที่ได้รับมอบหมาย

4.1.3 ระดับอำเภอ สัมภาษณ์ 11 นาย ได้แก่

4.1.3.1 ฝ่ายตำรวจ สัมภาษณ์ ผกก.สภ.ตากใบ, รอง ผกก.สส., สว.สส., จนท.ฝ่ายสืบสวน และ พนักงานวิทยุหรือเจ้าหน้าที่ห้อง Control Room

4.1.3.2 ฝ่ายปกครอง สัมภาษณ์ นายอำเภอ, ปลัดอาวุโส, ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายความมั่นคง หรือ ปลัดอำเภอฝ่ายป้องกัน

4.1.3.3 ฝ่ายทหาร สัมภาษณ์ ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 31, รองผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจ และนายทหารยุทธการ

4.2 ด้านทฤษฎี ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้แล้ว

5. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ หลังจากเมื่อได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก และการสังเกตภาคสนาม (Field Observation) ทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยวิธีการ Content Analysis เพื่อวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบสภาพปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีผลต่องานด้านความมั่นคง
2. ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงแนวทางการใช้ระบบกล้องวงจรปิดเพื่องานด้านความมั่นคง ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

คำจำกัดความ

กล้องวงจรปิด หมายถึง กล้องวงจรปิด หรือ กล้องโทรทัศน์วงจรปิด เป็นกล้องชนิดที่สามารถแปรภาพเป็นสัญญาณวิทยุหรือกระแสไฟฟ้าและส่งไปยังสถานที่ที่กำหนดได้ โดยใช้คลื่นวิทยุหรือสายไฟฟ้าเป็นสื่อสัญญาณ ซึ่งแตกต่างจากวิทยุโทรทัศน์ที่ออกอากาศโดยไม่มีกำกััดผู้รับภาพและเสียง นิยมใช้ในสถานที่เฉพาะ เช่น ธนาคาร บ่อนการพนัน สนามบิน พื้นที่ควบคุมทางทหาร ร้านค้า หรือโรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ (มณี โรจน์กนก, 2553: 22)

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมการวิจัยเรื่อง “ระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) เพื่อสนับสนุนงานความมั่นคง ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นและหัวข้อสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ
2. ทฤษฎีการจัดการและการบริหาร
3. แนวความคิดนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวน
4. บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กับ งานด้านความมั่นคง
5. ระบบกล้องวงจรปิดในงานป้องกันอาชญากรรม
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบความคิดของการวิจัย
8. สรุป

แนวความคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ (National Security)

ในการศึกษาเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ ควรมีการศึกษาความหมายของคำสำคัญ 2 คำ ได้แก่ คำว่า “ชาติ (Nation)” และ “ความมั่นคง (Security)” ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ชาติ (Nation) หมายถึง ประเทศ ประชาชนที่เป็นพลเมืองของประเทศ กลุ่มชนที่มีความรู้สำนึกในเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน หรืออยู่ในปกครองรัฐบาลเดียวกัน ประชาชาติ

รัฐ (State) หมายถึง แคว้น บ้านเมือง ประเทศ และอาจหมายความรวมถึงการมีปกครองประเทศอย่างมีเอกราช และเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ

ประเทศ (Country) หมายถึง บ้านเมือง แคว้น ชุมชนแห่งมนุษย์ซึ่งตั้งมั่นอยู่ในดินแดนอันมีอาณาเขตแน่นอน มีอำนาจอธิปไตยที่จะใช้ได้อย่างอิสระ และมีการปกครองอย่างเป็นระเบียบ เพื่อประโยชน์ของบรรดาประชาชนที่อยู่ร่วมกันนั้น

ความมั่นคง (Security) หมายถึง การปกป้อง บุคคล อาคาร องค์กร หรือประเทศชาติ ให้รอดพ้นจากภัยคุกคามต่างๆ

ซึ่งเมื่อนำมารวมกัน ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security) คือ การปกป้องประเทศชาติให้รอดพ้นจากภัยคุกคามต่างๆ นั่นคือความหมายอย่างกว้าง หากมองในมุมของพลเมือง

แนวความคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ ครอบคลุมในมิติต่างๆ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความท้าทาย โอกาสและภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ๆ มีนักวิชาการหลายท่านให้ความเห็นไว้สามารถสรุปได้ ดังนี้

ความมั่นคงแห่งชาติ หรือ ความมั่นคงของรัฐหมายถึง "การที่ชาติหรือรัฐมีเอกราช สวัสดิภาพของสังคมและประชาชนอยู่ในความปลอดภัยอยู่ดีมีสุข มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมีระเบียบวินัยและมีวัฒนธรรม"

ปัจจัยสำคัญอันเป็นหลักของความมั่นคงแห่งชาติ 5 ประการ

1. ด้านการเมือง ได้แก่ มีรัฐบาลบริหารประเทศโดยชอบด้วยวิถีทางแห่งระบอบการปกครองรัฐบาลมีเสถียรภาพและปราศจากการบงการหรือบังคับข่มขู่จากภายนอกประเทศรัฐบาลบริหารประเทศเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติและจัดระบบงานราชการให้มีประสิทธิภาพและปราบปรามการแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ

2. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จัดให้มีการประกอบการทางเศรษฐกิจมีความเจริญก้าวหน้า ส่งเสริมให้ประชาชนมีผลประโยชน์จากรายได้ทางเศรษฐกิจโดยยุติธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในฐานะของบุคคลทางเศรษฐกิจ จัดการให้เงินตรามีเสถียรภาพ

3. ด้านสังคมจิตวิทยา ได้แก่ ส่งเสริมการศึกษาอบรมและการวิจัยตลอดจนวิชาชีพ บำรุงส่งเสริมระเบียบวินัยและวัฒนธรรมเสริมสร้างให้ประชาชนมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันจัดการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลการสาธารณสุขการอนามัยและสังคมสงเคราะห์ให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการทหาร ได้แก่ จัดให้มีกำลังรบอาวุธยุทธโปกรณ์เพียงพอแก่การป้องกันรักษาเอกราชของชาติฝึกกำลังรบทุกประเภทให้มีสมรรถภาพมีระเบียบวินัย มีความกล้ากล้าตลอดจนทำนุบำรุงให้ทหารกองหนุนอยู่ในสภาพพร้อมรบอยู่เสมอ (เช่นเรียกเข้ารับการฝึกในยามปกติเป็นครั้งคราวเรียกเข้าฝึกพร้อมกับกองทัพประจำการในการประลองยุทธในสนาม)

5. ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการพลังงานและสิ่งแวดล้อมจะต้องก้าวหน้ามีนักวิชาการที่มีคุณภาพจำนวนมากมีการคิดค้นและวิจัยที่เป็นประโยชน์ในทุกๆด้านเพื่อการพัฒนาและการทดแทน

นอกจากนี้ ความคิดของนักวิชาการอื่นๆ กล่าวว่าความมั่นคงของชาติ คือ ความมั่นคงของแกนทั้งสามซึ่ง ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สามแกนนี้เป็นรากแก้วหรือแกนแท้ของประเทศชาติประสานกันอยู่ในลักษณะของรูปสามเหลี่ยมปิรามิด

1. การจำแนกความมั่นคงแห่งชาติ

1.1 ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศในลักษณะของรูปธรรม ได้แก่ ชาติ - รัฐ ประเทศและสังคมอันเป็นลักษณะรวมกล่าวคือ

1.1.1 ชาติ (Nation) เป็นศัพท์ที่เน้นถึงคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันมีเชื้อสายเดียวกันมีความรู้สึกร่วมกันในสายเลือดและมีประวัติศาสตร์ร่วมกันอยู่ในรัฐเดียวกันอยู่ภายใต้ประมุขของรัฐคนเดียวกันภายใต้ธงชาติผืนเดียวกันรัฐ (State) เป็นศัพท์ที่เน้นทางการเมืองและการรับรองของนานาชาตินิติรัฐทำให้ชาติเป็นชาติอย่างเต็มภาคภูมิและรัฐก็คือชาติที่มีการจัดเป็นรูปองค์กรอิสระขึ้นเป็นประเทศ (Country) เป็นศัพท์ที่เน้นทางภูมิศาสตร์หมายถึงการมีดินแดนอันเป็นที่รวมของชนชาติของรัฐหรือเป็นที่รวมของสังคมขนาดใหญ่สังคม (Society) เป็นศัพท์ที่เน้นถึงสภาพความเป็นอยู่ของหมู่คนที่คบค้าสมาคมกันอยู่ด้วยกันเมื่อกล่าวถึงความมั่นคงแห่งชาติจึงอาจกล่าวว่าเป็นความมั่นคงของสังคมก็ได้

1.1.2 องค์ประกอบของชาติ - รัฐในส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคงจะประกอบด้วยดินแดนประชากรรัฐบาลความมีเอกราชและการรับรองของสังคมนานาชาติประเทศจะมีความมั่นคงหรือไม่เพียงใดพิจารณาได้จากองค์ประกอบเหล่านี้กล่าวคือ

1.1.3 ดินแดน - ความมั่นคงของดินแดนคือการไม่สูญเสียบูรณภาพแห่งดินแดนแต่การสูญเสียบูรณภาพแห่งดินแดนในลักษณะของการยึดครองทั้งประเทศเช่นในยุคที่มีการล่าเมืองขึ้นหรือยุคจักรวรรดินิยมนั้นเป็นเรื่องล้าสมัยเสียแล้วจักรวรรดินิยมเป็นลัทธิการเมืองลัทธิหนึ่งซึ่งผูกพันอยู่กับระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่าระบบ "พาณิชยกรรม" ยุคจักรวรรดินิยมเป็นยุคในประวัติศาสตร์แห่งนโยบายเศรษฐกิจที่มีนโยบายการเมืองแฝงอยู่ด้วยหลายประการเช่นนโยบายขยายอำนาจโดยการค้าโดยรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องในการค้าเองด้วยการผูกขาดเพื่อประโยชน์แห่งความรู้สึगतชาตินิยมระบบพาณิชยกรรมได้นำชาติต่างๆในยุโรปไปสู่การแสวงหาเมืองขึ้นเพื่อจะได้ซื้อวัตถุดิบได้ในราคาถูกหรือนำสินค้าที่ประเทศเจ้าของเมืองขึ้นผลิตได้ไปแลกกับวัตถุดิบในลักษณะที่ปราศจากความเป็นธรรมทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจจตุราตามใจชอบ

1.1.4 ประชากร - ประชากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชาติ - รัฐและของประเทศเพราะรัฐจะมีขึ้นไม่ได้ถ้าดินแดนไม่มีประชากรที่เป็นคนของชาติความมั่นคงแห่งชาติในเรื่องของประชากรขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจการศึกษาความรู้ความสามารถหรือทักษะตลอดจนจริยธรรมและความสามัคคีของประชากรภายในชาติเพราะเรื่องต่างๆเหล่านี้จะทำให้เขาทั้งหลาย

ครองชีวิตอยู่ได้ด้วยความปลอดภัยประชากรภายในชาติ - รัฐอาจแตกต่างกันบ้างในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนาผิวพรรณวรรณะหรือแม้แต่ทัศนคติอุดมการณ์และปรัชญาในการครองชีวิตแต่ถ้ามีความ สัมผัสความสามัคคีชาติก็มั่นคงได้

1.1.5 รัฐบาล - รัฐบาลเป็นสถาบันทางการเมืองของชาติที่รัฐจะขาดเสียมิได้ รัฐบาลเป็นเครื่องมือที่รัฐจะใช้ดำเนินการตามความตั้งใจของประชากรประชากรที่รวมตัวกันเป็น กลุ่มอยู่ในดินแดนที่มีขอบเขตที่แน่นอนแห่งหนึ่งจะยังไม่มีสภาพเป็นรัฐจนกระทั่งได้มีองค์กรทาง การเมืององค์กรหนึ่งเกิดขึ้นคือรัฐบาลองค์กรนี้อาจจะแตกต่างกันไปในรูปลักษณะตามความ เหมาะสมของแต่ละรัฐรัฐบาลเป็นองค์กรของรัฐที่จะพิทักษ์ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของ ประชากรภายในรัฐพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของรัฐสถาปนาความยุติธรรมและป้องกันการรุกราน จากรัฐอื่นรัฐบาลเป็นองค์กรที่จะบริหารงานในชาติ - รัฐมีความมั่นคงแต่ความมั่นคงแห่งชาติใน เรื่องของรัฐบาลขึ้นอยู่กับเสถียรภาพของรัฐบาลเองเพราะเสถียรภาพของรัฐบาลจะทำให้ประชากร รู้สึกว่าการเมืองของรัฐปราศจากความผันผวนเมื่อปราศจากความผันผวนในวงการเมืองรัฐบาลก็มี เสถียรภาพและสามารถที่จะบริหารงานของชาติให้เกิดความมั่นคงได้

1.1.6 เอกราช - ประเทศที่มีเอกราชคือประเทศที่มีได้ตกไปอยู่ภายใต้การ ปกครองของประเทศอื่นชาติอื่นหรือรัฐอื่นมีอิสระที่จะดำเนินการปกครองตนเองมีอำนาจอธิปไตย ที่จะดำเนินกิจการทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยปราศจากการบงการจากชาติอื่นมีความเสมอ ภาคในการติดต่อสัมพันธ์กับองค์กรระหว่างประเทศดังนั้นความมั่นคงแห่งชาติของประเทศใน เรื่องเอกราชก็คือการไม่สูญเสียเอกราชสามารถดำเนินกิจการทั้งปวงของประเทศได้โดยเสรีความ มั่นคงแห่งชาติของประเทศในเรื่องเอกราชปัจจุบัน มีความหมายรวมถึงความมั่นคงของดินแดนด้วย เพราะหากสูญเสียดินแดนไปแม้เพียงบางส่วนอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนแห่งนั้นก็ดี ผลประโยชน์ต่างๆก็ย่อมสูญเสียไปด้วยนอกจากนั้นคำว่าเอกราชในที่นี้ยังรวมถึงความมีเอกราช ทางเศรษฐกิจและทางวัฒนธรรมด้วยการเมืองระหว่างประเทศระดับ โลกซึ่งแข่งอิทธิพลกันอยู่ทุก วันนี้มักจะไม่มีสนใจต่อการที่จะช่วงชิงดินแดนเท่ากับการแผ่อิทธิพลทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เพราะการ ได้มาซึ่งดินแดนของอีกรัฐหนึ่งย่อมยุ่งยากต่อการปกครองและเป็นภาระแก่รัฐบาลที่ได้ ดินแดนของรัฐอื่นมาครอบครอง

1.1.7 การรับรองโดยสังคมนานาชาติ - ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศจะมี ผลสมบูรณ์ได้ประเทศนั้นๆจะต้องได้รับการรับรองในความมีเอกราชและอธิปไตยจากสังคม นานาชาติชาติใดรัฐใดก็ตามมีองค์ประกอบของชาตินั้นจะมีความมั่นคงอย่างครบถ้วนดังกล่าวนั้น มาแล้วแต่ถ้าขาดการรับรองจากสังคมนานาชาติย่อมแสดงว่าชาตินั้นๆขาดความเชื่อถือและขาดการ ดำรงความสัมพันธ์ในสภาพปกติระหว่างรัฐฉะนั้นจะถือว่าชาตินั้นมีความมั่นคงเพียงพอที่จะดำเนิน

กิจการระหว่างประเทศไม่ได้ด้วยเหตุนี้การทูตหรือการเจริญทางไมตรีระหว่างประเทศในอันที่จะผูกมิตรกับนานาชาติจึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติของประเทศเป็นอย่างมาก

1.2 ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศในลักษณะนามธรรม หมายถึง ความมั่นคงแห่งชาติในรูปลักษณะที่จับต้องไม่ได้จึงต้องมุ่งไปยังความมั่นคงของประชากรภายในประเทศซึ่งอาจมองไปในรูปของปัจเจกชนโดยตรงซึ่งรวมกันอยู่เป็นชาติเป็นประเทศหรือมองในรูปของความมั่นคงของสังคมโดยส่วนรวมกล่าวคือคนในสังคมจะเกาะกลุ่มรวมกันอยู่ได้อย่างมั่นคงแน่นอนหาถาวรมีความสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันร่วมแรงร่วมใจกันสร้างชาติหรือเผชิญกับข้าศึกอริราชศัตรูช่วยกันปกป้องคุ้มครองดินแดนรักษาเอกราชอธิปไตยเหล่านี้ได้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยทางจิตวิทยาของประชากรในสังคมซึ่งมีความเกี่ยวพันกันอยู่ระหว่างความมั่นคงแห่งชาติของประเทศในลักษณะที่เป็นรูปธรรมกับนามธรรมเช่นความเป็นธรรมของสังคมความจงรักภักดีต่อชาติความรู้สึกรักอันดีที่มีต่อรัฐบาลนิสัยของคนภายในชาติความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและระหว่างกลุ่มสังคมใกล้ชิดทั้งนี้โดยจะได้แยกกล่าวให้เห็นเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาต่อไปได้พอเป็นสังเขปดังนี้

1.2.1 ความเป็นธรรมของสังคมความเป็นธรรมในการได้มาซึ่งบุคคลและคณะบุคคลที่จะเป็นตัวแทนของรัฐในการบริหารประเทศความเป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรมที่จะตัดสินคดีความระหว่างคนในสังคมความเป็นธรรมในการดำรงชีวิตในอันที่จะประกอบกิจการงานต่างๆทั้งในทางส่วนตัวและราชการความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจในวิถีชีวิตประจำวัน ฯลฯ ปัจเจกชนที่รวมตัวกันอยู่เป็นสังคม ถ้าขาดความเป็นธรรม ความสามัคคีปรองดอง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันย่อมเกิดขึ้นได้ยาก สังคมจะระส่ำระสาย ขาดความมั่นคง ฉะนั้น ตัวแทนของรัฐที่มีการจัดเป็นรูปขององค์กรอิสระดำเนินการบริหารประเทศ คือ รัฐบาลจะต้องจัดการสถาปนาความเป็นธรรมในลักษณะต่างๆ ให้มีขึ้นในสังคมให้ได้ มิฉะนั้น ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศก็จะมีไม่ได้ ประชากรจะมีความรู้สึกทางจิตวิทยาดังกล่าว และอาจรวมกันขึ้นเป็นพลังก่อปฏิกริยาใด ๆ ขึ้นทำให้ชาติขาดความมั่นคงได้

1.2.2 ความจงรักภักดีต่อชาติประชากรเชื้อชาติเดียวกันหรือแม้แต่ต่างเชื้อชาติกันแต่อยู่ภายใต้ประมุขของรัฐคนเดียวกันภายใต้ธงชาติผืนเดียวกันย่อมมีจิตใจผูกพันอยู่กับชาติ มีความกตัญญูรู้คุณมีความจงรักภักดีต่อชาติจิตวิทยาของประชากรที่มีความจงรักภักดีต่อชาติจะสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติให้สามารถดำรงความเป็นประเทศอยู่ในสังคมนานาชาติได้อย่างมีเกียรติสามารถจะพลีได้แม้ชีวิตและเลือดเนื้อเพื่อป้องกันชาติ

1.2.3 ความรู้สึกที่ดีของประชากรที่มีต่อรัฐบาลรัฐบาลคือคณะบุคคลที่ได้อำนาจรัฐร่วมกันบริหารประเทศตามความต้องการของประชากรถ้ารัฐบาลได้อำนาจรัฐมาโดยมิ

ชอบและไม่สามารถจะบริหารประเทศให้เป็นไปตามความต้องการของประชากรได้ ประชากรย่อมมีความรู้สึกวุ่นวายในสังคมที่ขาดความชอบธรรมและอาจจะก่อปฏิกริยาใดๆขึ้นให้เป็นการกระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพของรัฐบาลได้เมื่อรัฐบาลขาดเสถียรภาพการเมืองของรัฐย่อมสืบสนให้เกิดความปั่นป่วนการบริหารประเทศไม่อาจจะดำเนินไปตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศย่อมจะได้รับความกระทบกระเทือนไปด้วยแม้รัฐบาลจะได้อำนาจรัฐมาโดยชอบธรรมแต่ไม่สามารถจะบริหารประเทศตามความต้องการของประชากรได้รัฐบาลและชาติย่อมตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกันเพราะรัฐบาลเป็นองค์กรของรัฐที่จะบริหารประเทศให้เกิดความมั่นคง

1.2.4 นิสัยประจำชาตินิสัยประจำชาติหรือนิสัยของคนภายในชาตินั้นจะดูได้จาก การประพฤติและปฏิบัติของคนส่วนใหญ่ในชาติซึ่งเป็นอุปนิสัยโดยกำเนิดสืบต่อกันมาเช่นชนชาติไทยมีนิสัยรักความเป็นอิสระปราศจากการเบียดเบียนและมีความฉลาดในการประสานประโยชน์นิสัยเหล่านี้ได้ช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติมาแล้วการมีนิสัยรักความเป็นอิสระเสรีได้ช่วยให้ชนชาติไทยไม่ยอมอยู่ภายใต้อำนาจของชนชาติอื่นสามารถผนึกกำลังสร้างความ เป็นปึกแผ่นมีดินแดนครอบครองดำรงความเป็นเอกราชมีอธิปไตยรอดพ้นอันตรายมาได้จวบจนทุกวันนี้ นอกจากนั้นการเอื้ออารีปราศจากการเบียดเบียนก็ฉลาดในการประสานประโยชน์ที่ดีทำให้ชนชาติไทยสามารถอยู่ร่วมกันกับบุคคลที่ต่างเชื้อชาติศาสนาได้

1.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและต่อกลุ่มสังคมที่อยู่ใกล้ชิดครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการขยายตัวของประชากรภายในชาติและเป็นจุดเริ่มต้นของการแผ่ขยายสถาบันต่างๆทางสังคม

ดังนั้นความมั่นคงแห่งชาติของประเทศจึงขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์อันราบรื่นเรียบร้อยระหว่างสถาบันทางสังคมต่างๆดังกล่าวมาแล้วแม้จะมีการแตกแยกขัดแย้งหากได้รับการขจัดปิดเป่าไปได้โดยสันติวิธีหรือด้วยความเป็นธรรมแล้วสังคมจะเกาะกุมกันอยู่ได้อย่างแน่นแฟ้นภัยคุกคามใดๆไม่อาจจะกล้ากรายเข้ามาได้ฉะนั้นถ้าสามารถดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามดังกล่าวได้จะเป็นการป้องกันประเทศชาติราชอาณาจักรได้อย่างดี

2. ความมั่นคงแห่งชาติในความหมายใหม่

ตามแนวคิดของนักวิชาการและนักบริหารยุคปัจจุบันมองว่าเป็นความมั่นคงในลักษณะองค์รวมที่มีความหมายกว้างขึ้นครอบคลุมถึงปัจจัยทุกๆด้านมากขึ้น โดยไม่มองเฉพาะในความหมายเพียงความอยู่รอดความปลอดภัยของรัฐหรือความเข้มแข็งของชาติของชุมชนและของประชาสังคมในทุกด้านแต่จะหมายความรวมไปถึงนอกประเทศด้วย คือ ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านด้วยเหตุผลว่าประเทศไม่สามารถมั่นคงได้ด้วยตนเอง โดยลำพังหากเพื่อนบ้านยังไม่

มั่นคงแนวคิดในลักษณะองค์รวมดังกล่าวเรียกว่าเป็นความมั่นคงสมบูรณ์แบบหรือความมั่นคงเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ (Comprehensive National Security)

ความหมายของคำว่า "ความมั่นคงแห่งชาติ" ทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมนั้น จะเห็นได้ว่ามีความเกี่ยวพันกันอยู่ในรูปของศาสตร์ต่างๆ ซึ่งสามารถที่จะรวบรวมข้อคิดจากประเด็นต่างๆ ในความหมายของแต่ละองค์ประกอบอย่างไรก็ตามอาจให้นิยามของคำว่าความมั่นคงแห่งชาติในลักษณะที่เป็นความหมายประยุกต์ได้โดยจำแนกเป็นความมั่นคงแห่งชาติด้านต่างๆ คือ ด้านการเมืองด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านการป้องกันประเทศ รวมทั้งด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการพลังงานและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

2.1 ความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง หมายถึง สภาพการณ์ทางการเมืองที่ทำให้ประชากรมีความเชื่อถือและศรัทธาต่อระบอบการปกครองต่อรัฐบาลผู้บริหารการปกครอง ประชากร มีความเคารพเชื่อฟังและยอมปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมีความเชื่อมั่นในรัฐบาลว่าจะสามารถสร้างความเป็นธรรมในหมู่ประชากร และสามารถป้องกันความแตกแยกระหว่างชนในชาติ สามารถรักษาดินแดนให้ปลอดภัยจากการแบ่งแยกยึดครองมีเอกภาพและรักษาศักดิ์ศรีของชาติในวงการเมืองระหว่างประเทศรัฐบาลมีความชอบธรรมสามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมีอิสระปลอดจากอิทธิพลและการบงการในการดำเนินนโยบายของประเทศ ประชากร ดินแดน รัฐบาล อำนาจอธิปไตย ตลอดจนเสถียรภาพของประเทศปลอดจากการคุกคามทั้งภายในและภายนอกและที่ปฏิบัติการภายใต้อิทธิพลของต่างประเทศ

2.2 ความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ทำให้ประชากรมีงานทำและยอมรับนับถือ ระบบเศรษฐกิจของประเทศสามารถยกฐานะทางเศรษฐกิจทั้งส่วนตัวและส่วนรวมให้สูงขึ้นได้ในอัตราที่เหมาะสม โดยที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความแตกต่างเหลื่อมล้ำกันมากนัก ประเทศสามารถรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมีระบบภาษีอากรที่เหมาะสมและเป็นธรรมสามารถพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีอิสระทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศมีความสามารถทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การบริการ ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ

2.3 ความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคมจิตวิทยา หมายถึง สภาพการณ์ทางด้านสังคมที่ทำให้ประชากรสามารถครองชีวิตอยู่ได้ด้วยความปลอดภัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมและความเป็นธรรมในการดำเนินชีวิตมีความเสมอภาคและภราดรภาพมีความรู้ความสามารถมีวัฒนธรรมจริยธรรมและศีลธรรม รวมทั้งมีความ

รับผิดชอบต่อหน้าที่ของพลเมืองและต่อสังคม ตลอดจนมีจิตสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นชาติ และเกียรติภูมิของบรรพบุรุษรวมทั้งยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ

2.4 ความมั่นคงแห่งชาติด้านป้องกันประเทศ หมายถึง สภาพการณ์ด้านการป้องกันประเทศและการทหารที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกำลังรบของชาติความพร้อมรบ ความมีประสิทธิภาพของอาวุธยุทโธปกรณ์และการใช้อาวุธ มีวินัยขวัญและกำลังรบอื่น ๆ มีการจัดการฝึกการศึกษา การสวัสดิการ ยุทธศาสตร์ และ ยุทธวิธีที่สามารถจะเอาชนะศัตรูผู้รุกรานทั้งจากภายในและภายนอกประเทศได้

2.5 ความมั่นคงแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการพลังงานและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพการณ์ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการพลังงานและสิ่งแวดล้อมของประเทศสามารถตอบสนองความต้องการของคนในชาติสามารถส่งเสริมการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาต่างประเทศในระดับที่ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ

สรุป แนวความคิดเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ แสดงให้เห็นถึงขอบเขตของงานด้านความมั่นคงทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม และมีมุมมองของงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับภาคส่วนต่างๆ ของสังคม อาทิ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ฯลฯ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัย ให้เห็นมุมมองที่ชัดเจนของสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ศึกษาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

ทฤษฎีการจัดการและการบริหาร

ทฤษฎีการจัดการและการบริหาร (Administrative Management Theory) เป็นกลุ่มทฤษฎีที่เกิดขึ้นภายใต้ ทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) ซึ่งว่าด้วยหลักการบริหารจัดการองค์การในแง่มุมต่างๆ โดยทฤษฎีการจัดการและการบริหารนั้นเห็นว่า ประสิทธิภาพขององค์การอาจเพิ่มขึ้นได้โดยการปรับปรุงกระบวนการที่เป็นมรรควิธี (Means) ซึ่งจะนำไปสู่ผล (Ends) โดยนักวิชาการที่สำคัญ ได้แก่ Henry Fayol ได้เสนอหลักการบริหารไว้ 5 ประการ เรียกว่า POCCC ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การบังคับบัญชา (Commanding)
4. การประสานงาน (Coordinating)
5. การควบคุมงาน (Controlling)

การบริหารองค์การเป็นกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้คน (Man) เงินหรืองบประมาณ (Money or Budget) และวัสดุอุปกรณ์ (Material or Equipments) อย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งยังครอบคลุมไปถึงการใช้เวลา (Time) และวิธีการ (Method) อีกด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์การ

คำว่า “ประสิทธิภาพ” นั้น มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย ดังนี้ (พัชรา สีนลอยมา, 2556: 39-51)

Millet ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพว่า หมายถึงผลกำไรที่ได้รับจากการปฏิบัติงานและทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ โดยพิจารณาจากการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการที่ก้าวหน้า

Simon กล่าวว่า ประสิทธิภาพในทางธุรกิจ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า กับผลผลิต หรือผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้า สำหรับระบบราชการให้รวมถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือประชาชนด้วยสมการต่อไปนี้

$$\text{องค์การภาคเอกชน} : E = (O-I)$$

$$\text{องค์การภาครัฐ} : E = (O-I) + S$$

$$E \text{ (Efficiency)} = \text{ประสิทธิภาพในการทำงาน}$$

$$O \text{ (Outputs)} = \text{ผลผลิต หรือผลงานที่ได้รับออกมา}$$

$$I \text{ (Inputs)} = \text{ทรัพยากรทางการบริหาร}$$

$$S \text{ (Satisfaction)} = \text{ความพึงพอใจของผู้รับบริการ}$$

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ (2538: 2) ซึ่งให้เห็นว่าประสิทธิภาพในระบบราชการมีความหมายรวมถึงผลิตภาพ และประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติ ตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณา คือ

1. ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่าย หรือ ต้นทุนของการผลิต (Input) ได้แก่ การใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสีย น้อยที่สุด

2. ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการการบริหาร (Process) ได้แก่ การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม

3. ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcome) ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทันเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและบริการเป็นที่พอใจของลูกค้า หรือผู้มารับบริการ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กร

เพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ การพัฒนาองค์กรจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารระดับสูงและทีมที่ปรึกษาจะต้องพิจารณาควูกันไป เช่น การพัฒนาจะมุ่งเน้นไปที่วัฒนธรรมองค์กร ค่านิยม และทัศนคติของบุคลากร โดยการพัฒนาจะต้องกระทำอย่างเป็นระบบ ซึ่งจำเป็นจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องมีการสอดแทรกข้อคิด เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาจะต้องเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงสุด และคณะกรรมการบริหารจะต้องให้ความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเพื่อวัดประสิทธิภาพที่ได้จากการพัฒนาองค์กร การพัฒนาองค์กรจะต้องใช้เทคนิคและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถของบุคคล มุ่งขจัดความขัดแย้งในองค์กร และจำเป็นต้องฝึกฝนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการประสานกิจกรรมภายในองค์กรให้มากขึ้น

การพัฒนาองค์กรมิได้หมายถึงการพัฒนาแต่เฉพาะองค์กรที่มีปัญหาเท่านั้น หากแต่องค์กรที่มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่แล้ว ก็ควรได้รับการพัฒนาให้เจริญยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยหลักการดังนี้

2.1 กำหนดเป้าหมาย (Goal Setting) ควรมีการประชุม อภิปรายเพื่อกำหนดนโยบายร่วมกันทั้งฝ่ายผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรอย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา

2.2 ความเข้าใจในสถานการณ์ (Understand Relations) ต้องอาศัยความเข้าใจร่วมกัน เพราะความต้องการของบุคคลจะเป็นตัวอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการทำงาน

2.3 การปรับปรุงสัมพันธภาพ (Improving Relations) การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในองค์กรถือเป็นผลพลอยได้ขององค์กร แต่ไม่ว่าคนในองค์กรจะมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันหรือไม่ก็ตาม ควรได้รับการเปิดเผยเพื่อให้ต่างฝ่ายได้รู้ถึงปัญหา เมื่อรู้ถึงปัญหาทุกคนจะพยายามปรับตัวเข้าหากันและตั้งใจทำงานมากขึ้น

2.4 การมีส่วนร่วม ทั้งในการดำเนินการ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การให้ความสนับสนุนและความร่วมมือ ทั้งนี้ควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลง การแก้ปัญหา ระบบการทำงานของมนุษย์ขึ้นอยู่กับดุลยภาพของงาน (Balance of Force) ภายในระบบของหน่วยงานนั้นๆ

2.5 การเชื่อมโยง (Linking) แนววิทยาศาสตร์การพัฒนาองค์กร คือความสามารถในการโน้มน้าวคนในหน่วยงานให้มีความเข้าใจที่ดีต่อกันมากที่สุด

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการและการบริหาร จึงเป็นทฤษฎีหลักในการใช้วิเคราะห์ ประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ศึกษา ประกอบกับแนวความคิดอื่นๆ ในการทบทวนวรรณกรรมนี้

แนวคิดนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวน

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) คือ “การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ” โดยการนำเอามาใช้ในขอบเขตโดยทั่วไป ดังนี้

1. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายรูป (Crime Scene Investigation and Forensic)
2. การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือฝ่าเท้า (Fingerprint, Palmprint, Footprint)
3. การตรวจเอกสาร (Document) เช่น การตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน
4. การตรวจอาวุธปืนและกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics)
5. การตรวจทางเคมี (Forensic Chemistry)
6. การตรวจทางฟิสิกส์ (Forensic Physics) เช่น ร่องรอยเฉี่ยวชน
7. การตรวจทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence)
8. การตรวจทางนิติเวช (Forensic Medicine) ได้แก่ งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี งานพิสูจน์บุคคล งานภาพการแพทย์

ประโยชน์ของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ประโยชน์ของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ มีดังต่อไปนี้

1. เป็นเครื่องช่วยชี้ว่า มีการก่ออาชญากรรมแน่นอน เช่น บาดแผลตามร่างกายของผู้เสียหาย
2. เป็นเครื่องช่วยชี้ว่า ผู้ต้องสงสัยได้อยู่ในที่เกิดเหตุ
3. เป็นเครื่องช่วยชี้ว่า บุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้น
4. เป็นเครื่องช่วยกันผู้บริสุทธิ์ออกไป
5. เป็นเครื่องยืนยันคำให้การของผู้เสียหาย
6. ผู้ต้องสงสัยที่ถูกยืนยันด้วยพยานทางฟิสิกส์อาจจะสารภาพ
7. มีค่ามากกว่าประจักษ์พยาน เมื่อเวลาผ่านไปก็ไม่คลาดเคลื่อน
8. พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้รับความเชื่อถือจากศาลมากขึ้นเรื่อยๆ
9. การไม่พบพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ช่วยยืนยันว่า ไม่มีอาชญากรรม

เกิดขึ้น

สถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานทางชีววิทยา

เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น สถานที่เกิดเหตุถือเป็นสถานที่แรกของกระบวนการต่างๆ และเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่สามารถนำมาพิสูจน์ถึงการกระทำผิดและตัวผู้กระทำความผิด และใช้เป็นพยานหลักฐานต่อศาลในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องภายหลังเกิดเหตุ

1. สถานที่เกิดเหตุ หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยทั่วไปแล้วผู้กระทำความผิดมักทิ้งร่องรอยหรือพยานหลักฐานไว้ในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งจะทำให้สถานที่เกิดเหตุสามารถเก็บร่องรอยหรือพยานหลักฐานและอ่านสภาพสถานที่เกิดเหตุไว้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด กระทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด เมื่อเวลาใด และประสงค์ต่ออะไร (จिरศักดิ์ เจียมเจตจรูญ, 2550 : 1)

2. พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ใช้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ พยานหลักฐานจึงประกอบด้วย พยานบุคคล พยานเอกสาร และ พยานวัตถุ (สมภพ เองสมบุญ, 2551 : 2) โดยพยานหลักฐานแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.1 พยานหลักฐานโดยตรง (Direct Evidence) พยานประเภทนี้ ได้แก่ พยานบุคคล และประจักษ์พยาน ที่รู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยอาจรับรู้ด้วยประสาทตา หู จมูก สัมผัสหรือลิ้มรส มิใช่ได้ฟังมาจากผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง

2.2 พยานแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) หรือพยานหลักฐานทางอ้อม เป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้โดยตรง แต่สามารถนำมาปะติดปะต่อให้เกิดความคิด ลำดับหรือเชื่อมโยงเหตุการณ์ได้ เพื่อบอกถึงข้อเท็จจริงบางอย่างหรือหลายอย่าง ซึ่งนำมาใช้คลี่คลายปัญหาในคดีได้

2.3 พยานหลักฐานที่แท้จริง (Real Evidence) ได้แก่ พยานวัตถุที่มีความชัดเจนในตัว เป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญและสามารถนำไปใช้เพื่อยืนยันการกระทำผิดในคดีนั้นๆ ได้โดยหรือนำไปเชื่อมโยงเกี่ยวพันกับคดีได้

3. วัตถุพยาน หรือพยานวัตถุ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างหากอยู่ในสถานะที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ สสาร หรือ ร่องรอยต่างๆ สิ่งใดก็ตาม ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด สามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับอาชญากรรมได้ (สมภพ เองสมบุญ, 2551 : 3) โดยวัตถุพยานแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

3.1 วัตถุพยานไม่ถาวร (Transient Evidence) เป็นวัตถุพยานที่ไม่มีลักษณะคงทนคงอยู่ได้ชั่วคราว เปลี่ยนแปลงหรือสูญหายง่าย ได้แก่ กลิ่น อุณหภูมิ รอยพิมพ์ รอยประทับ ฯลฯ

3.2 วัตถุพยานที่เป็นรูปแบบ (Pattern Evidence) เป็นวัตถุพยานที่มักเกิดขึ้นจากการสัมผัสกันโดยตรงระหว่างคนกับวัตถุ หรือวัตถุกับวัตถุ วัตถุพยานประเภทนี้ ได้แก่ รอยพิมพ์ รอยประทับ รอยตำหนิ รอยแตก ฯลฯ มีประโยชน์อย่างยิ่งในการประมวลเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในคดี

3.3 วัตถุพยานตามสภาพ (Conditional Evidence) เป็นวัตถุพยานที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์หรือการกระทำ หากไม่มีการบันทึกอย่างรอบคอบ อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายได้ พยานวัตถุตามสภาพมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการลำดับสร้างย้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงบ่งบอกถึงสภาพการณ์ของที่เกิดเหตุ วัตถุพยานประเภทนี้ ได้แก่ แสงไฟ คิว้น ตำแหน่ง และศพ เป็นต้น

3.4 วัตถุพยานที่สามารถถ่ายทอดหรือโยกย้าย (Transfer Evidence) เป็นวัตถุพยานที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับวัตถุ หรือวัตถุกับวัตถุ วัตถุพยานประเภทนี้มีวิธีการจำแนกแตกต่างกันได้หลายวิธี แต่ก็ไม่มียุทธวิธีจำแนกใดที่สมบูรณ์แบบที่สุด เนื่องจากไม่มีวิธีใดที่สามารถแยกความแตกต่างได้อย่างชัดเจน สามารถจำแนกได้ 7 วิธี คือ จำแนกตาม ชนิดของอาชญากรรม ชนิดของวัสดุที่เป็นองค์ประกอบ ลักษณะธรรมชาติของวัตถุพยาน สถานะของวัตถุพยาน ชนิดของปัญหาที่ต้องการแก้ไข วิธีการเกิดวัตถุพยาน และ ลักษณะเฉพาะของวัตถุพยาน

4. บริเวณที่พบวัตถุพยาน อาจแบ่งออกเป็น 4 แหล่งใหญ่ๆ ดังนี้ (สมภพ เองสมบุญ, 2551, 4)

4.1 บริเวณสถานที่เกิดเหตุ เป็นแหล่งที่พบร่องรอยและวัตถุพยานที่มีความสมบูรณ์มาก และสามารถเชื่อมโยง และติดตามตัวผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี

4.2 ตัวผู้เสียหาย เป็นแหล่งที่พบวัตถุพยานได้เช่นกัน บางกรณีหาบ่งหาแต่เพียงในสถานที่เกิดเหตุ ก็อาจจะทำให้ขาดวัตถุพยานที่สำคัญไปได้

4.3 ตัวคนร้าย เป็นอีกแหล่งที่สามารถพบวัตถุพยานได้ อาทิ ทรัพย์สินที่ถูกโจรกรรม หรือ คราบสิ่งของที่ติดออกไปจากที่เกิดเหตุ

4.4 บริเวณอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บริเวณที่ผู้กระทำความผิดนำเอาวัตถุพยานไปทิ้ง บริเวณที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด

5. การครอบครองวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ การที่พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับในชั้นศาลได้จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ การหลีกเลี่ยงหรือปฏิบัติเบี่ยงเบนไปจากกฎเกณฑ์ดังกล่าว จะเป็นจุดอ่อนให้ทนายสามารถโต้แย้งทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานสูญเสียไป

5.1 กฎข้อที่ 1 “ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ” เริ่มตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่คนแรกไปถึงสถานที่เกิดเหตุ จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

5.2 กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” หมายถึง บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการเข้าและเก็บพยานวัตถุต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้

5.3 กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม” ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานวัตถุหรือไม่ ให้ทำการเก็บไว้ก่อน พร้อมทั้งระบุนายละเอียดของพยานวัตถุตำแหน่งที่พบและบรรจุในหีบห่อรักษาไว้อย่างเหมาะสม

5.4 กฎข้อที่ 4 “มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด” หมายถึง พยานนั้นต้องอยู่ในการคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงาน ตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาล โดยไม่ขาดช่วงการครอบครองเลย ต้องมีหลักฐานแสดงการรับส่งของกลางนั้นโดยตลอด แสดงให้เห็นว่า พยานหลักฐานที่แสดงต่อศาลนั้นเป็นอันเดียวกันกับที่พบในสถานที่เกิดเหตุ และ สิ่งที่เป็นสาระสำคัญของพยานหลักฐานนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงไป

สรุป แนวคิดนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวนนี้ เป็นการนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี และเพื่ออธิบายความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่างๆ ทั้งผู้เสียหาย ผู้ต้องหา พยาน สถานที่เกิดเหตุ และ พยานหลักฐานต่างๆ ในคดี ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์อย่างมากในการทำงานของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ระบบกล้องวงจรปิด ถือเป็นการใช้เครื่องมือประเภทหนึ่งที่สามารถนำเอาหลักนิติวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ได้ ทำให้การสืบสวนสอบสวนคดีต่างๆ เป็นไปได้อย่างรวดเร็วรอบคอบสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อาทิ การพิสูจน์บุคคลจากใบหน้าที่ปรากฏ การเชื่อมโยงสถานที่เกิดเหตุกับเส้นทางการใช้ในการเข้า-ออกที่เกิดเหตุ และจุดที่เดินทางผ่าน หรือเตรียมการ เป็นต้น

บทบาทของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กับ งานด้านความมั่นคง

1. ประวัติความเป็นมาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กิจการตำรวจ พบหลักฐานการก่อตั้งตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ให้ตราระเบียบการปกครองบ้านเมืองเป็น จตุสดมภ์ ได้แก่ เวียง วัง คลัง นา ซึ่งในสมัยนั้นพระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้าให้ ตำรวจ ขึ้นอยู่กับกรมเวียง และต่อมากิจการตำรวจได้แบ่งออกเป็น ตำรวจพระนครบาล ตำรวจภูธร และ ตำรวจหลวง ให้ขึ้นอยู่กับวัง มีการตราศักดินาของตำรวจไว้เป็นบรรทัดฐานเช่นเดียวกับข้าราชการฝ่ายอื่น อีกทั้งผู้มาดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาตำรวจขณะนั้นล้วนคัดเลือกมาจากเชื้อสายจากตระกูลที่ทำคุณงามความดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และต้องเป็นบุคคลที่ทรงวางพระราชหฤทัยอีกด้วย

กิจการตำรวจ ได้รับการปรับปรุงพัฒนาในแนวทางตามแบบอย่างประเทศตะวันตก ควบคู่ไปกับการปรับปรุงระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศ จนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงโปรดเกล้าให้ตั้งเป็น กองตระเวน หรือ กองโพลิศ (Polis) เป็นครั้งแรก เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเขตนครหลวงตามแบบอย่างยุโรป เป็นครั้งแรก ในเบื้องต้น กิจการตำรวจมีลักษณะคล้ายทหาร และต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จึงได้ตั้งตำรวจภูธร มีชื่อเรียกว่า “กองทหารโพลิศ” “กรมกองตระเวนหัวเมือง” และตั้งเป็น กรมตำรวจภูธร ในเวลาต่อมา แต่กิจการตำรวจในยุคนี้ขึ้นควบคุมกับ 2 กระทรวง คือ กรมพลตระเวน ขึ้นอยู่กับ กระทรวงนครบาล และ กรมตำรวจภูธร ขึ้นอยู่กับ กระทรวงมหาดไทย สุดท้ายมารวมเป็นกรมเดียวกันเมื่อ วันที่ 13 ตุลาคม 2458 เรียกว่า “กรมตำรวจภูธรและกรมพลตระเวน” วันที่ 13 ตุลาคม ของทุกปี จึงถือว่าเป็น วันตำรวจ นับแต่นั้นเป็นต้นมา

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จึงเปลี่ยนนามเป็น “กรมตำรวจ” ขึ้นกับกระทรวงมหาดไทย แต่เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม อาชญากรรม บทบาทภารกิจของกรมตำรวจที่มีความสำคัญยิ่งขึ้นทุกวัน จึงมีพระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจจัดตั้งเป็น “สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” ขึ้นการบังคับบัญชาโดยตรงต่อนายกรัฐมนตรีจนถึงปัจจุบัน

2. บทบาทสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านงานความมั่นคง

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีภารกิจสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเพื่อรักษาความมั่นคงให้กับรัฐ ตลอดเวลาที่ผ่านมาตำรวจได้ปฏิบัติงานความมั่นคงประสานกับหน่วยงานอื่นๆ มาโดยตลอด อาทิ ทหาร ศูนย์รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สภากความมั่นคงแห่งชาติ ฯลฯ โดยภาพรวมมุ่งเน้นไปในมิติต่างๆ ของความมั่นคงของชาติ ดังนี้

- 2.1 งานถวายความปลอดภัยในภาพรวม ตลอดจน โครงการพระราชดำริ
- 2.2 งานด้านอาชญากรรมข้ามชาติ บรรเทาสาธารณภัย การจราจรและการคมนาคม
- 2.3 งานด้านความมั่นคงชายแดน การข่าว การชุมนุม และการเลือกตั้ง
- 2.4 งานความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ สามารถแบ่งงานด้านความมั่นคงออกเป็นกลุ่มงานได้ตามความเหมาะสม และมอบหมายให้ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และผู้ที่มีตำแหน่งเทียบเท่า รับผิดชอบดูแลได้ตามความเหมาะสม ซึ่งงานความมั่นคงถือเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ด้อยไปกว่า งานบริหารงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม งานการป้องกันปราบปรามยาเสพติด งานกฎหมายและคดีงานศูนย์ปฏิบัติการ งานจรตำรวจ ฯลฯ จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงของตำรวจนั้น

มิได้มุ่งเสริมความมั่นคงของแห่งชาติในลักษณะที่เป็นรูปธรรมโดยตรง แต่มุ่งเสริมสร้างความมั่นคงของชาติในเรื่องของความเป็นธรรมของสังคม ผ่านการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันมิให้ปัจเจกชนหรือคณะบุคคลใดละเมิดหรือสร้างความเสียหายให้กับบุคคลอื่น รัฐ สังคม หรือประเทศชาติ อีกทั้งยังมุ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตประจำวันให้กับประชาชนและรักษาความสงบเรียบร้อยในภาพรวมของสังคม

ดังนั้น งานด้านความมั่นคงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงเป็นส่วนเติมเต็มในการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับรัฐ ทำงานควบคู่ไปกับส่วนราชการอื่นๆ โดยมุ่งเน้นไปยังอาชญากรรมและการอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันของประชาชน ทำให้กระบวนการและกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ สามารถดำเนินไปได้โดยราบรื่น ผ่านการขับเคลื่อนการปฏิบัติโดยหน่วยปฏิบัติทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานีตำรวจทั่วประเทศ

ระบบกล้องวงจรปิดในงานป้องกันอาชญากรรม

1. วัตถุประสงค์ของการติดตั้งกล้องวงจรปิด

ในงานทั่วไป นั้นสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประการ ได้แก่

- 1.1 เพื่อการอำนวยความสะดวกด้านการจราจร
- 1.2 เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
- 1.3 เพื่องานทางด้านความมั่นคงปลอดภัยของรัฐและรักษาความปลอดภัยบุคคล

สำคัญ

- 1.4 การรักษาความปลอดภัยในพื้นที่เอกชน

เป้าหมายทั่วไปของระบบกล้องวงจรปิด ได้แก่ การป้องกันอาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบโดยการปราบหรือการยับยั้ง (Deterrence) มีการอ้างกันว่า กล้องวงจรปิดสามารถประกันความปลอดภัยสาธารณะ และลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมด้วยวิธีการเพิ่มการใช้พื้นที่ว่างเปล่าสาธารณะการป้องกันอาชญากรรมตามแนวทางระบบงานตำรวจที่เน้นที่ปัญหา (POP) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกล้องวงจรปิด ได้แก่ หลักการการเพิ่มความเสี่ยงให้กับผู้กระทำความผิดในการก่ออาชญากรรม ซึ่งมีเทคนิคหลายประการ ได้แก่ การเสริมระบบการตรวจตราและเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจตราแบบเป็นทางการ (Strengthen Formal Surveillance) การตรวจตราอย่างเป็นทางการนี้ดำเนินการโดยตำรวจ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ซึ่งมีหน้าที่หลักในการสร้างความกลัวให้กับผู้กระทำความผิดที่มีโอกาสในการกระทำความผิดสัญญาอันขโมยและกล้องวงจรปิดสามารถช่วยเติมเต็มการตรวจตราการทำลายสิ่งของสาธารณะ การโกงค่าโดยสารมีอัตราลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน ในประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อกำลังเจ้าหน้าที่สืบสวนลงมือปฏิบัติ สายตรวจรถจักรยานช่วย

ลดอาชญากรรมขโมยรถในลานจอดรถในแวนคูเวอร์ กระทรวงกิจการภายในประเทศพบการลดลงของอาชญากรรมที่หลากหลายหลังจากการติดตั้ง กล้องวงจรปิดในประเทศอังกฤษเทคนิคในการป้องกันอาชญากรรมจำนวนมาก ตั้งอยู่บนสมมติฐานของการสร้างความกลัวหรือข่มขู่อย่างน่าเชื่อถือ กล้องวงจรปิดทำให้เกิดการข่มขู่ในลักษณะการป้องปรามเพื่อทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดเชื่อว่ามิใครบางคนกำลังเฝ้ามองใครก็ตามที่กำลังทำในสิ่งที่ไม่ควรกระทำหรือผู้กระทำความผิดอาจถูกระบุตัวได้หรือจับกุมได้ในภายหลังจากการบันทึกของกล้องวงจรปิดซึ่งมันมิได้หมายถึงว่ามีการถูกจับกุมจำนวนมาก แต่การจับกุมที่ได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณชนสามารถสร้างแรงเสริมในฐานะที่เป็นการเพิ่มความเสียหายให้กับผู้กระทำความผิด ซึ่งมันมีพลังสามารถสื่อสารผ่านไปทั่วในเครือข่ายของผู้กระทำความผิดมากกว่าการสื่อสารบนสื่อสาธารณะปกติก้องวงจรปิดเป็นที่นิยมในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานในทางทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมด้วยการจัดการสภาพแวดล้อม นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการตั้งเป้าไปที่อาชญากรรมที่กำหนด หรือบางส่วนในพื้นที่ว่างเปล่าหรือทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของนอกจากนี้แล้วเมื่อพิจารณาถึงความคุ้มค่าของการติดตั้งกล้องวงจรปิดแม้ว่าจะจะเป็นเครื่องมือในการลดอัตราการเกิดอาชญากรรมตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรมแบบเน้นที่ปัญหา (POP) แต่ก็คาดได้ว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลมากที่สุดอย่างไรก็ตามความคุ้มค่าของการติดตั้งกล้องวงจรปิดอันเกิดจากการเลือกพื้นที่ในการติดตั้งกล้อง พบว่าจำนวนกล้องวงจรปิดที่ติดตั้งไม่ใช่สิ่งสำคัญในการลดช่องโอกาสในการกระทำความผิด แต่ความสำคัญอยู่ที่ประสิทธิผลในการกำหนดรูปแบบในการติดตั้งกล้องวงจรปิดที่ใช้การวิเคราะห์ตามสภาพแวดล้อม (อุนิยา และคณะ, 2553: 30 - 52) หนึ่งในประโยชน์หลักของระบบกล้องวงจรปิด สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจคือเป็นเครื่องช่วยการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิผลมากกว่ามิใช่เป็นการช่วยจับกุมคนร้ายโดยตรง ในพื้นที่ศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้กล้องวงจรปิด ในการตรวจตรา ศูนย์กลางของเมืองและค้นหาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงการใช้ข้อมูลเพื่อความเหมาะสมในการประสานงานวิทยุสื่อสารที่เชื่อมโยงระหว่างพนักงานร้านค้า และเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการควบคุมกล้องสามารถใช้ร่วมกับระบบกล้องได้อย่างสัมฤทธิ์ผล เพื่อปรับปรุงเรื่องการแจ้งเตือนภัยที่ผิดพลาด ข้อมูลที่ได้จากกล้องวงจรปิด (CCTV) สามารถทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับข้อมูลที่คิดว่าควรมีการตอบสนองในการปฏิบัติหรือไม่หลักฐานที่เป็นภาพเคลื่อนไหวของเหตุการณ์เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ มันมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการสืบสวนหาผู้กระทำความผิด และประกันได้ว่าจะสามารถสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วการวิเคราะห์อาชญากรรมและข้อมูลในคดีชี้ให้เห็นว่าในช่วงสั้นๆ ของการติดตั้งกล้องวงจรปิด สามารถส่งผลในเชิงของการปรามอย่างมากในหมู่ของผู้กระทำความผิด

2. หน้าที่ของระบบกล้อวงจรปิด

Bennett and Gelsthorpe (1996: 72 - 90) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ทั่วไปของระบบกล้อวงจรปิดส่วนใหญ่ คือการป้องกันอาชญากรรมและสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยการยับยั้งการกระทำความผิด สรุปได้ว่า การตรวจตราของกล้อวงจรปิดสามารถช่วยงานด้านการป้องกันอาชญากรรมให้ลดลง และยังช่วยในการบริหารบุคลากรด้านการรักษาความปลอดภัย หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจได้อย่างเหมาะสม หรือกล่าวได้ว่ากล้อวงจรปิดทำให้ประชาชนมีความรู้สึกปลอดภัย และลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม หรือในทางกลับกัน พื้นที่ที่มีการติดตั้งกล้อวงจรปิดประชาชนจะมาใช้พื้นที่เพิ่มขึ้นเพราะรู้สึกปลอดภัยในสถานที่จึงทำให้พื้นที่สาธารณะเพิ่มขึ้น Robert and Goulette (1996: 61 - 67) และ Brown (1995: 68) เชื่อว่ากล้อวงจรปิดมักจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารพื้นที่ เช่น การสังเกตการณ์การจราจร และการควบคุมฝูงชนในการแข่งขันฟุตบอล เป็นต้น กล้อวงจรปิดอาจมีผลทางอ้อมในการเพิ่มปริมาณการค้าขายและปกป้องการลงทุน

3. กลไกของกล้อวงจรปิดในการป้องกันอาชญากรรม

Cohen and Felson (1979: 588 - 605) ได้ศึกษากลไกในการป้องกันอาชญากรรมของกล้อวงจรปิด โดยพบว่าสถานการณ์ก่อนที่อาชญากรรมจะเกิดขึ้นหนึ่งในสามเหตุการณ์ที่สำคัญที่ทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ในเวลาและสถานที่เดียวกัน คือ การไม่อยู่ของผู้พิทักษ์พื้นที่ที่มีความสามารถ หรือกล่าวให้เป็นนามธรรมเพิ่มมากขึ้น คือ การขาดการพิทักษ์พื้นที่ที่มีความสามารถ การตรวจตราหรือการปรากฏของการตรวจตรา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพิทักษ์รักษาพื้นที่ Pawson and Tilley (1994: 291 - 306) ได้ระบุกลไก 9 ประการ ซึ่งเชื่อได้ว่าการทำงานของกลไกของกล้อวงจรปิดนั้นมิได้แยกกันอย่างอิสระ กลไกมากกว่าหนึ่งอย่างอาจจะใช้ประโยชน์ได้มากกว่า 1 อย่าง ดังนี้

3.1 กล้อวงจรปิดสามารถลดอาชญากรรมโดยการเพิ่มโอกาสในการที่ผู้กระทำความผิดจะถูกจับกุมตัวได้ในทันที ถูกยับยั้งการกระทำ เอาตัวออกไป ถูกลงโทษและการยับยั้ง

3.2 กล้อวงจรปิด สามารถลดปัญหาอาชญากรรมโดยการยับยั้งผู้กระทำความผิดที่มีศักยภาพผู้ซึ่งไม่ต้องการถูกสังเกตการณ์โดยกล้อวงจรปิดโดยผู้ดำเนินการหรือมีหลักฐานเกี่ยวกับพวกเขาถูกจับภาพได้ในกล้อ (ยังไม่กระทำความผิด)

3.3 การลดลงของอาชญากรรมที่สามารถเกิดขึ้นได้เพราะการตรวจตราโดยธรรมชาติที่สนับสนุนให้คนใช้พื้นที่ซึ่งมีการติดตั้งกล้อวงจรปิด มากขึ้น นี้เองทำให้เป็นการยับยั้งผู้กระทำความผิดซึ่งกลัวการเพิ่มของความเสี่ยงในการถูกจับกุม

3.4 กล้องวงจรปิดทำให้การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและเจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มขึ้นที่ระบุสถานที่ที่ซึ่งพฤติกรรมต้องสงสัยเกิดขึ้นการปรากฏของสิ่งเหล่านี้อาจจะยับยั้งผู้กระทำความผิดหรืออาจจะหมายถึงการถูกจับในการกระทำ

3.5 การเผยแพร่ (ภาพจากกล้องวงจรปิด) ในที่สาธารณะ (เป็นการทั่วไป) นี้จะช่วยในการยับยั้งผู้กระทำความผิด (แต่อาชญากรรมอาจจะเปลี่ยนไปยังสถานที่อื่น หรือเปลี่ยนผู้กระทำความผิด)

3.6 การเผยแพร่ภาพอาชญากรรมจากกล้องวงจรปิดในที่สาธารณะ (เฉพาะเจาะจง) กล้องวงจรปิดเป็นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนเพื่อว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับการยับยั้ง

3.7 เวลาในการก่ออาชญากรรม กล้องวงจรปิดอาจจะมีผลน้อยต่ออาชญากรรมที่สามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วตรงกันข้ามกับกลุ่มที่ใช้เวลานานมากกว่า ซึ่งผู้กระทำความผิดคิดว่าพวกเขาใช้เวลาเพียงพอในการหลบเลี่ยงกล้องหรือหลบหนีจากเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

3.8 การเผยแพร่เกี่ยวกับการให้การสนับสนุนเหยื่อที่มีศักยภาพให้มีจิตสำนึกด้านความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น และมีมาตรการในการป้องกัน

3.9 กลุ่มคนซึ่งมีจิตสำนึกด้านความปลอดภัยมากกว่าใช้พื้นที่ที่มีกล้องวงจรปิดขณะที่คนที่มีความประมาทอาจถูกประทุษร้ายในพื้นที่อื่นๆ

นอกจากนี้แล้วยังมีสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่มีความหลากหลายที่อาชญากรรมได้เกิดขึ้น และจะมีอิทธิพลต่อผลกระทบของกลไกในลักษณะข้างต้น ซึ่งมีลักษณะ 5 ประเภท ได้แก่

1. กลุ่มของอาชญากรรม นี้ขึ้นอยู่กับอัตราส่วนของผู้กระทำความผิดและจำนวนการกระทำความผิด ถ้ามีลักษณะที่ว่าผู้กระทำความผิดหนึ่งคนก่ออาชญากรรมจำนวนมากกลไกที่มีศักยภาพมากที่สุด ได้แก่ กลไกในข้อ 1

2. รูปแบบการใช้ ถ้าพื้นที่มีการใช้อย่างสม่ำเสมอ กลไกที่ 3 เพิ่มขึ้นจะมีผลกระทบน้อยต่อรูปแบบของอาชญากรรม ถ้าพื้นที่มีการใช้น้อย การเพิ่มของการใช้และการตรวจตรา อาจเพิ่มจำนวนของคดี แต่จะลดจำนวนของคนที่ถูกเป็นเหยื่อในภาพรวม

3. พื้นที่ซึ่งเป็นจุดอับจะไม่ได้รับผลกระทบ ถ้าคิดว่า กล้องวงจรปิดปฏิบัติเพื่อเพิ่มความเป็นไปได้ของหลักฐานที่ถูกจับภาพโดยกล้องวงจรปิด แต่จะไม่เกิดขึ้นถ้ามีคนที่มีสำนึกด้านความปลอดภัย หรือการเพิ่มความเป็นไปได้ที่คนที่สำนึกด้านความปลอดภัยจะมาใช้พื้นที่

4. การไม่คำนึงถึงความครอบคลุมของกล้องวงจรปิดในพื้นที่เฉพาะเจาะจง นั้น การเปลี่ยนพื้นที่ก่ออาชญากรรมอาจเกิดขึ้นซึ่งขึ้นอยู่กับแรงจูงใจของผู้กระทำความผิด และมันอาจมีเป้าหมายที่เลือกได้เป็นจำนวนมาก

5. อาจจะมีจำนวนน้อยหรือไม่มีเลยที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยซึ่งมีการปฏิบัติจะสามารถยับยั้งอาชญากรรม ในฐานะที่เป็นกลไกการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพจัดการและการปฏิบัติการ และทัศนคติต่อการใช้งาน

4. ปัจจัยในการทำให้ระบบกล้องวงจรปิดบรรลุผล

4.1 อาชญากรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่กับประชาชนในพื้นที่ควรเป็นอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน หลักฐานชี้ให้เห็นว่ากล้องวงจรปิด (CCTV) มีประสิทธิผลมากที่สุดในการลดอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลักทรัพย์ในเขตใจกลางเมืองอาชญากรรมต่อบุคคล เช่น การปล้น ขโมยจากบุคคล และการข่มขืน ประโยชน์จากกล้องมีน้อยในการป้องกันผู้กระทำความผิด การประสานงานในการตอบสนองที่ฉับไวของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเหตุการณ์ และการรวบรวมพยานหลักฐานก็เป็นสิ่งที่ต้องการ

4.2 ลักษณะของพื้นที่ทางกายภาพที่มีลักษณะควบคุมโดยกล้องได้ง่าย เช่น ถนนเป็นเส้นตรง ไม่มีสิ่งกีดขวางมันชี้ให้เห็นว่ากล้องวงจรปิด (CCTV) มีผลกระทบต่อระดับอาชญากรรมในศูนย์กลางของเมืองที่มีการจัดรูปแบบที่ง่าย ที่ซึ่งการครอบคลุมพื้นที่ของกล้องมีสูง ในใจกลางเมืองที่มีสภาพทางกายภาพที่สลับซับซ้อน กล้องที่มีความครอบคลุมในระดับสูงประสบความสำเร็จยาก และอาจเกิดอาชญากรรมทดแทนในสถานที่ดังกล่าวและสถานที่อื่นขึ้นได้ (Displacement of Crime)

4.3 มีการใช้ร่วมกันหรือบูรณาการกับมาตรการทางด้านการป้องกันอาชญากรรมอื่นๆ ข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่ากล้องวงจรปิด (CCTV) มีประสิทธิผลมากที่สุดเมื่อมันถูกใช้ในฐานะส่วนบูรณาการในยุทธศาสตร์ของการสั่งการ และการควบคุม เพื่อช่วยในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เพื่อคงไว้ซึ่งผลกระทบด้านการป้องกัน ตำรวจต้องใช้ระบบในการจับกุม และด้วยความช่วยเหลือของหน่วยงานอื่น และมีการประกันว่าข้อมูลสามารถส่งต่อจากผู้ควบคุมกล้องวงจรปิดไปยังเจ้าหน้าที่ในพื้นที่และในทางกลับกันอย่างรวดเร็ว หลังจากนั้นก็ให้เป็นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะจัดการเหตุการณ์อย่างรวดเร็ว การจับกุมจำนวนมากเกิดขึ้นเมื่อมีการใช้การประสานงานอย่างรวดเร็ว เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นความพยายามในการใช้ข้อมูลที่บันทึกไว้ทำให้เสียเวลาและมีประสิทธิผลน้อยกว่า

4.3.1 เพิ่มความเป็นไปได้ในการจับกุมคนร้ายด้วยการทำให้แน่ใจว่าผู้ควบคุมกล้องวงจรปิดจะต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการก่ออาชญากรรมในท้องที่กล้องวงจรปิด

สามารถปฏิบัติการนำการตรวจตราโดยใช้ข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่น เช่น จับตามองบุคคลที่มีหมายจับ หรือตรวจตราพื้นที่ที่มีปัญหา เช่น ตรวจสอบทางเข้าสถานบริการ หรือสถานที่สาธารณะ

4.3.2 ลดการปรับเปลี่ยนแทนที่ของผู้กระทำความผิดด้วยการเลือกพื้นที่ในการติดตั้ง เพื่อประกันว่ามุมของกล้องไม่ถูกกีดขวาง ยิ่งกว่านั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องให้ความสนใจในพื้นที่รอบข้างใจกลางเมือง เช่น ลานจอดรถ ซึ่งถูกใช้โดยสมาชิกของชุมชนแต่อาจใช้กล้องไม่มาก หรือไม่ใช้ก็ได้

5. วิธีการในการดำเนินการกล้องวงจรปิดให้มีประสิทธิภาพ

Brown (1995: 68) และ Tilley (1993: 42) ได้มีการประเมินผลระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) ในสหราชอาณาจักร ในหลักการประสิทธิผลของการใช้ในใจกลางเมือง และการเสริมด้วยจุดสำคัญโดยและแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการใช้กล้องวงจรปิด พบว่า

5.1 ก่อนการพิจารณาในการปฏิบัติการ ตามแนวทางกล้องวงจรปิด (CCTV) ธรรมชาติ และการขยายตัวของปัญหาอาชญากรรมควรระบุให้ชัดเจน และประเมินผลในเงื่อนไขต่าง ๆ ในการจัดการปัญหาอาชญากรรม ซึ่งหนึ่งเดียวอาจเป็นกล้องวงจรปิด

5.2 กล้องวงจรปิดจะทำงานได้ดีที่สุด เมื่อมันประกอบด้วยมาตรการอื่น ๆ ในการลดอาชญากรรม และพฤติกรรมต่อต้านสังคม การศึกษาส่วนใหญ่รายงานผลกระทบต่ออาชญากรรมในใจกลางเมืองมีมาตรการอื่น ๆ จำนวนมากได้รับการปฏิบัติ เช่น กล้องวงจรปิด (CCTV) ในฐานะที่เป็นการเพิ่มการตรวจตรา และวัตถุทางกายภาพอื่น ๆ เช่น แสงสว่าง รั้ว การทาสี

5.3 เมื่อการตัดสินใจใช้ระบบกล้องวงจรปิด ในการปฏิบัติวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จะต้องได้รับการกำหนด และกลไกในการประเมินผลได้รับการพัฒนา และมีความจำเป็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนระบบมีการใช้เพื่อวัดประสิทธิผล

5.4 บทบาทและความรับผิดชอบของ ผู้ปฏิบัติหลักที่เกี่ยวข้องกับระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) จำเป็นต้องระบุให้ถูกต้องชัดเจนในจุดที่เริ่มต้น ในรายละเอียดมันมีความจำเป็นที่จะต้องชัดเจนว่าใครเป็นเจ้าของระบบและใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาในอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

5.5 เพื่อให้ระบบกล้องมีประสิทธิภาพในใจกลางเมืองมีความจำเป็นต้องให้มีความครอบคลุม จุดที่ติดตั้งจำเป็นต้องได้รับการเลือกอย่างระมัดระวังเพื่อประกันว่าไม่มีต้นไม้ หรือสิ่งกีดขวางการมองเห็นของกล้อง ซึ่งจะต้องตระหนักว่ามันไม่สามารถขยายความครอบคลุมไปยังพื้นที่ด้านหลัง ซึ่งเป็นข้อจำกัดของประสิทธิผลของกล้อง

5.6 ความเป็นไปได้ในการที่อาชญากรรมจะเปลี่ยนสถานที่เกิดไปยังพื้นที่อื่น ซึ่งกล้องไม่ครอบคลุม

5.7 ประสิทธิภาพของกล้องวงจรปิด ในการปรามผู้กระทำความผิดและลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมเป็นไปได้ซ้ำ การคงไว้ซึ่งประสิทธิผลความสำเร็จของกล้องวงจรปิด จำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ การส่งสัญญาณควรได้รับการสร้างเพื่อคงไว้ซึ่งผลด้านการปรามของกล้อง และความตระหนักของสังคม

ไม่มีรูปแบบของการตรวจตราใดที่หยุดอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้นได้โดยตรง ด้วยการปรับปรุง ในด้านแสงสว่าง อาชญากรรมบางประเภทนั้นง่ายต่อการกระทำ เช่น หัวขโมยที่มีความตั้งใจในการก่ออาชญากรรมสามารถขโมยได้ อะไรที่เขาต้องทำในการเอาชนะเหนือระบบรักษาความปลอดภัยทางกายภาพ และใครจะเป็นผู้มาหยุดเขาจากการก่ออาชญากรรม และค้นหาวิธีการหลบหนีที่ง่าย ถ้าพวกเขาถูกรบกวน จะไม่ใช่ทั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) และระบบแสงสว่างที่จะเป็นสิ่งที่คิดขวางทางกายภาพ ถ้ากล้องวงจรปิด (CCTV) และแสงสว่างป้องกันอาชญากรรมจริงๆ มันคงเป็นกลไกกระตุ้นที่นำไปสู่การตัดสินใจที่ลดลงในการก่ออาชญากรรมมากกว่าที่จะเป็นการตัดสินใจโดยตรง รวมความหมายในด้านการตรวจตราทั่วไปภายใต้การเพิ่มความเสี่ยง (Increasing Risks) ด้วยสถานการณ์การป้องกันอาชญากรรม เขาชี้ให้เห็นว่าแต่ละวิธีมีผลกระทบด้านการยับยั้งอย่างไร (Clarke, 1995: 91 - 150)

6. ผลการศึกษาเรื่องกล้องวงจรปิด

การศึกษา เรื่อง กล้องวงจรปิดพบว่า อาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินลดลงในสถานที่ที่ติดตั้งกล้องวงจรปิด เช่น การปล้นทรัพย์ ลักทรัพย์ ลักรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และการทำลายทรัพย์สินในใจกลางเมือง สถานที่จอดรถ ที่พักอาศัย และสถานีขนส่ง เป็นต้น ส่วนด้านของความสัมพันธ์ในเรื่องอาชญากรรมต่อชีวิตร่างกาย และการละเมิดระเบียบของสังคมมีความชัดเจนน้อย แต่สามารถยับยั้งความรุนแรงและการละเมิดกฎระเบียบของสังคม ได้มากกว่า (Brown, 1995: 68) กล่าวคือ กล้องวงจรปิดทำงานในการควบคุมอาชญากรรมที่ร้ายแรงด้วยการช่วยให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยไปถึงที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็ว เพื่อเป็นการลดระดับความรุนแรง ข้อมูลได้รับการบันทึกว่าระบบสามารถช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวน

นอกจากนี้แล้ว จากการประเมินผลแม้จะพบว่าประโยชน์ของกล้องวงจรปิดนั้นมีมากมายแต่ก็ยัง พบว่าบางครั้งภาพได้จางหายไปในช่วงเวลาผ่านไป Tilley (1993: 42) และ Brown (1995: 68) ได้เน้นความสำคัญของการนำเสนออย่างต่อเนื่องไปยังอาชญากร ผ่านการเผยแพร่ว่า ความเสี่ยงในการถูกจับกุมด้วยกล้องวงจรปิดมีสูง

นอกจากนี้แล้ว Tilley (1993: 42) สังเกตพบว่า กล้องวงจรปิดจะมีความเป็นไปได้ในการลดอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ซึ่งมาตรการด้านการป้องกันอาชญากรรมได้รับการ ปฏิบัติ

ทั้งนี้จากการประเมินผลสามารถสรุปได้ว่าผลของการติดตั้งกล้องวงจรปิดในการลดอาชญากรรมให้ความสำคัญในด้านกำหนดยุทธศาสตร์มากกว่าความสามารถในการจับกุมอาชญากรที่แท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญในการพิจารณาการใช้ การเผยแพร่สู่สาธารณชนเป็นการทั่วไป และเป็นการเผยแพร่เฉพาะกลุ่ม เช่น จุดสำคัญในการรับรู้ในความเสี่ยงสูงของผู้กระทำ ความผิด เป็นต้น เพราะการรับรู้ถึงประสิทธิภาพของกล้องวงจรปิดมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ที่จะกระทำความผิดเนื่องจากการเพิ่มความเสี่ยงในการกระทำผิด

โดยสรุป ระบบกล้องวงจรปิดมีการนำมาประยุกต์ใช้มาหลายทศวรรษแล้ว เริ่มต้นด้วยการใช้ประโยชน์ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และการป้องกันทรัพย์สินของทั้งเอกชนและภาคส่วนต่างๆ ในประเทศไทยมีการใช้กล้องวงจรปิดทั้งในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การสืบสวนคดี การรวบรวมพยานหลักฐานทางคดี และการอำนวยความสะดวกจราจร ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ายังมีได้มีการศึกษาเรื่องการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงเท่าใดนัก

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานแผนงานและงบประมาณ กรมตำรวจ

(2536: 24)

ปี 2536 ได้ทำการวิจัย เรื่อง การก่อความไม่สงบในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ขจก.) ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ความรุนแรงในการปฏิบัติการของขบวนการโจรก่อการร้ายในบางยุคบางเหตุการณ์ มาจากรากฐานของปัญหาที่สะสมมาในอดีตความรุนแรง น่าจะมีรากฐานจากความขัดแย้งของอำนาจของท้องถิ่นที่มีต่ออำนาจรัฐจากส่วนกลาง และประกอบกับแนวทางการบริหารจากรัฐบาลกลางบางยุคได้นำไปสู่ความรุนแรงเพิ่มขึ้น เมื่อผนวกกับการพิจารณาในเชิงเรื่องชนกลุ่มน้อยด้านเชื้อชาติศาสนาแล้ว และพบอีกว่าประชาชนในพื้นที่ทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมต่างหวาดกลัวภัย แต่ในใจก็มีความหวังว่าบทบาทของขบวนการโจรก่อการร้ายจะลดน้อยลงไปตามลำดับ

2. กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานแผนงานและงบประมาณ (2544: 62)

ปี 2544 ได้ศึกษาเรื่อง การเกิดความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่สามารถแก้ปัญหายิงเดียว จากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งได้ เพราะสภาพปัญหาในจังหวัดเหล่านั้นมีรูปแบบปัญหาเชิงซ้อนแตกต่างไปจากภาคอื่น ทั้งสภาพพื้นที่ สังคม วัฒนธรรม และศาสนา เป็นต้น และพบอีกว่าปัญหาสำคัญหลักๆ ที่ทำให้การ

ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามมาตรการในการป้องกันแก้ไขปัญหาการเกิดความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจะสรุปประเด็นปัญหาได้ ดังนี้ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจน และปัญหาขาดแคลนบุคลากร ปัญหาสังคมจิตวิทยา ปัญหาการด้อยการศึกษาของประชาชน ปัญหาจากข้าราชการขาดความเข้าใจในวิถีของสังคมชาวไทยมุสลิม ทำให้เกิดปัญหาในการประสานความร่วมมือของประชาชน ปัญหาในกลุ่มผู้มีอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ ปัญหาขบวนการก่อการร้าย (PULO และ B.R.N.)

3. พลตำรวจตรี ธานี ทวีศรี ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 9 (ตำแหน่งในขณะนั้น)

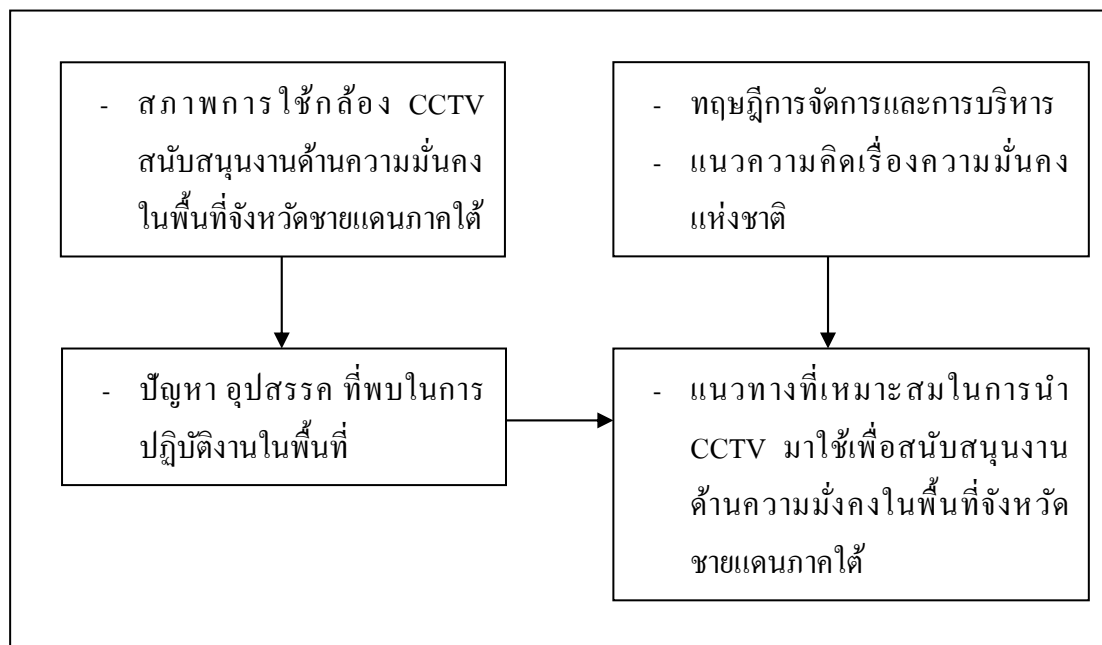
ปี 2546 ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันอาญาจักร รุ่นที่ 45 ประจำปีการศึกษา พ.ศ.2545 – 2546 ผลการวิจัย พบว่า สถานการณ์ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เคยเป็นเมืองประเทศราชมาก่อน ต่อมาถูกรวมอำนาจมาสู่ศูนย์กลาง ทำให้บรรดาผู้ครองนครเสียผลประโยชน์และต่อต้านการปกครองจากส่วนกลาง และพบว่ากรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติอย่างรุนแรง ยังอยู่ในระดับ 2 จาก 5 และแนวโน้มของความสำเร็จในการดำเนินการของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่ในปัจจุบัน (พ.ศ.2559) สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ยังไม่ได้ลดลง (ธานี ทวีศรี, 2546: 44)

4. กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ

ปี 2555 ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการวิเคราะห์ระบบการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อลดช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) จุดที่มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดของกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อแก้ไขปัญหาจราจร โดยมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดตามแยกที่มีสัญญาณไฟจราจร และมีการจราจรหนาแน่น ส่วนการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อป้องกันอาชญากรรมได้เน้นการติดตั้งกล้องวงจรปิดให้ครอบคลุมพื้นที่เป็นการทั่วไป และมาจากความเห็นของเจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่างๆ ซึ่งยังขาดการวิเคราะห์พื้นที่เพื่อกำหนดจุดเสี่ยงอย่างเป็นระบบ เช่น บริเวณสะพานลอยซึ่งเป็นที่เปลี่ยว สวนสาธารณะ ขนส่งมวลชน และที่สาธารณะอื่นๆ (2) ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้สึกในการที่ตนเองมีโอกาสตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่าการรู้สึกถึงความปลอดภัยโดยมีค่าเฉลี่ยรวมของความรู้สึกถึงโอกาสที่ตนเองจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่ 2.27 และค่าเฉลี่ยความรู้สึกปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวันอยู่ที่ 1.86 โดยมีความรู้สึกปลอดภัยมากที่สุดเมื่อ ไปใช้พื้นที่ขนส่งมวลชนซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความรู้สึกปลอดภัยอยู่ที่ 2.09 และมีความรู้สึกที่ตนเองมี โอกาสตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมาก

ที่สุดเมื่อใช้พื้นที่เขตเมืองโดยมีค่าเฉลี่ยของความรู้สึกถึงโอกาสตก เป็นเหยื่ออาชญากรรมอยู่ที่ 2.34 ส่วนในด้านการใช้พื้นที่ประชาชนผู้ใช้พื้นที่ส่วนใหญ่ ทราบว่าในพื้นที่ที่มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด คิดเป็นร้อยละ 53.6 โดยก่อนการติดตั้งไม่เคยมีผู้มาสำรวจความคิดเห็นคิดเป็นร้อยละ 92.8 และประชาชนมีความรู้สึกปลอดภัยในการใช้พื้นที่ที่มีการติดตั้งกล้อง ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาวิจัยดังกล่าวถือเป็นมิติใหม่ในการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับกล้องวงจรปิดในการมาประยุกต์ใช้กับงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทว่ายังไม่ได้ก้าวไปถึงการประยุกต์ใช้ในงานความมั่นคงแต่อย่างใด

กรอบความคิดของการวิจัย

สรุป

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน ก่อน ปี พ.ศ. 2536 ซึ่งมีปัจจัยสาเหตุที่หลากหลายทั้งทางด้าน เชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา เศรษฐกิจ ฯลฯ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปัญหอย่างบูรณาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในพื้นที่ และจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์นโยบายเพื่อให้เกิดการบูรณาการอย่างแท้จริง แม้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอด อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ทั้งชาวไทยมุสลิม และ ชาวไทยพุทธ เห็นว่าการดำเนินการที่ผ่านมาจะทำให้สถานการณ์คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น แต่เห็นได้ชัดอย่างเป็นประจักษ์ว่าสถานการณ์ยังมีได้บรรเทาเบาบางลงแต่อย่างใด ซึ่งในเรื่องนี้

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การแก้ไขปัญหาในปัจจุบันมีการบูรณาการทั้งนโยบายและกำลังพลในหลากหลายมิติแล้ว แต่จำเป็นต้องใช้เวลาในการแก้ไขปัญหาอีกยาวนาน ทั้งนี้เพราะเป็นปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาในระดับอุดมการณ์และความเชื่อ ในที่นี้จึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริมประสิทธิภาพในการทำงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เทคโนโลยีกล้องวงจรปิดถือเป็นนวัตกรรมเข้ามาเสริมการทำงานในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และการบริหารงานจราจร ตลอดจนด้านการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานด้านความมั่นคงได้เป็นอย่างดี ซึ่งในปัจจุบันศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้นำเอากล้องวงจรปิดมาใช้ในการสืบสวนหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการทำงานอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 3

สภาพและปัญหาทางด้านความมั่นคงทางภาคใต้

การศึกษาวิจัยในบทที่ 3 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่และอุปสรรค ข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่อทางด้านความมั่นคง มีลำดับการศึกษา ดังนี้

1. สภาพทั่วไปในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา
4. สถานการณ์การใช้กล้องวงจรปิดในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหา
5. ปัญหาข้อขัดข้อง
6. สรุป

สภาพทั่วไป

ราชอาณาจักรไทยประกอบขึ้นด้วยดินแดนที่เคยเป็นรัฐโบราณและหัวเมืองต่างๆ ในอดีต ผนวมรวมกันขึ้นเป็นรัฐสมัยใหม่ที่มีอาณาเขตพรมแดนที่แน่นอน แต่เนื่องจากความเข้มแข็งของผู้ปกครองในแต่ละยุคสมัย รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับรัฐเพื่อนบ้าน และความพยายามที่จะเป็นอิสระของหัวเมืองต่างๆ ที่เคยมีอิสรภาพมาแต่เดิม ทำให้พัฒนาการของราชอาณาจักรไทยแต่ละยุคแต่ละสมัยต้องเผชิญกับพลังอำนาจทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรมาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าหลังยุคสมัยการขยายอาณานิคมของชาติตะวันตกมีข้อตกลงที่ชัดเจนเกี่ยวกับสถานภาพของรัฐต่างๆ ในภูมิภาคนี้ แต่ความไม่พอใจและปฏิกริยาของกลุ่มการเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มยังคงดำรงอยู่ และมีความเคลื่อนไหวเป็นระยะๆ การเรียนรู้ความจริงทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะกรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เปิดกว้างและรับรู้ถึงความจริงเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรไทย ย่อมดีกว่าการปฏิเสธ หรือปิดโอกาสการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะสร้างทัศนคติที่คับแคบให้กับพลเมืองไทยแล้ว ยังเปิดโอกาสให้กลุ่มเคลื่อนไหวกลุ่มต่างๆ นำจุดอ่อนดังกล่าวไปขยายผลให้เกิดประโยชน์ทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ จนพลังความขัดแย้งอาจขยายตัวรุนแรงเกินกว่าที่คนไทยด้วยกันเองจะเยียวยาได้ในอนาคต

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายเคลื่อนไหวได้เลือกใช้ประวัติศาสตร์บางตอนให้เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตน เช่น ฝ่ายรัฐอ้างเรื่องการเสียดินแดนเพื่อปลุกสำนึกคนไทยทั้งประเทศให้หวงแหนแผ่นดิน ขณะที่ฝ่ายเคลื่อนไหวก่อความไม่สงบได้อ้างถึงรัฐปัตตานีและการทวงคืนอิสรภาพของชาวมลายูปัตตานี การใช้ประวัติศาสตร์ดังกล่าวก่อให้เกิดการเผชิญหน้าและขัดแย้งขยายผลอย่างรุนแรงและรวดเร็ว จนกระทั่งคนไทยบางคนถึงกับกล่าวว่า “ไม่จำเป็นต้องรับรู้ประวัติศาสตร์ใดๆ ทั้งสิ้น เพราะปัจจุบันที่นี้คือแผ่นดินไทย” ขณะเดียวกันฝ่ายความเคลื่อนไหวก็เผยแพร่ข้อความ “คนซีแยะ (สยาม) รุกรานคนมลายู จงจับไล่พวกมันออกไป”

ปฏิกริยาต่อกันและกันของคนไทยเพียง 2 ตัวอย่างนี้ มากเกินพอที่จะกล่าวว่า ความขัดแย้งของคนไทยได้ขยายออกไปมากกว่าที่คิด การอธิบายความจริงทางประวัติศาสตร์ แม้ว่าจะไม่มีหลักประกันใดๆ ว่าความขัดแย้งจะยุติลงในพื้นที่ แต่ก็ต้องดำเนินการอย่างรีบด่วนให้คนไทยเข้าใจประวัติศาสตร์ของประเทศตนเองอย่างถูกต้อง มีทัศนคติที่เปิดกว้างมากขึ้นและไม่ควรนำความขัดแย้งไม่ว่าในอดีตหรือปัจจุบันไปขยายผลให้เกิดความเลวร้ายยิ่งขึ้นไปอีก มิเช่นนั้นเท่ากับว่าคนในยุคปัจจุบันได้สร้างประวัติศาสตร์ที่เลวร้ายกว่าอดีตไว้ให้ลูกหลานต่อไปอีก ในมุมมองที่ตรงกันข้ามในด้านอารยธรรมและภูมิรัฐศาสตร์พบว่าประวัติศาสตร์ได้สร้างสรรค์อารยธรรมที่ก่อให้เกิดความภูมิใจในบรรพบุรุษของคนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้มากมาย จึงควรสนับสนุนส่งเสริมให้การศึกษาเผยแพร่ความรู้ให้สาธารณชนได้รับทราบสิ่งที่ดีงามที่ปรากฏเป็นมรดกอารยธรรมสืบทอดมาถึงทุกวันนี้ให้มากขึ้นกว่าที่ผ่านมา

1. พัฒนาการทางภูมิรัฐศาสตร์

พัฒนาการทางภูมิรัฐศาสตร์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส ก่อนการจัดตั้งเป็นจังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2476 ดินแดนแห่งนี้ผ่านอารยธรรมมาหลายยุคสมัยตามลำดับดังนี้ (ครองชัย หัตถา, ออนไลน์, 2559)

1.1 สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีหลักฐานการอยู่อาศัยของคนพื้นเมืองมาแต่ก่อน 3000 ปีที่ผ่านมา โดยเรียกรวมว่า พวกโอรัง อัสลี (Orang Asli) ซึ่งได้แก่ กลุ่มนิกริต (Nigrito) เช่น ชาโกลและเซมิง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเซโนย (Senoi) เผ่ามองโกลอยด์ ได้แก่ บรรพบุรุษของชาวสยามอยู่อาศัยมานานนับพันปีเช่นกัน หลักฐานที่สำคัญในสมัยนี้ได้แก่ ภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ถ้ำศิลา จังหวัดยะลา เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น ขวานหิน ซึ่งพบหลายแห่งตามถ้ำและที่ราบ

1.2 สมัยเริ่มประวัติศาสตร์ ประมาณ 2000 ปีที่ผ่านมาถึงราว พ.ศ.700 มีชาวอินเดียและชาวอาหรับบางกลุ่มเดินทางมายังแถบนี้ พร้อมทั้งนำศาสนาและวัฒนธรรมมาเผยแพร่ ทำให้ศาสนาฮินดูเริ่มเข้ามาในระยะนี้ ชนพื้นเมืองเริ่มค้าขายกับชนต่างถิ่น เริ่มตั้งแต่บ้านเรือนเป็นกลุ่ม

มากขึ้นบริเวณปากแม่น้ำและบริเวณที่มีการติดต่อกับชายสะดวก แถบนี้กลายเป็นที่พบกัันของพ่อค้า นักเดินเรือ ชุมชนบางแห่งขยายตัวเป็นเมืองในเวลาต่อมา

1.3 สมัยอาณาจักรโบราณลัษงยาชูหรือลัษงกาสุกะ ราว พ.ศ. 700 – 1400 ปรากฏในบันทึกการเดินทางของชาวจีนว่ามีรัฐต่างๆ เกิดขึ้นหลายแห่งบนคาบสมุทรมลายู โดยอยู่ภายใต้ อำนาจของอาณาจักรฟูนัน (Funan) ในจำนวนนั้นมืรัฐลัษงยาชู (Lang Ya Shiu) รวมอยู่ด้วย ราวต้น พุทธศตวรรษที่ 11 ลัษงยาชูเป็นอิสระ มีหลักฐานการส่งทูตไปเยือนจีนเมื่อ พ.ศ. 1058, 1066, 1074 และ 1111 ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11 – 14 ถือว่าเป็นยุครุ่งเรืองของลัษงยาชูหรือลัษงกาสุกะ แหล่ง โบราณสถานแถบท่าสาบ จังหวัดยะลา และอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ที่ยังคงปรากฏร่องรอยอยู่ เป็นจำนวนมากถูกสร้างขึ้นในระยะนี้ โดยส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์และพุทธ ศาสนา

1.4 สมัยลัษงกาสุกะภายใต้การปกครองของศรีวิชัย ราวพุทธศตวรรษที่ 14 – 15 ลัษงกาสุกะตกอยู่ภายใต้อำนาจของอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งมีกำลังกองทัพเรือเป็นจำนวนมาก ในช่วง เวลาเดียวกันนั้นพุทธศาสนาฝ่ายมหายานได้รับความนิยมมาก ชาวลัษงกาสุกะยอมรับนับถือพุทธ ศาสนาฝ่ายมหายานอย่างแพร่หลาย ศาสนสถานหลายแห่งและศิลปวัตถุในพุทธศาสนาถูกสร้างขึ้น มากในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ รวมทั้งพุทธไสยาสน์ขนาดใหญ่ในถ้ำคูหาमुख จังหวัดยะลา และพุทธ รูปปางต่างๆ จำนวนมากก็ถูกสร้างขึ้นในสมัยนั้น

1.5 สมัยลัษงกาสุกะภายใต้อำนาจของโจพะ ตั้งแต่ พ.ศ. 1535 เป็นต้นมา กองทัพโจพะแห่งอินเดีเข้าโจมตีเมืองต่างๆ ของอาณาจักรศรีวิชัย เพื่อควบคุมเส้นทางการค้าในช่อง แคนมะละกาและเมืองหลายแห่ง รวมทั้งลัษงกาสุกะซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของโจพะในปี พ.ศ. 1567 แต่ หลังจากนั้นชาวเมืองลัษงกาสุกะก็ได้ต่อสู้ยึดคืนมาได้ในปี พ.ศ. 1587 แม้ว่าหลังจากนั้นศรีวิชัยจะ กลับมามีอำนาจ แต่ก็พ่ายแพ้ต่ออาณาจักรที่ตั้งขึ้นมาใหม่ คือ มัชปาหิต ในปี พ.ศ. 1836 ในระยะนี้ ศาสนาอิสลามแผ่เข้ามามากขึ้นโดยพ่อค้าและนักเผยแผร์ศาสนาชาวอาหรับและชาติต่างๆ

1.6 สมัยลัษงกาสุกะภายใต้อำนาจของสุโขทัย - อยุธยาและมัชปาหิต ในปี พ.ศ. 1838 กองทัพสุโขทัยซึ่งลงมาอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราชตั้งแต่ต้นรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงร่วมกับ กองทัพเรือนครศรีธรรมราชลงไปทำสงครามเพื่อปกครองเมืองต่างๆ บริเวณปลายแหลมมลายูไป จนถึงเตมาสิก (สิงคโปร์ในปัจจุบัน) ไปจนถึงเมืองปาโซ บนเกาะสุมาตรา ตำนานนครศรีธรรมราช บันทึกไว้ว่า ไทยได้ส่งเจ้าเมืองไปปกครองหัวเมืองมลายู ได้แก่เมืองปัตตานี (ลัษงกาสุกะ) เมืองสาย (สายบุรี) เมืองกลันตัน เมืองปาหัง เมืองไทร (ไทรบุรี) เมืองอะเจ (อาเจห์) แต่ครองอำนาจได้ไม่นาน อาณาจักรมัชปาหิตก็ขยายอำนาจมาปกครองหัวเมืองดังกล่าว โดยลัษงกาสุกะอยู่ภายใต้อิทธิพล

ของมัชปาหิตในปี พ.ศ.1884-1907 ขณะเดียวกันศาสนาอิสลามก็แผ่ขยายเข้ามามากขึ้นในหมู่ประชาชนหัวเมืองมลายู โดยเฉพาะแถบเมืองปาไซและมะละกา

1.7 สมัยลังกาสุกะล่มสลายและกำเนิดเมืองปัตตานี ในช่วงต้นสมัยอยุธยา มะละกา มีอำนาจมากขึ้น ต่อมาได้ปฏิเสธอำนาจของมัชปาหิตของสยาม ทำให้สยามต้องยกทัพไปปราบปรามมะละกาแต่ไม่สามารถเอาชนะได้ ในปี พ.ศ. 1998 กองทัพมะละกาได้บุกเข้าโจมตีเมืองโกตามหลิขัยของลังกาสุกะ และขยายอำนาจเข้าปกครองเมืองต่างๆ แถบปลายแหลมมลายู ทำให้ชาวเมืองหันมานับถือศาสนาอิสลามตามแบบอย่างมะละกามากขึ้นเรื่อยๆ สำหรับปัตตานีนั้นพยานอินทிரารอศของราชาศรีวังสาแห่งโกตามหลิขัย ได้สร้างเมือง “ปัตตานี” ขึ้นใหม่ที่ริมทะเลบ้านกรือเซะบานา ราว พ.ศ.2000 ต่อมาทรงเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและเปลี่ยนพระนามเป็นสุลต่าน อิสมาอิล ซาห์ ปกครองเมืองปัตตานีระหว่างปี พ.ศ.2043-2073 นับแต่นั้นมาเมืองปัตตานีเข้าสู่ยุคอิสลามโดยสมบูรณ์ มีความรุ่งเรืองมากทั้งในด้านการผลิตนักเผยแพร่อิสลามและเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลาม จนได้รับยกย่องว่า “ปัตตานีเป็นกระเจกเงาและเป็นระเบียบแห่งเมกกะ” ปัตตานีมีสุลต่านหรือยาราเป็นเจ้าเมืองปกครองต่อเนื่องมาถึง 23 พระองค์ ในปี พ.ศ.2351 จึงมีการปรับปรุงการปกครองเป็นระบบ 7 หัวเมือง

1.8 สมัยปกครอง 7 หัวเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2351 เป็นต้นมา มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 7 เมือง ได้แก่ เมืองปัตตานี หนองจิก ยะหริ่ง ยะรา รามันห์ ระแงะ และสายบุรี แต่ละเมืองมีเจ้าเมืองซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลสยามที่กรุงเทพฯเป็นผู้ปกครอง โดยมีหลักว่าเมืองใดมีผู้นับถือศาสนาอิสลามมากก็ให้มีเจ้าเมืองที่นับถือ ศาสนาอิสลาม เมืองใดที่มีการนับถือศาสนาพุทธมากก็ให้มีเจ้าเมืองที่นับถือพุทธศาสนา แต่ในทางปฏิบัติประสบปัญหาอยู่เนืองๆ เจ้าเมืองกับรัฐสยามรวมทั้งประชาชนในเมืองต่างๆ มีข้อขัดแย้งอันเนื่องจากการปกครองอยู่บ่อยครั้งจึงต้องยกเลิกการปกครองรูปแบบนี้ไปในปี 2445 ปัจจุบันยังคงมีวังที่เคยเป็นที่พำนักของเจ้าเมือง เป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลาน แต่บางแห่งก็ทรุดโทรมและถูกทิ้งร้างไปตามกาลเวลา

1.9 สมัยมณฑลเทศาภิบาล ในปี พ.ศ.2449 รัฐสยามประกาศตั้งมณฑลปัตตานี มีสมุหเทศาภิบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากสยามเป็นผู้ปกครอง มีเมืองเข้าร่วมอยู่ในมณฑลปัตตานี 4 เมือง คือ เมืองปัตตานี (รวมเมืองหนองจิก ยะหริ่ง และปัตตานี) เมืองยะลา (รวมเมืองรามันห์และยะลา) เมืองสายบุรีและเมืองระแงะ ต่อมาในปี พ.ศ. 2465 ได้ยกฐานะเมืองทั้ง 4 เป็นจังหวัด ทำให้ปัตตานี ยะลา สายบุรี และนราธิวาส มีฐานะเป็นจังหวัดตั้งแต่ พ.ศ. 2465 เป็นต้นมา ในสมัยมณฑลเทศาภิบาลอำนาจและบทบาทของเจ้าเมืองในระบบเดิมซึ่งมีมาตั้งแต่ พ.ศ.2043 ลึกลง ทำให้มีข้อขัดแย้งหลายกรณีเกิดขึ้น นำไปสู่การเคลื่อนไหวการจัดตั้งองค์กร เพื่อเรียกร้องอิสรภาพปัตตานีในเวลาต่อมา

1.10 สมัยสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. 2474 รัฐบาลประกาศยกเลิกมณฑลปัตตานี และยุบจังหวัดสายบุรี ลดฐานะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดปัตตานี โดยรวมจังหวัดทั้งสามไว้ใน การปกครองของมณฑลนครศรีธรรมราช ต่อมาในปี พ.ศ.2476 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคแบ่งการปกครองออกเป็น จังหวัดและอำเภอ ทำให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส มีฐานะเป็นจังหวัดในระบบราชการบริหารส่วนภูมิภาคและมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารการปกครอง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2476 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน

จากลำดับพัฒนาการดังกล่าวทำให้เห็นว่าดินแดนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเจริญรุ่งเรืองถึงระดับที่เรียกขานกันว่าเป็นอาณาจักรมาตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัยซึ่งถือเป็นเมืองหลวงแห่งแรกของอาณาจักรไทย ต่อมาอำนาจของเมืองหลวงคือ สุโขทัย ได้แผ่ขยายลงมาทางใต้ต่อเนื่องมาถึงสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ โดยแต่ละช่วงสมัย ความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับรัฐไทย กับปัตตานีหรือสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันไปตามพลังอำนาจทางการเมืองและความเข้มแข็งของแต่ละฝ่าย ทำให้ประวัติศาสตร์ไทยที่เกี่ยวกับปัตตานีและประวัติศาสตร์ปัตตานีที่เกี่ยวกับรัฐไทยมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ดังนั้นการนำเสนอตามลำดับพัฒนาการทางภูมิรัฐศาสตร์อาจช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สิ่งที่คนไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และคนไทยทั่วไปความภาคภูมิใจประการหนึ่ง ได้แก่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีมากมายที่บ่งบอกถึงพัฒนาการทางสังคมของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าการอธิบายความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆ ในอดีตเป็นเรื่องยากที่จะห้มีนัยต่อความรู้สึกขัดแย้งเกลียดชัง แต่ก็มี ความจำเป็นที่จะต้องอธิบายให้เข้าใจตรงกัน อารยประเทศทั้งหลายจึงเลือกที่จะให้มีการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะได้ไม่ขัดแย้งกันอีก กรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็เช่นเดียวกัน น่าจะถึงเวลาที่ทุกฝ่ายหันมาศึกษาเรียนรู้และเป็นเจ้าของประวัติศาสตร์ร่วมกัน ความรุนแรงบาดหมางต่างๆ ที่เคยมีมาและกำลังเป็นอยู่อาจบรรเทาเบาบางลงได้หากได้เข้าใจซึ่งกันและกันดีกว่าต่างฝ่ายต่างเข้าใจและถือประวัติศาสตร์กันคนละฉบับแล้วลาดน้ำมันจูดไฟโยนใส่กันและกันดังเช่นที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

2. จังหวัดนราธิวาส

2.1 ข้อมูลทั่วไป

นราธิวาสเดิมชื่อ "มะนาลอ" เป็นหมู่บ้านขึ้นอยู่กับเมืองสายบุรี ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงโอนไปขึ้นอยู่กับเมืองระแงะ ซึ่งเป็นเมืองหนึ่งในการปกครอง 7 หัวเมืองในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (พ.ศ. 2325 - 2353) ซึ่งแบ่งเขตการปกครอง

บริเวณชายแดนภาคใต้ออกเป็น 7 หัวเมือง คือ เมืองปัตตานี เมืองหนองจิก เมืองยะลา เมืองรามัน เมืองระแงะ เมืองสายบุรี และเมืองนะหฺริง โดยมีเจ้าเมืองเป็นผู้ปกครอง ในปี พ.ศ. 2444 (ร.ศ. 120) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411 - 2453) ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นแบบมณฑลเทศาภิบาลและให้ 7 หัวเมืองอยู่ในความปกครองของเทศาภิบาล (สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา, 2559: 1 - 10)

เมื่อปี พ.ศ. 2449 (ร.ศ. 125) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้ยุบหัวเมืองทั้ง 7 เหลือแค่เพียง 4 หัวเมือง และให้ขึ้นอยู่กับมณฑลปัตตานี คือ (1) เมืองปัตตานี ประกอบด้วย หนองจิก ยะหฺริง และปัตตานี (2) เมืองยะลา ประกอบด้วยรามัน และยะลา (3) เมืองสายบุรี(4) เมืองระแงะ

ต่อมาหมู่บ้านมะนาลอมีความเจริญและเป็นชุมชนหนาแน่นมากกว่าเมืองระแงะ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453 - 2468) ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมราษฎรภาคใต้เมื่อ พ.ศ. 2458 ทรงมีพระราชดำริให้ย้ายศาลว่าการเมือง ระแงะมาตั้งอยู่บ้านมะนาลอ และได้พระราชทานชื่อเมืองว่า "เมืองนครราชสีมา" คำว่า "นครราชสีมา" แปลว่า "ที่อยู่ของ คนดี"

ได้มีประกาศพระบรมราชโองการให้จัดตั้งมณฑลปัตตานี เมื่อปี พ.ศ.2449 มีสาระสำคัญว่า "แต่ก่อนจนมาถึงเวลานี้บริเวณเจ็ดหัวเมือง มีข้าหลวงใหญ่ปกครอง ขึ้นอยู่กับข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราช ทรงพระราชดำริเห็นว่า ทุกวันนี้การค้าขายในบริเวณเจ็ดหัวเมืองเจริญขึ้นมาก และการไปถึงกรุงเทพฯ ก็สะดวกกว่าแต่ก่อนประกอบกับบริเวณเจ็ดหัวเมืองมีท้องที่กว้างขวาง และมีจำนวนผู้คนมากขึ้นสมควรแยกออกเป็นมณฑลหนึ่งต่างหาก ให้สะดวกแก่ราชการที่จะทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แยกบริเวณเจ็ดหัวเมือง ออกจากมณฑลนครศรีธรรมราช และให้จัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลขึ้นอีกมณฑลหนึ่ง เรียกว่า มณฑลปัตตานี และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศักดิ์เสนีย์ (หนานบุญนาค) เป็นข้าหลวงเทศาภิบาล สำเร็จราชการมณฑลปัตตานี"

มณฑลปัตตานี มีเมืองที่มารวมอยู่สี่เมืองคือ เมืองปัตตานี (รวมเมืองหนองจิก ยะหฺริง และเมืองปัตตานี) เมืองยะลา (รวมเมือง รามัน และเมืองยะลา) เมืองสายบุรี และเมืองระแงะ

ในปี พ.ศ.2450 ได้ย้ายที่ว่าการเมืองระแงะ จากตำบลบ้านตันหยงมัสมาตั้งที่บ้านมะนารอ อำเภอบางนรา และยกฐานะอำเภอบางนราขึ้นเป็นเมืองบางนรา ส่วนเมืองระแงะเดิมนั้นให้เป็นอำเภอและขึ้นอยู่กับเมืองบางนรา มีอำเภอในเขตปกครองคือ อำเภอบางนรา อำเภอตันหยงมัส กิ่งอำเภอยะบะ อำเภอสุไหงปาดี กิ่งอำเภอโต๊ะโม๊ะ อำเภอตากใบ และอำเภอยิงอ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประพาสมณฑลพายัพได้ เมื่อเสด็จถึงเมืองบางนรา ก็ได้ทรงพระราชทานพระแสงราชศัตราแก่เมืองบางนรา และได้โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเมืองบางนราเป็นเมืองนราธิวาส เมื่อปี พ.ศ.2458 ต่อมา พ.ศ.2476 ได้ยุบเลิกมณฑลทั่วราชอาณาจักร

พ.ศ.2481 กระทรวงมหาดไทยประกาศยกฐานะกิ่ง อ.โต๊ะโม๊ะ เป็น อ.แว้ง

พ.ศ.2482 ยกฐานะกิ่ง อ.ยะบะ เป็น อ.รีอเสาะ

พ.ศ.2491 ยกฐานะตำบลสุโหง โกลกขึ้นเป็นกิ่งอำเภอ และยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อปี พ.ศ. 2496

พ.ศ.2517 ตั้งกิ่ง อ.ศรีสาคร และยกฐานะเป็น อำเภอ เมื่อปี พ.ศ.2522

พ.ศ.2510 ตั้งอำเภอสุคีริน

พ.ศ.2525 ตั้งกิ่ง อ.จะนะ และยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อปี พ.ศ.2532

พ.ศ.2536 ตั้งกิ่ง อ.เจาะไอร้อง และยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อปี พ.ศ.2539

พ.ศ.2476 ได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารราชการอาณาจักรสยาม "เมืองนราธิวาส" ได้รับการจัดตั้งเป็น "จังหวัดนราธิวาส" ถึงปัจจุบัน มีเจ้าเมืองและผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส จำนวน 41 คน

2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดนราธิวาส ตั้งอยู่บนฝั่งด้านตะวันออกของแหลมมลายู มีพื้นที่ประมาณ 4,475 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสายบุรี และอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี และอำเภอ

ไทย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทย และประเทศมาเลเซีย

ทิศใต้ ติดต่อกับรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อ.กะพ้อ ,อ.รามัน และ อ.บันนังสตา จังหวัดยะลา

2.3 พื้นที่โดยทั่วไป เป็นป่าและภูเขาประมาณสองในสามของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ติดภูเขา และค่อยๆ ลาดลงเป็นพื้นที่ค่อนข้างราบ และพื้นที่ราบจดชายทะเลอ่าวไทย ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นชายฝั่งทะเลที่เกิดจากการยกตัว มีหาดทรายและสันทรายขนานไปกับชายทะเล สลับกับที่ลุ่มต่ำที่เรียกว่าพรุ มีป่าพรุประมาณ 361,860 ไร่ แถบทิศตะวันตกเฉียงใต้จดเทือกเขาสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นแนวกั้นพรมแดนไทย-มาเลเซีย ลักษณะของพื้นที่ที่มีความลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปสู่ทิศตะวันออก พื้นที่ราบส่วนใหญ่อยู่

บริเวณติดกับอ่าวไทยและที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำ 4 สาย คือแม่น้ำสายบุรี แม่น้ำบางนรา แม่น้ำตากใบ และแม่น้ำโกลก

2.4 เทือกเขาที่สำคัญ

เทือกเขาสันกาลาศิรี เป็นเทือกเขาที่นับว่ามีความสำคัญที่สุดในภูมิภาคนี้ เพราะเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 1,900 ฟุต มีแนวทอดยาวผ่าน จ.สตูล, สงขลา, ยะลา จนถึง อ.แว้ง จ.นราธิวาส นอกจากนี้ยังเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำสำคัญในพื้นที่หลายสาย

เทือกเขาบูโด เป็นแนวทอดยาว เริ่มต้นจากตอนใต้ของ จ.ปัตตานี ทอดแนวผ่าน อ.มายอ จ.ปัตตานี, อ.รามัน จ.ยะลา, อ.บาเจาะ และ อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส มักเป็นที่หลบซ่อนพักอาศัยของสมาชิกกลุ่มก่อความไม่สงบ

เทือกเขาตะเว เป็นแนวทอดยาวระหว่างบริเวณพื้นที่ อ.จะนะ กับ อ.สุไหงปาดี จ.นราธิวาส

2.5 แม่น้ำที่สำคัญ

แม่น้ำสายบุรี ต้นกำเนิดเกิดจากเทือกเขาสันกาลาศิรี ด้าน อ.แว้ง จ.นราธิวาส ไหลขึ้นทิศเหนือ ผ่าน อ.รือเสาะ จ.นราธิวาส, อ.รามัน จ.ยะลา โดยไหลลงสู่อ่าวไทยที่ อ.สายบุรี จ.ปัตตานี สามารถใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตรกรรม และการประมงน้ำจืดได้เป็นอย่างดี มีความยาวประมาณ 195 กม.

แม่น้ำโก-ลก มีต้นกำเนิดที่เทือกเขาสันกาลาศิรีด้าน อ.แว้ง จ.นราธิวาส ไหลผ่าน อ.สุไหงโก-ลก จ.นราธิวาส เลียบเกาะตามแนวชายแดนไทย - มาเลเซีย มีความยาวประมาณ 103 กม.

แม่น้ำบางนรา รับน้ำจากคลองสุไหงปาดี, คลองยะกัง และคลองตันหยงมัส ไหลผ่านท้องที่ อ.ตากใบ, อ.สุไหงปาดี, อ.ระแงะ จ.นราธิวาส แล้วไหลลงสู่ทะเลที่ อ.เมือง จ.นราธิวาส มีความยาวประมาณ 60 กม.

แม่น้ำตากใบ เป็นแม่น้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนกระแสน้ำในทะเล ประกอบกับคลื่นได้ซัดทรายเข้าหาฝั่งทำให้เกิดเป็นสันทราย ส่วนภายในยังลึกเป็นแนวยาว จึงเกิดเป็นแม่น้ำยาวประมาณ 14 กิโลเมตร อยู่ชายฝั่งตะวันออกในท้องที่ตำบลเจ๊ะเห ตำบลศาลาใหม่ และไหลไปบรรจบแม่น้ำสุไหงโก-ลก ที่บ้านตาบา ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ ต่อชายแดนไทย - มาเลเซีย

พรุ มีพรุโต๊ะแดงในอำเภอดากใบ อำเภอสูไหงโก-ลก และ อำเภอสูไหงปาดี มีพื้นที่ประมาณ 200,000 ไร่ เป็นพรุที่ใหญ่ที่สุด นอกจากนั้นยังมีพรุเล็กพรุน้อยอีกมาก รวมเป็นพื้นที่พรุทั้งหมดประมาณ 361,860 ไร่

2.6 ลักษณะพื้นดิน ในภูมิภาคนี้สามารถแบ่งตามความเหมาะสมของการใช้ที่ดิน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.6.1 กลุ่มดินที่เหมาะสมแก่การทำนา มี 2 ชุด คือ

ดินตะกอนน้ำกร่อย เป็นดินใหม่ที่เกิดจากอิทธิพลของน้ำกร่อย มีฤทธิ์เป็นกรดจัด เนื่องจากมีกรดกำมะถันสูง เนื้อดินละเอียด พบในลักษณะพื้นที่ราบสูง มีการระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง

ดินโลว์ฮิวมิดเกลย์ เป็นดินค่อนข้างใหม่ถึงเก่า เกิดจากการทับถมของตะกอนแม่น้ำ พบในลักษณะพื้นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ เนื้อดินร่วนถึงลักษณะดินทราย มีการระบายน้ำเร็วถึงดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง ในฤดูฝนจะมีระดับน้ำใต้ดินสูง พบเป็นหย่อมๆ อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ดินทั้ง 2 ชุดนี้เหมาะแก่การปลูกข้าว และพืชหมุนเวียนในนา โดยอาศัยการชลประทาน ปุ๋ย และการปรับปรุงดินช่วยในการเพิ่มผลผลิต

2.6.2 กลุ่มดินที่ไม่เหมาะสมในการปลูกพืชไร่ มี 2 ชนิด คือ

ดินพอทโซลิดสีเทา เป็นดินเก่าเกิดจากอิทธิพลของน้ำจืดพัดมาทับถม เนื้อดินร่วนถึงดินทราย มีการระบายน้ำดีถึงดีมาก มีปริมาณแร่ธาตุที่สลายตัวง่าย มีคุณสมบัติเป็นด่างน้อยมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พบเป็นบริเวณต่อเนื่องบริเวณตอนกลาง ในพื้นที่จังหวัดบริเวณที่ลุ่มแม่น้ำ

ดินพอทโซลิดสีแดง-เหลือง เป็นดินที่เกิดจากการสลายตัวอยู่กับที่ของพวกดินที่มีคุณสมบัติเป็นกรด พบในลักษณะพื้นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ จนถึงสูงชัน เนื้อดินเหนียวและร่วน การระบายน้ำดี มีความเป็นด่างต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พบเป็นบริเวณหย่อม ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ดินทั้ง 2 ชุดนี้เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ มะพร้าว ยางพารา โดยอาศัยปุ๋ย และวิธีการป้องกันการสึกกร่อนและการพังทลายของดินในที่สูงชัน เพื่อการเพิ่มผลผลิต

2.6.3 กลุ่มดินที่เหมาะสมกับการกสิกรรม มี 4 ชุด คือ

ดินรีโกโซลล์ เป็นดินที่เกิดขึ้นใหม่ หรือค่อนข้างใหม่ชายทะเล ลักษณะหรือพื้นที่เป็นที่ราบเรียบ หรือสูง ๆ ต่ำ ๆ เป็นลูกคลื่น เนื้อดินปนทรายมีการระบายน้ำดีมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พบเป็นบริเวณเล็กๆ ในพื้นที่ จ.สงขลา, ยะลา และสตูล

ดินภูเขาที่เกิดจากที่สูงชัน เป็นหินปูนอย่างหยาบ พบเป็นบริเวณกว้างบริเวณเทือกเขาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ดินภูเขาที่เกิดตามที่สูงชัน ส่วนใหญ่เป็นดินพอทโซลิตสีแดง-เหลือง พื้นดินต้นมีก้อนหินปูน พบบริเวณกว้างในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ดินรีโกโซลล์ และดินตะกอนน้ำเค็ม มีความเค็มจัด ไม่เหมาะสมต่อการกสิกรรม คงมีสภาพเป็นป่าชายเลนหรือป่าโกงกาง ส่วนดินภูเขาเกิดจากที่สูงชัน และดินภูเขาที่เกิดตามที่สูงชันนั้นสามารถทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ได้

2.7 ภูมิอากาศ

จังหวัดนราธิวาส มีภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มี 2 ฤดู คือ

2.7.1 ฤดูฝน แบ่งออกเป็นสองช่วง คือช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพาเอาความชื้นจากมหาสมุทรอินเดีย และทะเลอันดามัน เข้ามาทำให้มีฝนตกชุกตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม และช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งอิทธิพลจากความกดอากาศ และพายุหมุนไซนร้อนที่พัดมาจากอ่าวไทย ทำให้ฝนตกชุกช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม เป็นช่วงที่มักเกิดน้ำท่วมในภาคใต้และจังหวัดนราธิวาส ปริมาณฝนสูงสุดในเดือนพฤศจิกายนประมาณ 600 มิลลิเมตร ต่ำสุดในเดือนกุมภาพันธ์ประมาณ 45 มิลลิเมตร อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27 องศาเซลเซียส ภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมเขตร้อน

2.7.2 ฤดูร้อน ฤดูร้อนอยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน เนื่องจากได้รับลมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมร้อนที่พัดมาจากทะเลจีนใต้ทำให้อากาศโดยทั่วไปร้อนและชื้น

2.8 การคมนาคม

2.8.1 ระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ 1,149 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 4 ผ่านจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - ชุมพร และทางหลวงหมายเลข 41 ผ่านจังหวัดสุราษฎร์ธานี - จังหวัดนครศรีธรรมราช - จังหวัดพัทลุง - อำเภอหาดใหญ่ และต่อด้วยทางหมายเลข 42 เข้าสู่จังหวัดปัตตานี - จังหวัดนราธิวาส

ระยะห่างระหว่าง จ.นราธิวาส ไปยังจังหวัดใกล้เคียง

ปัตตานี 92 กิโลเมตร

ยะลา 128 กิโลเมตร

สงขลา 194 กิโลเมตร

2.8.2 เส้นทางรถไฟ เป็นเส้นทางหลักที่มีบทบาทในการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า จากกรุงเทพฯ สู่อำเภอชายแดนภาคใต้ โดยมีชุมทางรถไฟที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เส้นทางรถไฟมี 1 เส้นทาง คือ เส้นทาง กรุงเทพฯ - หาดใหญ่ - ยะลา - สุโหงโกลก

2.8.3 ท่าอากาศยาน มี 1 แห่ง คือ ท่าอากาศยานนราธิวาส ตั้งอยู่ บ.ทอน ต. โศกเคียน อ.เมือง จ.นราธิวาส ห่างจากตัวจังหวัด 13 กม. มีเที่ยวบิน บริการเฉพาะ วันอาทิตย์, จันทร์ , พุธ และศุกร์ สำหรับเครื่องบินโบอิง สามารถลงที่ท่าอากาศยานแห่งนี้ได้ แต่ยังไม่เปิดบริการ

2.9 สภาพทางเศรษฐกิจ

ภาพรวมการค้าของจังหวัดอยู่ในภาวะซบเซาเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยส่งผลกระทบต่อชีวิต การประกอบ อาชีพของประชาชน ทำให้กำลังซื้อหายหดตัว ประกอบกับราคาพืชเศรษฐกิจ คือยางพารา ปรับราคาลดลง เนื่องจากความต้องการในตลาดโลกลดลง สินค้าที่ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ อาหารสัตว์, ก๊าซปิโตรเลียมและเศษยางจากต้นยาง สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ไม้แปรรูป เศษกระดาษ และขนมขบเคี้ยว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด GPP ปี 35,135 ล้านบาท เกษตรกรรม 48.66 %, อุตสาหกรรม 4.97%, โรงแรม/ภัตตาคาร 0.63%, ค้าปลีก-ค้าส่ง 13.69%, ก่อสร้าง 2.68% และ อื่นๆ 29.37%

การเกษตรกรรม รายได้ของประชาชนส่วนใหญ่ มาจากภาคเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญตามลำดับ ได้แก่

ยางพารา

ทุเรียน ปลูกมากในพื้นที่ จ.นราธิวาส และยะลา

ลองกอง ปลูกมากในพื้นที่ จ.นราธิวาส

เงาะ ปลูกมากในพื้นที่ จ.นราธิวาส และสงขลา

การปศุสัตว์ ในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญ ได้แก่ การเลี้ยงโค, กระบือ, สุกร, เป็ด, แพะ, แกะ และไก่

การทำเหมืองแร่ แร่ที่สำคัญใน ได้แก่ ดินขาว, แมงกานีส, โครไมต์ และ ทองคำ

2.10 การเมือง การปกครอง

จังหวัดนราธิวาส แบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ (อำเภอบาเจาะ อำเภอ ยี่งอ อำเภอเมือง อำเภอเจาะไอร้อง อำเภอดากใบ อำเภอสุไหงปาดี อำเภอสุไหงโก - ลก อำเภอแว้ง อำเภอ สุคีริน อำเภอจะแนะ อำเภอระแงะ อำเภอศรีสาคร และ อำเภอเรือเสาะ) 77 ตำบล 590 หมู่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.10.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง โดยใช้พื้นที่ทั้งจังหวัด

2.10.2 เทศบาล 15 แห่ง แยกเป็นเทศบาลเมือง จำนวน 3 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 12 แห่ง

2.10.3 องค์การบริหารส่วนตำบล 73 แห่ง

2.11 ด้านสังคม วัฒนธรรม และภาษา

2.11.1 โครงสร้างทางสังคม จ.นราธิวาส มีลักษณะพิเศษเฉพาะแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มทางสังคมดังนี้.-

กลุ่มชาวไทยมุสลิม

กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน

กลุ่มชาวไทยพุทธ

กลุ่มชาวพื้นเมือง (ชาวก) (จะนะ, ศรีสาคร, สุคีริน)

ทั้ง 4 กลุ่ม มีความแตกต่างกันทั้งด้านภาษา, ศาสนา, ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมประเพณี การแก้ไขปัญหาช่องว่างที่เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องใช้ความละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก ทางด้านการเมือง, ด้านการปกครอง, สังคมจิตวิทยา และที่สำคัญคือ ความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ทั้งนี้เพราะฝ่ายตรงข้ามพยายามอาศัยความแตกต่างเหล่านี้เป็นข้อมูลแอบอ้างต่อการสร้างเงื่อนไขฯ

2.11.2 ศาสนา/ขนบธรรมเนียมประเพณี แบ่งตามกลุ่มสังคมได้ดังนี้.-

2.11.2.1 กลุ่มชาวไทยมุสลิม นับถือศาสนาอิสลามนิกายสุหนี่ มีความยึดถือ ยึดมั่น และเคร่งครัดในเรื่องศาสนาเป็นอย่างมาก โดยถือว่าทุกคนต้องเรียนรู้ เผยแพร่ศาสนา และสืบทอดทางวัฒนธรรมตามบรรพบุรุษ มีขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่

พิธีถือศีลอด ในเดือนรอมฎอน

วันมาลิด (วันรำลึกถึงวันคล้ายวันประสูติของศาสดา)

ประเพณีมาเกปูโล๊ะ (กินเหนียว) อันเนื่องมาจากพิธีมงคลสมรส, งานบุญกุศลต่าง ๆ

ประเพณีการเข้าสู่สูด์ (การขริบอวัยวะเพศของผู้ชาย)

ประเพณีการปลงศพ ฯลฯ

2.11.2.2 กลุ่มชาวไทยนับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อในเรื่องของกรรม คือการทำกรรมดีถือว่าเป็นกุศล มีประเพณีที่สำคัญ คือการทำบุญเดือนสิบ

2.11.2.3 กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน บางส่วนจะนับถือศาสนาพุทธ บางส่วนนิยมการไหว้เจ้าและเซ่นไหว้บรรพบุรุษ โดยความเชื่อว่าการรำลึกถึงบรรพบุรุษเป็นการตอบแทนบุญคุณอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ชีวิตมีความสุขและเจริญก้าวหน้า มีประเพณีที่สำคัญคือ การถือศีลกินเจ

2.12 วัฒนธรรม

การแต่งกาย มุสลิมถือว่าการเปิดเผยอวัยวะบางส่วนของร่างกายเป็นการไม่เหมาะสม โดยเฉพาะผู้หญิงมักสวมเสื้อแขนยาวถึงข้อมือ นุ่งผ้าปาเต๊ะคลุมข้อเท้า มีผ้าคลุมศีรษะให้เห็นเฉพาะใบหน้าเท่านั้น

การทำความเคารพ ชาวไทยนับถือศาสนาอิสลามจะทำความเคารพหรือทักทายกันโดยการใช้มือทั้งสองส้อมัดกัน แต่มีข้อแม้ว่าจะต้องกระทำกันระหว่างเพศเดียวกัน หรือหากกระทำกับผู้ที่มิใช่เพศต่างกันจะต้องมีข้อแม้ว่าต้องเป็นบิดา/มารดา ญาติพี่น้องเดียวกันเท่านั้น

รำซัลต์ หรือซัลละ เป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวประกอบเสียงกลอง และปีพื้นเมือง มีจังหวะเร้าใจคล้ายมวยจีน

รำรองเง็ง เป็นศิลปะรำที่อ่อนช้อยตามจังหวะเสียงเพลง มีเครื่องดนตรีประกอบที่สำคัญ คือ กลอง และไวโอลินหรือซอ นิยมรำคู่ (ชาย-หญิง)

2.13 การศึกษา ปัจจุบันมีสถานศึกษาในระบบ รวมทั้งหมด 488 แห่ง สังกัด สปช. 255 แห่ง สังกัด สศ. 18 แห่ง สังกัด สช. 82 แห่ง สังกัด กศป. 15 แห่ง สังกัดเทศบาล 10 แห่ง ส่วนสถานศึกษานอกระบบ (ไม่จดทะเบียน) เช่น ตาดิกา, ปอเนาะ มีกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่

3. อำเภอดากใบ

3.1 ประวัติความเป็นมา (สำนักงานอำเภอดากใบ, 2559: 1 – 18)

คำว่า “ดากใบ” มีหลักฐานอ้างอิงว่ามาจากเมื่อครั้งสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ออกพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งอำเภอเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2452 และยกฐานะตำบลเงาะเห็ขึ้นเป็นอำเภออยู่สังกัดจังหวัดบงนรา มณฑลปัตตานี และพระราชทานนามว่า “อำเภอดากใบ” และต่อมาในปี พ.ศ. 2458 สมัยรัชกาล ที่ 6 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่ออำเภอให้ตรงกับตำบลที่ตั้งที่ว่าอำเภอว่า “อำเภอเงาะเห” ทำให้ชาวกลันตันและชาวมลายูโดยทั่วไปจึงยังนิยมเรียกอำเภอดากใบว่า “อำเภอเงาะเห”

เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2451 รัฐบาลไทยและรัฐบาลอังกฤษได้ลงนามร่วมกันในสนธิสัญญาฉบับหนึ่งเรียกว่า สัญญาตบา เพราะไทยใช้วัดชลธาราสิงเห ตำบลเงาะเห ริมฝั่งแม่น้ำดากใบ อ้างเป็นหลักฐานยืนยันว่า แผ่นดินดากใบรวมถึงตัวเมืองนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี เป็นของไทยมาเก่าแก่ มีใจความว่ารัฐบาลไทยยินยอมยกดินแดนมลายู ซึ่งประกอบด้วย ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู เปอร์ลิส รามัน เขตใต้ และเกาะลังกาวิ ให้แก่รัฐบาลอังกฤษ เพื่อแลกเปลี่ยนกับที่อังกฤษยินยอมให้คนในบังคับอังกฤษในประเทศไทย ทั้งที่เป็นชาวยุโรปและเอเชีย ขึ้นตรงต่อศาลไทยในกรณีกระทำความผิด นอกจากนั้นรัฐบาลอังกฤษได้ออก เงินกู้จำนวนหนึ่งให้

รัฐบาลไทยสร้างทางรถไฟสายใต้ จากจังหวัดเพชรบุรีลงไปจนถึงเขตแดนไทยปลายแหลมมลายู ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4 ต่อปี

ในการแบ่งเขตกันครั้งนั้นได้ถือเอาสันเขาและร่องน้ำเป็นหลัก เป็นผลทำให้ไทยเราต้องเสียดินแดนรามันและระแงะเขตใต้เป็นเนื้อที่จำนวนประมาณ 3,864 ตารางกิโลเมตร ให้แก่อังกฤษ และอังกฤษยอมยกตำบลเจ๊ะเห ซึ่งเป็นดินแดนตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐกัณฑ์ ซึ่งมีเนื้อที่ 256 ตารางกิโลเมตร ให้แก่ไทย ในการเจรจาเพื่อแบ่งเขตแดนระหว่างไทยกับอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2452 ฝ่ายรัฐบาลไทยได้ใช้พระไตรรัตนานุกาภาพ คืออนุภาพของพระรัตนตรัยเข้าช่วย ปกป้องคุ้มครอง กล่าวคือในบริเวณตำบลเจ๊ะเห มีวัดที่สำคัญและเก่าแก่อยู่คือ “วัดชลธาราสิ่งเห” ทางฝ่ายไทยได้อาศัยวัดนี้เป็นสิ่งต่อรองในการเจรจาเพื่อรักษาดินแดนเจ๊ะเห และได้พระราชทานธงชาติสยาม นำมาปักแสดงอาณาเขตว่าเป็นของประเทศไทย ณ บริเวณเกาะยาวตำบลเจ๊ะเห จึงทำให้อำเภอดากไบกงอยู่ในราชอาณาจักรไทยสืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน วัดดังกล่าวจึงมีชื่อเรียกว่า “วัดพิทักษ์แผ่นดินไทย” หรือ “วัดพิทักษ์เจ๊ะเห” หลังจากเจ๊ะเหได้เป็นดินแดนไทยอย่างแน่นอนแล้ว ในวันที่ 22 สิงหาคม ร.ศ.128 (พ.ศ.2452) รัฐบาลไทยได้ประกาศตั้งตำบลเจ๊ะเหขึ้นเป็นอำเภอดากไบก เป็นอำเภอหนึ่งของเมืองนรา หรือจังหวัดนราธิวาสในปัจจุบัน โดยมีขุนสมานธาดวิสุทธิ์ (เปลี่ยน กาญจนรัตน์) เป็นนายอำเภอคนแรก (1 กรกฎาคม พ.ศ.2452 – 7 กรกฎาคม พ.ศ.2455)

ในปี พ.ศ.2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อบางนราเป็นเมืองนราธิวาส และอีก 3 ปีต่อมาเปลี่ยนเป็นจังหวัด ส่วนอำเภอนั้นได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อตรงกับตำบลที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ ทำให้ในระหว่างปี พ.ศ. 2458 - 2481 อำเภอดากไบกมีชื่อใหม่ว่า “อำเภอเจ๊ะเห” ตามชื่อ ตำบลบ้านที่ตั้งตัวที่ว่าการอำเภอ หลังจากนั้นได้เปลี่ยนกลับมาเรียกว่า “อำเภอดากไบก” ตามเดิมจนถึงปัจจุบัน

3.2 สภาพทั่วไป

3.2.1 ภูมิประเทศ สภาพภูมิประเทศของอำเภอดากไบกส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีป่าละเมาะปกคลุมอยู่ทั่วไป แหล่งน้ำส่วนใหญ่เป็นน้ำกร่อยและน้ำเค็ม แหล่งน้ำที่สำคัญคือ แม่น้ำดากไบก แม่น้ำบางนราตอนล่าง แม่น้ำสุไหง โก-ลก พรุโตะแดง เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีน้ำขังตลอดปี และมีคลองชลประทานโครงการชลประทานมูโนะ ซึ่งขุดตามโครงการพระราชดำริ เพื่อเก็บน้ำจัดไว้ใช้ในการทำนาในพื้นที่ราบลุ่ม มีป่าสงวนแห่งชาติ 3 แปลง คือ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าโคกจะโก ป่าโคกไม้เรือ และป่าลุ่มน้ำบางนราแปลง ๒

3.2.2 ภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศของอำเภอดากไบก มีลักษณะคล้ายกับอำเภออื่นๆ ในจังหวัดนราธิวาส เนื่องจากอยู่ติดฝั่งทะเลอ่าวไทยอากาศจึงอบอุ่นสบาย มี 2 ฤดู คือ ฤดูฝน และฤดูร้อน ฝนตกชุกระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม

3.2.3 ประชากร อำเภอตากใบมีประชากรรวมทั้งสิ้นประมาณ 69,097 คน โดยแบ่งเป็นประชากรชาย 34,043 คน คิดเป็นร้อยละ 47.27 ประชากรหญิง 35,054 คน คิดเป็นร้อยละ 50.73 มีจำนวนครัวเรือน 15,739 ครัวเรือน โดยเฉลี่ยครัวเรือนละประมาณ 4.39 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 5 ก.พ. 56)

3.3 เศรษฐกิจ

3.3.1 ต้นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอตากใบ คือ

มีพื้นที่ทำการเกษตร ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรทางทะเล น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ และการชลประทาน

มีเส้นทางคมนาคมภายในพื้นที่ที่สะดวกและมีเส้นทางเชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย

มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม เฉพาะถิ่น แหล่งท่องเที่ยวศึกษาทางประวัติศาสตร์

มีศูนย์เรียนรู้ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

มีประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูถิ่นที่สามารถสื่อสารกับชาวมุสลิมของประเทศมาเลเซียได้

3.3.2 โอกาสทางเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอตากใบ

มีตลาดในประเทศเพื่อนบ้าน และตลาดต่างประเทศที่มีชาวมุสลิมจำนวนมาก

มีลูกค้ามุสลิมและคนทั่วไปจากต่างจังหวัดและต่างประเทศ

3.3.3 ข้อจำกัด/อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

พื้นที่อำเภอตากใบยังมีปัญหาด้านความมั่นคงจากการก่อเหตุรุนแรงของกลุ่มผู้ก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้

มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่รุนแรง

มีการลักลอบค้าของหนีภาษีตามแนวชายแดน

ขั้นตอนพิธีการทางการค้าระหว่างประเทศและอำนาจต่อรองทางการค้าระหว่างประเทศยังไม่เข้มแข็ง

3.4 การเมือง การปกครอง

อำเภอตากใบเป็นอำเภอ 1 ใน 13 อำเภอของจังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ประมาณ 253.45 ตารางกิโลเมตร หรือ 158,125 ไร่ ที่ว่าการอำเภอตากใบตั้งอยู่ที่ ถนนพิทักษ์ประชาภิ มุมที่

3 บ้านเจ๊ะเห ตำบลเจ๊ะเห ในเขตเทศบาลเมืองตากใบ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศตะวันออก เฉียงใต้ตามถนนทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4084 เป็นระยะทางประมาณ 33 กิโลเมตร และห่างจาก กรุงเทพมหานครประมาณ 1,182 กิโลเมตร

3.5 สังคม วัฒนธรรม

3.5.1 สังคม อำเภอตากใบมีต้นทุนทางสังคมที่สำคัญ คือ ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลซึ่งกันและกันของพี่น้องชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยมุสลิม มาเป็นเวลานานจึงมีความสมัครสมานสามัคคีกัน มีสถาบันทางศาสนา วัด-มัสยิด จำนวนมาก มีโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชน จำนวนมากเกือบทั่วทุกหมู่บ้าน มีประเพณีและศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่หลากหลาย และมีภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีประโยชน์ควรค่าแก่การศึกษาและถ่ายทอด

3.5.2 ขนบธรรมเนียมประเพณี ชาวอำเภอตากใบนับถือศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ 80 และนับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด จึงมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีลักษณะหลากหลายของประเพณีทางศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และคตินิยมพื้นบ้านดั้งเดิมเช่นเดียวกับชุมชนอื่นๆ ที่มีประชากรอาศัยอยู่ร่วมกันระหว่างชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม โดยมีประเพณีที่สำคัญ เช่น การบวชนาค ประเพณีแห่พระ พิธีขึ้นปีใหมไทยรับเจ้าเข้าเมือง พิธีทำบุญเดือนห้า พิธีสงกรานต์รดน้ำขอพรผู้สูงอายุ พิธีทำขวัญข้าวและลาซังของชาวนา พิธีทำบุญเดือนสิบหรือวันสารทไทย ประเพณีวันลอยกระทง ของชาวไทยพุทธ วันตรุษจีนของชาวไทยเชื้อสายจีน และการถือศีลอด ประเพณีกวนข้าวอาชูรอ งานเมาลิด พิธีเข้าสู่หน่วยการละเล่นพื้นบ้านดีเกสุลู และวันรายออาดิฮ์ฮา ของชาวไทยมุสลิม เป็นต้น

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความซับซ้อนเชื่อมโยงด้วยปัจจัยทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ และศาสนาอย่างใกล้ชิด ท้ามกลางความรุนแรงที่ได้ทิ้งร่องรอยในเชิงสัญลักษณ์ไว้มากพอที่จะให้ผู้ที่สนใจสืบค้น ค้นหา และทำความเข้าใจกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากปฏิบัติการของกลุ่มบุคคลกลุ่มนี้ได้ค่อนข้างชัดเจนพอที่จะกำหนดตัวตน ตลอดทั้งแนวคิดของกลุ่มบุคคลกลุ่มนี้ได้ ที่จะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบต่อการก่อความไม่สงบ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยืดเยื้อยาวนานมาตราบถึงปัจจุบัน

ในส่วนของรัฐไทย กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า เป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งของรัฐในหลาย ๆ หน่วยงานที่นอกจากจะรับผิดชอบต่อการป้องกัน

และปราบปรามการก่อความไม่สงบในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง แล้วยังต้องแสวงหาคำตอบต่อ โจทย์ที่เกิดขึ้นเผชิญหน้าและท้าทายในปัจจุบันด้วยความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อยไปศึกษาเรียนรู้ รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์และประสบการณ์ตรงที่พบจริงจากระบบราชการหรือเชิงสัญลักษณ์ที่กลุ่มผู้ก่อการได้ทิ้งร่องรอยไว้ให้เห็นไปพร้อมๆ กัน แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

1. สภาพปัจจัยแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 สภาพปัจจัยแวดล้อมทางสังคม (Social Context)

สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรส่วนใหญ่เป็นพี่น้องที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเรียกว่า “มุสลิม” เชื้อสาย “มลายู” (Malay) จะกระจายตัวอาศัยอยู่รวมกันอย่างหนาแน่นในสังคมชนบทเป็นส่วนใหญ่ พี่น้องมลายูที่เป็นมุสลิม มักจะเรียกตัวเองว่า “นายนู” หรือ “มลายูมุสลิม” ส่วนในสังคมเมืองมักเป็นคนจีนหรือไทยพุทธ อาศัยอยู่ในสัดส่วนที่สมดุลระหว่างพี่น้องคนจีนไทยพุทธ และมุสลิม คนมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะถูกตีกรอบจากจารีตนิยม ด้วยอิทธิพลความเชื่อในศาสนาอิสลามอย่างเหนียวแน่นและมั่นคง ดังนั้นสังคมของคนมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นสังคมภายใต้ความเชื่อ และวิถีของศาสนาอิสลามเชิงจารีตนิยมอย่างเคร่งครัด ดังนั้นวิถีปฏิบัติเชิงวัฒนธรรมกับศาสนาอิสลามจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้นำศาสนาจะเป็นผู้มีความสำคัญมากต่อการชี้นำวิถีชีวิตของพี่น้องมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ซึ่งมักจะมีความแตกต่างกับวิถีของพี่น้องมุสลิมในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ และถือเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปัตตานี เชื้อชาติมลายูและศาสนาอิสลามรองรับผสมกลมกลืนเป็นอัตลักษณ์เฉพาะขึ้นมาเรียกว่า “อัตลักษณ์ปัตตานี” นั่นเอง

สำหรับอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นของพี่น้องมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ค่อนข้างจะแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศและถือเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญของทั้งรัฐและกลุ่มที่นิยมความรุนแรงที่ต่อสู้กับรัฐ ดังนี้

ประการแรก ได้แก่ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนในหมู่บ้านหรือชุมชน โดยส่วนใหญ่แล้วจะแยกกันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างพี่น้องมลายูมุสลิมกับพี่น้องประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งพี่น้องมลายูมุสลิม เรียกว่า “ซีแย” มาจากคำว่า “สยาม” หมายถึงคนไทยพุทธนั่นเอง รูปแบบลักษณะทางสังคมดังกล่าวเป็นลักษณะโดยธรรมชาติของคนทั้ง 2 กลุ่มนี้ ที่จะไม่ค่อยผสมกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกันสักเท่าไร ไม่เหมือนกับสังคมอื่น ๆ ของประเทศ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นเช่นนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้แก่กลุ่มบุคคลหรือขบวนการที่นิยมใช้ความรุนแรงมาจู่ประกายให้เกิดความแตกแยกว้าวรานประทุเป็นความรุนแรงในสังคมปัจจุบัน

ประการต่อมา ได้แก่ ภาษามาลายูถิ่นและอักษรยาวี ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของความเป็น “มลายู” ภาษามาลายูเป็นภาษาพูดของพี่น้องมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะมีความแตกต่างจากภาษามลายูและอินโดนีเซีย แต่ใช้สื่อสารกันได้ เพราะรากเหง้าภาษามาจากรากเหง้าเดียวกัน ส่วนภาษาเขียนของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้อักษร “ยาวี” ซึ่งมีรากเหง้ามาจากอักษรอาหรับ จากการที่พี่น้องมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีภาษาและอักษรเป็นของตนเอง และมีความเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นคู่มากับประวัติศาสตร์ปัตตานีนี้เอง จึงเอื้ออำนวยให้กลายเป็นต้นทุนทางสังคมอีกประการหนึ่ง สำหรับกลุ่มที่นิยมใช้ความรุนแรงใช้เป็นเชื้อสร้างความแตกแยกขัดแย้ง และนำไปสู่ความรุนแรงเช่นกัน หากนโยบายแห่งรัฐเกิดข้อผิดพลาดต่อการจัดการกับปัญหาความแตกต่างที่กล่าว

ประการสุดท้าย ได้แก่ การศึกษา เป็นอีกปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่เป็นต้นทุนทางสังคม เอื้ออำนวยต่อกลุ่มที่นิยมใช้ความรุนแรง ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาโดยธรรมชาติของวิถีสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะจำเพาะที่แยกแตกต่างออกไปจากสังคมโดยรวมของประเทศ กล่าวคือการเรียนการสอนหรือการศึกษาโดยทั่วไปของประเทศจะเป็นการจัดการศึกษาโดยรัฐเป็นหลัก ด้วยการเปิดโรงเรียนเน้นการเรียนการสอนในห้องเรียน สำหรับวิธีการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนของสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้จะให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบการศึกษาแบบ “ปอเนาะ” ที่เน้นการศึกษาด้านศาสนาเป็นหลัก และเสริมสร้างมิติแห่งการดำเนินชีวิตภายใต้วิถีแห่งอัตลักษณ์ปัตตานี หลักสูตรการศึกษาในระบบปอเนาะจะไม่มีหลักสูตรแกนกลาง การจัดหลักสูตรขึ้นอยู่กับ “بابอ” หรือ “โต๊ะครู” ผู้เป็นเจ้าของปอเนาะนั้น ๆ ว่าจะสอนอะไรในเวลานั้น การศึกษาแบบปอเนาะได้รับความนิยมอย่างมากในพื้นที่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักจะชวนพาให้บุตรหลานเข้าไปศึกษาในระบบปอเนาะกับ “بابอ” หรือ “โต๊ะครู” ที่มีชื่อเสียงถึงแม้จะห่างไกลบ้านสักเพียงไรก็ตาม ดังนั้น การศึกษาแบบปอเนาะจึงเป็นส่วนหนึ่งในระบบการศึกษาของสังคมแห่งนี้ และมีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนสังคมในชุมชนและหมู่บ้านต่าง ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาในระบบปอเนาะ เป้าหมายหลักมักจะมุ่งสู่การเป็นผู้นำศาสนาในสังคม และผู้สำเร็จการศึกษาจากปอเนาะมักจะได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากพี่น้องประชาชนในสังคมมลายูมุสลิมเป็นอย่างมาก ดังนั้น บางคนจึงอาจจะไปจัดตั้งปอเนาะเป็นของตนเอง หรือสืบทอดจากบุพการีของตน การจัดการศึกษาแบบปอเนาะจะเป็นการศึกษาแบบอยู่ประจำเป็นส่วนใหญ่ โดยนักเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องอาหารการกินกันเอง ที่อยู่อาศัยก็จะอาศัยกระท่อมที่ทำขึ้นในเนื้อที่ของبابอผู้เป็นเจ้าของปอเนาะ แต่แยกระหว่างชายและหญิงโดยเด็ดขาด ตามความหมายของคำว่า “ปอเนาะ” มาจากคำว่า “Pondok” ซึ่งแปลว่ากระท่อมนั่นเอง ดังนั้น “ปอเนาะ” จึงอาจทำหน้าที่เป็นสถาบันปลูกฝังจริยธรรมของอิสลามให้แก่พี่น้องมุสลิมในชุมชนหรือหมู่บ้านในละแวกนั้นนั่นเอง

นอกจากการจัดการศึกษาในระบบปอเนาะที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตในหลักศาสนาอิสลามแล้ว ต่อมาในระยะหลังระบบปอเนาะได้พัฒนาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีการจัดการเรียนการสอน 2 ระบบ แบบมีชั้นเรียน คือเปิดการศึกษาร่วมระหว่างสายสามัญตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการถึงชั้น ม.6 และสอนศาสนากำหนดไว้ 10 ระดับชั้นปีที่นักเรียนจะสามารถเลือกเรียนได้ว่าจะเรียนสายสามัญอย่างเดียวหรือศาสนาอย่างเดียวหรือเรียนควบทั้งสายสามัญและสายศาสนา แต่ส่วนใหญ่แล้วนักเรียนมักจะเรียนควบกันทั้งสายสามัญและสายศาสนา สำหรับโรงเรียนที่พัฒนาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาแล้ว รัฐจะอุดหนุนงบประมาณให้เป็นรายหัว เด็กนักเรียนต่อปีเฉพาะที่ผู้ศึกษาในสายสามัญ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ระดับโรงเรียนที่จดทะเบียนเป็นมูลนิธิจะได้รับเงินงบประมาณอุดหนุนเป็นรายหัว หัวละ 12,947 บาท/คน/ปี และโรงเรียนเอกชนที่ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิจะได้รับเงินงบประมาณอุดหนุนเป็นเงินครึ่งหนึ่งของเงินอุดหนุนของโรงเรียนที่จดทะเบียนเป็นมูลนิธิ จากนโยบายของรัฐตาม พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวทำให้สถาบันการศึกษาปอเนาะพัฒนาตัวเองเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาทั้งที่จดทะเบียนเป็นมูลนิธิ และยังไม่จดทะเบียนเป็นจำนวนมาก แต่ระบบการศึกษาแบบปอเนาะดั้งเดิมก็ยังคงมีอยู่โดยทั่วไปในพื้นที่ และยังคงได้รับความนิยมอยู่มากจากผู้ปกครอง ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ ความศรัทธาในตัวบอหรือโต๊ะครู กับสภาพความจำเป็นทางเศรษฐกิจครัวเรือนนั่นเอง

จากที่กล่าวมาแล้วทั้ง 3 ปัจจัยทางสังคมจะเห็นได้ว่า สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นพิเศษบนพื้นฐานของความจำเป็นที่มีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปัตตานี ความเป็นเชื้อชาติมลายู และศาสนาอิสลามหล่อหลอมรวมกัน ก่อเป็นอัตลักษณ์เฉพาะขึ้นมา ที่ถือว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นต้นทุนทางสังคมที่พร้อมจะเอื้ออำนวยให้กลุ่มแบ่งแยกดินแดนฉวยใช้เป็นเงื่อนไขในการกระตุ้นที่จะนำไปสู่การสร้างรอยแยกทางอารยธรรมก่อตัวเป็นความขัดแย้งทางอารยธรรมได้ง่ายขึ้น โดยอาจจะไม่จำเป็นต้องให้เกิดข้อผิดพลาดเชิงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ว่าจะเพียงเล็กน้อยหรือใหญ่หลวงก็ตาม แต่หากมีข้อบกพร่องและผิดพลาดในเชิงนโยบายของรัฐด้วยแล้ว จะยิ่งเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับอีกกลุ่มฉวยใช้ขยายผลได้เร็วขึ้น

1.2 สภาพปัจจัยแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ (Geo-Politic Context)

จากสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่มีภูมิประเทศที่ผสมผสานประกอบทั้งเทือกเขาสูง สลับซับซ้อนมีพื้นที่ราบทั้งพื้นที่ราบเชิงเขาและลุ่มแม่น้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำสายบุรี และแม่น้ำปัตตานีในจังหวัดปัตตานีและพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสภาพทางภูมิศาสตร์ทำให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้จัดตั้งบ้านเรือน

กระจัดกระจายกันอยู่เป็นกลุ่มหมู่บ้านหรือชุมชนตามสภาพทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่ ซึ่งพอที่จะสามารถแบ่งลักษณะการตั้งชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็น 4 ลักษณะ แต่ละลักษณะจะมีสภาพการดำรงชีวิตและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันดังนี้

1.2.1 หมู่บ้านเชิงเขา สภาพหมู่บ้านเชิงเขาเป็นชุมชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในภูมิภาคที่ติดภูเขา จึงเรียก หมู่บ้านเชิงเขา โดยประชาชนส่วนใหญ่จะตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกระจุกเล็ก ๆ ไม่ใหญ่โตกว้างขวางและมักจะไม่มีย่านหลักพาดผ่าน สภาพสังคมของหมู่บ้านเชิงเขา สภาพการศึกษาจะมีระดับค่อนข้างต่ำทั้งสายสามัญและศาสนา เพราะมักจะไม่มีย่านศึกษาตั้งอยู่ การประกอบอาชีพจะเน้นหนักการทำสวนยางพารา สวนผลไม้ เช่น ลองกอง ทุเรียน และอื่น ๆ การหาของป่า โดยอาศัยพื้นที่ป่าเขาเป็นพื้นที่ทำมาหาเลี้ยงชีพ ดังนั้น สังคมในหมู่บ้านเชิงเขาจึงไม่มีความหลากหลาย วิถีปฏิบัติเน้นศาสนาเชิงจารีต ยามค่ำคืนจะอยู่แต่ในบ้านเรือนตนเอง ร้านขายของในหมู่บ้านมีน้อยมาก การเกิดขึ้นของหมู่บ้านเชิงเขามักจะเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นของคนส่วนอื่น ๆ เข้ามาตั้งบ้านเรือน จนกลายเป็นหมู่บ้านเชิงเขาในที่สุด หมู่บ้านเชิงเขาจะมีมากในพื้นที่จังหวัดยะลา และนราธิวาส ในแง่การใช้ประโยชน์ของกลุ่มแบ่งแยกดินแดน หมู่บ้านเชิงเขามักจะถูกฉวยใช้ให้ทำหน้าที่เป็นฐานมวลชนสนับสนุนให้แก่สมาชิกของกลุ่มผู้ก่อการที่หลบหนีการจับกุม หลบซ่อนตัวอยู่บนป่าเขาเป็นการชั่วคราวด้วยการส่งเสบียงอาหารและส่งข่าวการเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ

1.2.2 หมู่บ้านเชิงทุ่ง หรือบ้านชายทุ่ง โดยสภาพแล้วบ้านเชิงทุ่งหรือบ้านชายทุ่งจะเป็นหมู่บ้านหรือชุมชนที่เชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านเชิงเขากับชุมชนเมือง บ้านเชิงทุ่งจะเป็นฐานการอพยพสำคัญไปสู่การตั้งถิ่นฐานเป็นบ้านเชิงเขาเพื่อทำสวนยาง สวนผลไม้ตามที่กล่าวแล้ว สำหรับลักษณะของบ้านเชิงทุ่งจะมีความหนาแน่นของประชากรมากกว่ามากกว่าบ้านเชิงเขา การตั้งบ้านเรือนกระจายตัวเป็นพื้นที่กว้างขวางใหญ่กว่าบ้านเชิงเขา แต่ไม่มากเท่าชุมชนเมือง และมีความหลากหลายน้อยกว่าชุมชนเมือง หมู่บ้านเชิงทุ่งจะเป็นลักษณะหมู่บ้านฐานหลักของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะมีมากกว่าทุกลักษณะหมู่บ้าน การศึกษามักจะนิยมศึกษาในด้านศาสนามากกว่า ดังนั้น การเกิด “ปอเนาะ” และ “โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา” จึงเกิดขึ้นและตั้งอยู่มากในชุมชนเชิงทุ่ง ซึ่งต่างจากชุมชนเชิงเขาจะไม่มีสถานศึกษาเช่นนี้ตั้งอยู่ การศึกษาสายสามัญมักจะศึกษาควบคู่กับสายศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ร้านค้ามีมากและหลากหลาย การแต่งกายของผู้คนในหมู่บ้านเชิงทุ่ง จะยังคงแต่งกายตามแบบฉบับดั้งเดิมของมาลาญปัตตานีเป็นหลัก โดยชายจะใส่โสร่งลาย เสื้อแขนยาว โดกหรือบลาอ ผู้หญิงสวมผ้าโสร่งมีลายดอก หรือกุโรบางนทืออยู่เบาะ วิธีการกินการอยู่จะมีทั้งหุงหากินที่บ้านหรือออกมาหากินที่ร้านค้า โดยเฉพาะร้านน้ำชาซึ่งจะเป็นศูนย์กลางของชุมชน มัสยิดจะเป็นศูนย์รวมจิตใจผู้คนในชุมชน หมู่บ้านเชิงทุ่งจึงมีสภาพเป็น

ศูนย์กลางของการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ปัตตานี ทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษาเป็นแหล่งกำเนิดของปราชญ์พื้นบ้าน ผู้รู้ทางศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับสังคมของบ้านชายทุ่งจะมีลักษณะของสังคมเชิงจารีตนิยมมากกว่าอื่น ๆ

1.2.3 หมู่บ้านชุมชนเมือง สภาพหมู่บ้านที่เป็นชุมชนเมือง ปกติแล้วจะอยู่ในเขตเทศบาลเกือบทุกระดับ ชุมชนเมืองจะมีจำนวนประชากรหนาแน่น และมีความหลากหลาย โดยเฉพาะคนจีน ไทยพุทธและมาลายูมุสลิมที่ส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการและนักธุรกิจจะอาศัยอยู่รวมกันคละเคล้ากันไปบนพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของคนเมืองที่มีการศึกษาและจะนิยมศึกษายาสามัญมากกว่าศาสนา อาชีพในเขตชุมชนเมืองก็จะมีหลากหลายมาก เช่น รับราชการ ค้าขาย ธุรกิจ พนักงาน โรงงาน ด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจะมีรูปแบบที่หลากหลายของกลุ่มประชากรที่อาศัยประกอบเป็นชุมชนเมือง ดังนั้นชุมชนเมืองจึงเป็นชุมชนแห่งความเป็นพหุสังคมมากที่สุด ในบรรดาชุมชนทั้งหลายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลักษณะของชุมชนเมืองจะมีน้อยกว่าชุมชนเชิงทุ่งที่เป็นฐานหลักของลักษณะหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2.4 หมู่บ้านชายทะเล เป็นหมู่บ้านหรือชุมชนที่กระจายตัวอยู่ริมฝั่งทะเลที่ทอดยาวจากอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาสด้านที่ติดกับอ่าวไทย ลักษณะการตั้งบ้านเรือนของหมู่บ้านชายทะเล จะรวมกันเป็นชุมชนใหญ่ แบบรวมกลุ่มที่มีความหนาแน่นค่อนข้างมาก ประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมงชายฝั่งด้วยเรือเล็กและเข้าไปเยนกลับเป็นหลัก เสริมด้วยการค้าขาย ส่วนด้านการศึกษาจะคล้ายคลึงกับหมู่บ้านชายทุ่ง แต่การเติบโตทางการศึกษามีน้อยกว่าบ้านชายทุ่ง ความหลากหลายจะมีน้อยกว่าชุมชนเมืองและบ้านชายทุ่ง ความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นก็มีน้อยกว่าบ้านชายทุ่งเช่นกัน

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านทั้ง 4 ลักษณะที่แบ่งตามภูมิศาสตร์ที่ตั้งแล้ว หมู่บ้านชายทุ่งหรือหมู่บ้านเชิงทุ่งจะเป็นหมู่บ้านที่มีประชากรมาลายูมุสลิมอาศัยอยู่มากที่สุด และสามารถดำรงความเป็นอัตลักษณ์ปัตตานีไว้ได้อย่างเหนียวแน่นมั่นคงที่สุด และอาจมองได้ว่าหมู่บ้านชายทุ่งคือพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญที่สุดในการช่วงชิงระหว่างรัฐและกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ทั้งนี้เพราะกลุ่มแบ่งแยกดินแดนกลุ่มปัจจุบัน ได้ใช้หมู่บ้านเชิงทุ่งเป็นหมู่บ้านที่ใช้จัดตั้งฐานการต่อสู้ในขณะนี้

1.3 สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง (Security Context)

จากสภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Context) และสภาพแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geo Politic Context) ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางสังคมและปัจจัยภูมิรัฐศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกันนั้น พร้อมทั้งจะเป็นต้นทุนพื้นฐานของปัญหาความแตกแยก แบ่งแยก

ขัดแย้งเชิงอัตลักษณ์และปะทะกันทางอารยธรรมนำสู่ปัญหาความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐโดยรวม ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มที่ขับเคลื่อนให้เกิดความแตกแยก แบ่งแยกจนนำสู่การปะทะทางอารยธรรมมีเป้าหมายหลักคือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเหนือพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปสู่การแยกตัวเป็นรัฐอิสระเป็นเป้าหมายสูงสุดนั่นเอง ดังนั้น การทำความเข้าใจกับปัญหาภาคใต้โดยเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอสงขลา) จึงจำเป็นต้องสำรวจสภาพแวดล้อม (Context) ในทุกมิติที่ส่งผลต่อความมั่นคงอย่างรอบด้านสำหรับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีแต่ความรุนแรง สามารถรวบรวมปัจจัยสำคัญได้ ดังนี้

1.3.1 ปัญหาแนวคิดการแบ่งแยกดินแดน

อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่เป็นต้นทุนทางสังคม และส่งผลสู่ต้นทุนฐานแนวคิดที่ต้องการแบ่งแยกได้สร้างให้เกิดความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะพัฒนาแนวคิดสู่ความเป็นเชื้อชาติมลายูนิยม และชาตินิยมปัตตานี ภายใต้กรอบของศาสนาอิสลามเชิงจารีตนิยมที่ถูกกระตุ้นแนวคิดพัฒนามาสู่การเป็นกลุ่มศาสนาหัวรุนแรง ผ่านกระบวนการปลุกระดมบ่มเพาะชักชวนและจัดตั้งเข้าสู่การเป็นสมาชิกของกลุ่มที่นิยมความรุนแรงอันมีเป้าหมายสูงสุดทางการเมืองคือการปลดปล่อยอำนาจอธิปไตย เพื่อการสถาปนารัฐอิสระขึ้นมาใหม่ตามแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองใหม่ของกลุ่มที่ผสมผสานระหว่างเชื้อชาติและศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นแกนหลักของปัญหาความมั่นคงแห่งรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาทุกยุคทุกสมัย ปัญหาแนวคิดการแบ่งแยกดินแดนได้ถูกส่งผ่านแนวคิดดังกล่าวยุคแล้วยุคเล่าไม่หยุดยั้งสู่ยุคปัจจุบัน นำสู่การกำเนิดของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่พัฒนาการต่อสู้มาทุกยุคทุกสมัยจนก่อเกิดเป็นสถานการณ์แห่งความรุนแรงที่ขยายตัวเป็นสถานการณ์การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดมา อาจกล่าวได้ว่า “กลุ่มแบ่งแยกดินแดน” ก็คือแกนหลักของปัญหาความรุนแรงที่กระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐโดยรวมตลอดมา

1.3.2 ปัญหาความไม่เป็นธรรมทางสังคม

กล่าวคือ ความไม่เป็นธรรม ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงที่เกิดขึ้นในเชิงความรู้สึกอันเนื่องมาจากการให้บริการภาครัฐต่อพี่น้องประชาชนเชื้อสายมลายูอย่างไม่เสมอภาค ไม่โปร่งใส ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมในอดีต และบางส่วนบางพื้นที่ของกลไกรัฐที่ยังคงมีให้เห็นในปัจจุบัน จนกลายเป็นความรู้สึกถูกกดขี่และความอยุติธรรมทางสังคมที่ถูกส่งต่อความรู้สึกสู่คนรุ่นหลังของคนกลุ่มเชื้อสายมลายู ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่กลุ่มหัวรุนแรงใช้ปลุกระดมบ่มเพาะผ่านความรู้สึกของความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ สร้างแนวคิดอุดมการณ์การเมืองใหม่ที่มีการผสมผสานแนวคิดเรื่องเชื้อชาติมลายูนิยม ชาตินิยมปัตตานี และแนวคิดศาสนาอิสลามหัวรุนแรงเป็นเครื่องมือ

สำคัญในการขับเคลื่อนการต่อสู้ อีกทั้งมีการสืบสอดแนวคิดผ่านกลุ่มเครือข่ายและสายเลือด “มาลา ยุมุสลิม” รุ่นต่อรุ่นจน ณ วันนี้ การสืบทอดการต่อสู้เพื่อเอกราชปัตตานีได้ถูกส่งผ่านมายังคนรุ่น หลังไปแล้ว

1.3.3 ปัญหาอิทธิพล อำนาจมืด และกลุ่มผลประโยชน์ในพื้นที่

สภาพปัญหาในประเด็นนี้ ถือเป็นปัญหาภัยแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นและ ขยายความรุนแรงตามมาภายหลัง และมีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ จากที่รัฐต้องเผชิญกับการต่อสู้ กับกลุ่มผู้ก่อการเพื่อความต้องการแบ่งแยกดินแดน เพราะกลไกของรัฐที่เกี่ยวข้องบางส่วนต้อง ระดมสรรพกำลังเข้าสู่การจัดการกับปัญหาแกนหลักก่อน จนก่อให้เกิดช่องว่างที่ปัญหาภัยแทรก ซ้อนเหล่านี้ได้ขยายตัวเติบโตใหญ่มากขึ้น แต่ปัญหาเหล่านี้เป็นเพียงภัยแทรกซ้อนเท่านั้นมิใช่ปัญหา แกนหลักของความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้และเกิดขึ้นในทุกรัฐที่เผชิญกับปัญหาการ แบ่งแยกดินแดนที่เกิดขึ้นทั่วโลก รัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญเร่งด่วนกับการแก้ปัญหาหลักก่อน โดยไม่ละทิ้งปล่อยปละละเลยต่อปัญหาภัยแทรกซ้อนเหล่านี้ให้ขยายตัวจนเทียบเคียงกับปัญหาหลัก จนเกิดความสับสนต่อสังคมและกลไกรัฐเอง สำหรับปัญหาภัยแทรกซ้อนที่สำคัญและควรกล่าวถึง ประกอบด้วยปัญหาดังต่อไปนี้

ปัญหาแรก ได้แก่ ภัยจากยาเสพติด เป็นปัญหาที่มีลักษณะของเครือข่าย และขบวนการคล้าย ๆ และใกล้เคียงกับปัญหาการแบ่งแยกดินแดน แต่เป้าหมายแตกต่างกันโดย ลิ่นเชิง เป้าหมายหลักสุดท้ายของกลุ่มยาเสพติด คือ “กำไรสูงสุด” เป็นผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม และในทุกประเทศที่รัฐต้องเผชิญกับปัญหาความรุนแรงจากการต่อสู้กับกลุ่มแบ่งแยกดินแดน รัฐนั้น ๆ ต้องเผชิญกับการเจริญเติบโตของขบวนการค้ายาเสพติดทุกรัฐ จึงถือได้ว่าขบวนการค้ายาเสพติดจึง กลายเป็นขบวนการคู่ขนานกับกลุ่มแนวคิดการแบ่งแยกดินแดนที่รัฐจะไม่สามารถไล่ใจไม่ได้

ปัญหาที่สอง กลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น อันได้แก่กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่มีผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นสำคัญ และเป็น เงื่อนไขส่วนหนึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่ขัดกัน ความขัดแย้งอาจขยายผลสู่ความ รุนแรงได้เช่นกัน หากไม่ได้รับการแก้ไขหรือจัดการ โดยอำนาจรัฐที่ถูกต้องเป็นธรรม

ปัญหาสุดท้าย คือ กลุ่มธุรกิจนอกกฎหมายทุกรูปแบบ ซึ่งปัญหา ดังกล่าวเกิดขึ้นทุกจังหวัดที่มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความ เป็นพิเศษกว่าจังหวัดชายแดนภาคอื่น ๆ คือชายแดนติดทะเลจึงเกิดปัญหาการค้าน้ำมันเถื่อนขึ้น อย่างเป็นล่ำเป็นสัน และถือเป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใหญ่ที่มีผลกำไรค่อนข้างมาก กลุ่มเหล่านี้ อาจมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนอย่างใกล้ชิดในแง่ของเงินทุน ซึ่งรัฐจะต้องจำกัด ขอบเขตของปัญหานี้ด้วยเช่นกัน

2. สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหา

ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อพิจารณาจากสภาพและแนวโน้ม ในปัจจุบัน แนวทางการวินิจฉัยปัญหาความรุนแรงในที่นี้อาศัยแนวคิดเรื่องชั้นต่าง ๆ ของความรุนแรงเป็นหลัก โดยเห็นว่าความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็เช่นเดียวกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นทุกหนแห่ง คือประกอบด้วยชั้นความรุนแรง 3 ชั้น

ชั้นแรก เป็นชั้นที่เห็นได้เด่นชัดที่สุดคือ ตัวบุคคล (หรือกลุ่ม) ผู้กระทำความรุนแรง หมายถึงคนที่ฆ่าผู้คนรายวันทั้งราษฎรพระสงฆ์และเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดจนความรุนแรงที่เชื่อกันว่าฝ่ายเจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำ

ชั้นที่สอง เป็นเงื่อนไขเชิงโครงสร้าง กล่าวคือ บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้มิได้ดำรงอยู่ในความว่างเปล่า หากแต่ดำรงอยู่ในโครงสร้างของสังคม เช่น ลักษณะของครอบครัว ชนิดของการศึกษาที่เขาได้รับ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สภาพการว่างงาน หรือฐานะตำแหน่งในสังคม อาจกล่าวได้ว่าเงื่อนไขเชิงโครงสร้างเหล่านี้ เป็นแหล่งให้กำเนิดบุคคลที่ใช้ความรุนแรง การมุ่งจัดการกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยไม่สนใจหรือไม่เข้าใจว่าโครงสร้างมีผลต่อตัวบุคคลอย่างไรย่อมไม่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาความรุนแรงในระยะยาวมากนัก

ชั้นที่สาม คือ ชั้นทางวัฒนธรรมซึ่งทำหน้าที่ให้ความชอบธรรมกับการกระทำต่างๆ ทำให้ผู้ใช้ความรุนแรงรู้สึกว่าการกระทำของตนเป็นที่ยอมรับได้เพราะถูกต้องชอบธรรม (เช่น เห็นว่าการฆ่าคนที่ถูกหาว่าทรยศศาสนา หรือพยายามแบ่งแยกดินแดนเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบแล้ว หรือการเช่นฆ่าทำร้ายคนที่มิได้เป็นพวกเดียวกันกับตน นับถือคนละศาสนาทั้งที่คนเหล่านั้นไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งสมควรกระทำ)

การแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืนต้องหาหนทางดำเนินการกับปัจจัยที่ส่งผลก่อให้เกิด และให้ความชอบธรรมกับความรุนแรงทั้งในระดับโครงสร้างและระดับวัฒนธรรมโดยไม่ลืมตัวบุคคลผู้ก่อให้เกิดความรุนแรงที่เห็นได้ชัดพร้อมกันไป ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้แบ่งปัญหาออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา หมายถึง ปัจจัยทางประวัติศาสตร์และลักษณะเฉพาะทางศาสนาวัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นทั้ง "หัวใจสำคัญของความขัดแย้งและความรุนแรงครั้งนี้" และเป็นปัญหาที่"ทำทลายการปกครองของประเทศชาติอย่างมาก"มายาวนาน

2. ปัญหาด้านการเมือง เห็นว่าปัญหาเกิดจากนโยบายของรัฐไม่ตรงกับความต้องการในท้องถิ่นกลไกของรัฐขาดประสิทธิภาพรัฐเข้าใจปัญหาการก่อการร้ายผิดพลาดและไม่กล้าดำเนินการกับนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

3. **ปัญหาด้านเศรษฐกิจ** เห็นว่าสถานการณ์รุนแรงส่งผลให้ประเทศขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ซึ่งกระทบต่อรายได้ของประชาชนและทำให้การอุปโภคบริโภคลดลง

4. **ปัญหาด้านการป้องกันประเทศ** แก่นของปัญหาอยู่ที่แนวคิดแบ่งแยกดินแดนอันเป็นผลมาจากประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง และปัจจัยทางสังคมจิตวิทยาอีกทีหนึ่ง ซึ่งส่งผลต่อความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังต่อไปนี้

4.1 ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับความยุติธรรมและเข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ขณะเดียวกันทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วน และประชาชนบางกลุ่มเลือกที่จะใช้ความรุนแรงต่อกัน เพราะเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมฟังไม่ได้

4.2 นโยบายของรัฐสับสนระหว่างแนวทางสันติวิธีกับการแก้ปัญหาด้วยวิธีการเดิมๆ โดยใช้ความรุนแรงเป็นหลัก หน่วยงานของรัฐขาดเอกภาพในการทำงานและมีช่องว่างในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ยิ่งกว่านั้นประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ไม่มีพื้นที่ทางการเมืองเพียงพอ สำหรับการใช้นโยบายในการต่อสู้กับความไม่เป็นธรรม และเรียกร้องสิ่งที่ตนปรารถนา

4.3 เด็กและเยาวชนในพื้นที่ไม่ได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพพอที่จะทำให้เข้าสู่ตลาดงานได้ และขาดดุลยภาพระหว่างการศึกษายาสามัญกับสายศาสนา

4.4 ชาวบ้านในท้องถิ่นเผชิญกับปมขัดแย้งภายใน คือ ด้านหนึ่งชีวิตตามธรรมชาติของพวกเขากำลังถูกคุกคาม โดยพลังทุนนิยม/วัตถุนิยมขนาดใหญ่ จนรู้สึกไม่อาจต่อต้านต่อรองได้ แต่อีกด้านหนึ่งมีความแตกต่างระหว่างคนรุ่นเก่า ที่ประสงค์จะดำเนินชีวิตเรียบง่ายของตนตามหลักศาสนา โดยไม่ปรารถนาจะต่อกรกับพลังจากภายนอก กับคนรุ่นใหม่ที่กำลังไม่เปลี่ยนวิถีชีวิตให้คล้อยตามพลังที่คุกคามตน ก็ต่อต้านขัดขวางด้วยวิธีการต่างๆ

4.5 ปมปัญหาเหล่านี้ดำรงอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ดูเหมือนว่าความแตกต่างระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่กับชาวไทยพุทธที่เป็นคนกลุ่มน้อยในเรื่องต่างๆ จะชัดเจนขึ้น ไม่ว่าจะป็นทัศนคติที่แตกต่างกันในเรื่อง การมีทหารในพื้นที่ การประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 หรือการควบคุม อาจเพราะอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่ม โดดเด่นขึ้น ขณะเดียวกันก็ยอมรับสถาบันวัฒนธรรมประเพณีร่วมกันน้อยลง

4.6 ปรากฏการณ์ความรุนแรงในภาคใต้และปัญหาทั้งหมดดำรงอยู่ในบริบทสังคมการเมืองไทย คือข้างที่ไม่เห็นความสำคัญของความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมเอาเลย ในขณะที่บางฝ่ายก็เห็นเรื่องดังกล่าวเป็นปัญหาคุกคามรัฐ หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งที่ควรจะต้องถือว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นพลังสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมการเมืองไทย

สรุปเหตุการณ์ความรุนแรง เกิดขึ้นในรัฐบาลไทย ว่าในช่วงระยะที่ผ่านมา สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ดูเหมือนว่ายังมีความรุนแรงที่แก้ไม่ตก สิ่งที่น่าคิดก็คือ แนวโน้มเหตุการณ์ความรุนแรงจะมากขึ้น ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ ความรู้สึกหวาดกลัว หวาดระแวงและสับสนที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชนและกลุ่มสังคมต่าง ๆ ในพื้นที่ นอกจากนี้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็ยังเป็นเรื่องของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เพราะนอกจาก จะไม่มีการแก้ไขปัญหาเดิมให้ถูกจุดเท่าที่ควรจะเป็นแล้ว ปัญหาใหม่ก็ยังคงเกิดขึ้นอีก ท่ามกลาง ความสลับซับซ้อนของเหตุการณ์ และในความพยายามในการแก้แก้ปัญหาของรัฐ แต่ยังไม่เห็นทางออก ไม่ได้ ผนวกกับการกระทำที่เกิดจากความผิดพลาดครั้งแล้วครั้งเล่า

สิ่งที่ต้องทบทวนเป็นประการแรกก็คือเกิดอะไรขึ้น และสิ่งที่เกิดขึ้นมีความ ต่อเนื่องจากความรุนแรงที่เคยเกิดขึ้นอย่างไร ซึ่งความรุนแรงในที่นี้หมายถึงการก่อเหตุการณ์ความ ไม่สงบ เช่น การลอบวางเพลิง การลอบวางระเบิด และการยิง

จากข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2540 หาก กล่าวในอีกแง่หนึ่งคือเหตุการณ์หลังปี 2544 เหตุผลที่ต้องนับเอาปี 2544 เป็นจุดเปลี่ยน เพราะในปี นี้เป็นปี ที่เป็นผลกระทบต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็คือ การยกเลิกศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกองกำลังผสมพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ 43 (พ.ต.ท.43) ในปี 2545 อย่างไรก็ตาม การประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในประเทศ

นอกจากนั้น การเกิดกรณีปราบปรามที่มัสยิดกรือเซะจังหวัดปัตตานีในวันที่ 28 เมษายน น่าจะเป็นตัวชี้จุดสูงสุดของความรุนแรงและน่าสังเกตด้วยว่า หลังจากนั้นระดับของการก่อ เหตุการณ์ความ ไม่สงบลดลงอย่างเด่นชัด และที่สำคัญคือในวันที่ 25 ตุลาคม ได้เกิดเหตุ โศกนาฏกรรมที่อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส จนกลายเป็นข่าวโด่งดังไปทั่วโลก “ความเข้มข้น ของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในปี 2547 ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก

3. เหตุการณ์การชุมนุมที่ตากใบ

เป็นอีกหนึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2547 เมื่อชาวบ้านนับ พันมาชุมนุมกันที่หน้าสถานีตำรวจรถตากใบ จ.นราธิวาส เรียกร้องให้ปล่อยตัวผู้รักษาความ ปลอดภัยหมู่บ้านที่ถูกจับกุมจำนวน 6 คน เหตุการณ์ชุมนุมบานปลายและนำไปสู่การยิงปืนและแก๊ส น้ำตาสาละยมกลุ่มผู้ชุมนุม ทำให้มีผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ 6 คน ถูกจับอีก 300 คน แต่การแถลง ข้อเท็จจริงในวันถัดมากลับปรากฏว่ามียอดผู้เสียชีวิตรวมถึง 85 คน และถูกจับกุมมากถึง 1,300 คน จำนวนผู้เสียชีวิตที่เพิ่มขึ้นมาอีก 79 คนนี้ยิ่งทำให้สถานการณ์เลวร้ายลงถึงขีดสุด เนื่องจากเสียชีวิต ระหว่างการเคลื่อนย้ายจาก สภ.ตากใบไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร จ.ปัตตานี

ปริศนาแห่งความตายที่ตากใบจึงสะท้อนวิกฤตการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยอีกครั้ง มีการเรียกร้องให้สอบสวนด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระสอบข้อเท็จจริงกรณีเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบที่ อ. ตากใบ จ. นราธิวาส ได้ข้อสรุปว่า มีความบกพร่องในการขนย้ายผู้ถูกจับจนเกิดการเสียชีวิตการถบรทุกเพราะขาดอากาศหายใจ ซึ่งนำไปสู่การสอบสวนทางวินัยนายทหาร 3 นายในเวลาต่อมา โดยมีคำสั่งให้ย้ายเข้ามาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก

เหตุการณ์ตากใบส่งผลให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายและแตกต่างกันอย่างสุดขั้วจนนำวิกฤต นักวิชาการจากทั่วประเทศจำนวน 144 คนลงชื่อถึงนายกรัฐมนตรี เรียกร้องให้ทบทวนนโยบายและให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม นำไปสู่การแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ ในเดือนมีนาคม 2548 มีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นรองประธาน มีกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคมรวม 50 คน

และจากจุดนี้เอง ทำให้เหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มความรุนแรง และมีเหตุการณ์เกิดขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน สร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งประชาชน และเจ้าหน้าที่รัฐอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การดำเนินการในการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา และ อรอร ภูเจริญ (2552: 13 – 87) สรุปการดำเนินการในการแก้ไขปัญหา จากปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวพบว่าตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงภายในของรัฐ สร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินให้แก่ประชาชนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก โดยรูปแบบในการก่อเหตุหลัก ๆ ได้แก่ การลอบยิง การวางระเบิด และการวางเพลิง ซึ่งมีสถิติเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบัน (พฤษภาคม 2560) สามารถระบุสถานที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง เรียงตามลำดับ 6 ลำดับแรก ได้แก่ ถนน 3,586 เหตุการณ์ บ้านพักอาศัย 1,069 เหตุการณ์ สถานที่ราชการ 354 เหตุการณ์ สาธารณูปโภค 343 เหตุการณ์ โรงเรียน 292 เหตุการณ์ และตลาด/ห้างสรรพสินค้า 254 เหตุการณ์ จากสถิติดังกล่าวพบว่ากลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงมักจะเลือกก่อเหตุบนถนน และเป้าหมายที่มีค่าสูง ซึ่งผู้ที่รับเคราะห์จากการกระทำต่างที่กล่าวมาก็มีทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่และประชาชน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ได้ถูกเรียกว่าเป็นการก่อเหตุความรุนแรงของกลุ่มขบวนการที่ถูกมองว่าหวังจะแบ่งแยกดินแดน ซึ่งความเป็นจริงของการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไรเราก็มีอาจจะรู้ได้ เดิมทีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยนั้นมีความหลากหลายทั้งทางด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ซึ่งก่อนหน้าที่จะเกิดปัญหาอย่างเช่นทุกวันนี้จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ของไทยนั้นมีความสุข ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติถึงแม้ว่าอาจจะมี ความขัดแย้งเกิดขึ้นกันอยู่บ้างแต่ก็สามารถไกล่เกลี่ยหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ แต่ในปัจจุบันจะเห็นได้ ว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะขยายความรุนแรงออกไปมากยิ่งขึ้น มีการก่อเหตุรุนแรงอย่าง โหดร้ายทารุณ ซึ่งเป็นการกระทำที่มนุษย์เราไม่น่าจะกระทำต่อมนุษย์ด้วยกันได้ จากปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเราจึงควรที่จะแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิด ความสงบสุขในสังคมดังเช่นในอดีต ซึ่งจากการลงพื้นที่ศึกษาทำให้ทราบปัญหา สาเหตุในการเกิด เหตุความรุนแรงในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส จึงขอเสนอแนวทางใน การแก้ไขปัญหาด้านการป้องกันอาชญากรรม และงานด้านความมั่นคงในทิศทางที่สามารถแก้ไข ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ด้านการเมือง

จากการศึกษาพบว่านับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ปล้นปืนเมื่อ พ.ศ.2547 เหตุการณ์ภาคใต้ ที่มีความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่มักจะถูกกล่าวถึงคือ ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมา จากอะไร อาจกล่าวได้ว่ามีสาเหตุที่ประกอบขึ้นมาจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ซึ่งมีความสลับซับซ้อน และนำไปสู่ความไม่เข้าใจระหว่างรัฐกับประชาชน แม้จะ พบว่าตั้งแต่ พ.ศ.2521 จนกระทั่ง พ.ศ.2546 ได้มีนโยบายที่เป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะขึ้นมาบังคับใช้เป็นแนวทางรักษาความสงบในพื้นที่ ซึ่ง ถือเป็นความพยายามในการนำเอาแนวทางการเมืองนำการทหารมาใช้เพื่อสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้น ในพื้นที่ แต่จะเห็นได้ว่านโยบายดังกล่าวมีผลเพียงทุเลาหรือลดอาการของความรุนแรงและความไม่ สงบในพื้นที่เท่านั้น เพราะยังไม่สามารถทำให้ปัญหาหายไปได้อย่างแท้จริง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น ประกอบไปด้วยหลายปัจจัย เช่น ศาสนา ประวัติศาสตร์ทางการเมือง และกลไกรัฐ ซึ่งขอเสนอแนว ทางการแก้ไขปัญหาเชิงนโยบาย โดยการแก้ปัญหาความแตกแยกของคนในชาติเดียวกัน ด้วยความ รักความเข้าใจต่อเพื่อนร่วมชาติที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่ต่างกันโดยปราศจากอคติ

2. ด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาพบว่าเศรษฐกิจใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้พึ่งพิงภาคการเกษตร ก่อนข้างสูง เมื่อภาคเกษตรตกต่ำจึงทำให้ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ติดอันดับ 1 – 4 ของจังหวัดที่มี สัดส่วนของคนจนด้านรายได้มากที่สุดของภูมิภาค สาเหตุของความยากจนในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ส่วนใหญ่เกิดจากการมีภาวะเจริญพันธุ์สูง ซึ่งเป็นภาวะที่นำไปสู่อัตราการเกิดก่อนข้างสูง การไม่ได้รับการศึกษาในระบบสามัญเช่นเดียวกับประชากรในพื้นที่ของประเทศ ซึ่งขอเสนอแนว ทางการแก้ไขปัญหาดังนี้

2.1 การแก้ไขปัญหาความยากจน

2.1.1 ส่งเสริมการสร้างอาชีพของประชาชนให้รวมกลุ่มเฉพาะด้าน เช่น การเพาะปลูก การปศุสัตว์ การประมง การหัตถกรรม

2.1.2 จัดให้มีการฝึกทักษะหรืออบรมวิชาชีพแก่ประชาชนตามความสนใจ เช่น ภาษา คอมพิวเตอร์ การประกอบธุรกิจประกอบการขนาดกลาง และขนาดเล็ก

2.1.3 ส่งเสริมบทบาทของธนาคารอิสลามในพื้นที่ให้มากขึ้น

2.2 การแก้ไขปัญหาสิทธิชุมชนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2.2.1 ปฏิรูประบบการจัดการและระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินและทรัพยากรให้มีความชัดเจน

2.2.2 จัดให้มีร่างกฎหมายที่ให้สิทธิแก่ชุมชนบริหารจัดการพื้นที่ทะเลชายฝั่งที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

คนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องการรักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนเองไว้ด้วยการใช้ภาษามลายูท้องถิ่น ศาสนาและวัฒนธรรมตามแบบอิสลามเพื่อการเป็นมุสลิมที่ดี ในขณะที่รัฐไทยก็พยายามใช้กลไกผสมกลมกลืนสังคมมุสลิมมลายูให้มีความเป็นไทยมากขึ้น ซึ่งบางแห่งชาวบ้านมุสลิมไม่ยอมรับความแตกต่าง และกลายเป็นปัญหาในปัจจุบัน ดังนั้น จึงขอเสนอแนวทางแก้ไขเชิงนโยบาย ดังนี้

3.1 การนำแนวคิดดอกไม้หลากสี ของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ที่เชื่อว่าคนที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญ ทำให้เห็นว่ารัฐจะต้องส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อคนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการออกระเบียบ กฎเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติราชการที่เหมาะสมกับพื้นที่

3.2 ส่งเสริมให้สังคมไทยเรียนรู้การจัดการปัญหาด้วยสันติวิธี เพื่อให้คนในสังคมไม่หันไปใช้ความรุนแรงเป็นทางออกของปัญหา

4. ด้านการศึกษา

ปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่อดีตและแม้จะมีการปรับปรุงบ้างในปัจจุบัน แต่ปรากฏว่ายังขาดความเข้าใจวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยมุสลิม โดยอยู่ภายใต้การตัดสินใจจากส่วนกลางที่กำหนดนโยบายบนพื้นฐานของกรอบความมั่นคงของชาติเป็นหลัก จึงทำให้การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และยังคงกลายเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ได้อีกด้วย จากปัญหาที่พบจากการศึกษาในจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ ประกอบกับอุปสรรคในการจัดการศึกษาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เช่น การหยุดการเรียนการสอนของโรงเรียนต่าง ๆ การพกปิ่นเพื่อป้องกันตนเองของครูในพื้นที่ จึงขอเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา 2 ด้าน คือ

4.1 การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

4.1.1 ควรจัดให้มีการศึกษาแบบ 2 ภาษา คือภาษาไทย และภาษามลายูถิ่นควบคู่กันไป เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างค่อยเป็นค่อยไป และให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวในการสื่อสารได้ทั้งในสังคมไทย และสังคมมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1.2 ควรจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาในด้านศาสนา ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่

4.1.3 ให้นักเรียนในพื้นที่ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ที่สะท้อนข้อเท็จจริงของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการยอมรับในประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นร่วมกันในหมู่ประชาชน

4.2 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา

4.2.1 จัดให้มีโครงการร่วมระหว่างรัฐบาลกับคณะกรรมการอิสลามกลางประจำจังหวัดใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อร่วมกันคัดเลือกและพัฒนาโรงเรียนต้นแบบให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารและจัดการ โรงเรียนที่สามารถผสมผสานการศึกษาวิชาสามัญและวิทยาศาสตร์แก่โรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่

4.2.2 การสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยครอบคลุมถึงการเลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ การเพิ่มมาตรการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากร และการจัดทำมาตรการจูงใจและเงื่อนไขในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรด้านการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

5. ด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

กระบวนการสนับในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน ต้องได้รับการแก้ไขในทุกมิติตามแนวทางที่เสนอไว้ในเบื้องต้น หากแต่อีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในขณะนี้ และไม่อาจหลีกเลี่ยงได้คือการก่อเหตุความรุนแรงที่นับได้ว่าเป็นเหตุร้ายรายวัน ซึ่งหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องเข้ามาดำเนินการแสวงหาแนวทางในการป้องกัน และปราบปรามโดยการสืบสวนหลังเกิดเหตุเพื่อติดตามจับกุมคนร้ายให้ได้ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หลายเหตุการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส พบว่าประสิทธิภาพในการติดตามจับกุมคนร้ายส่วนใหญ่ได้จากการใช้เทคโนโลยีในการสืบสวน ที่เป็นรูปธรรมคือการสืบสวนจากกล้องวงจรปิดที่ติดตั้งตามจุดหรือสถานที่สำคัญ ซึ่งกล้องวงจรปิดจะทำให้เราทราบรายละเอียดของแผนประทุษกรรมของคนร้าย ตั้งแต่ก่อนก่อเหตุ ระหว่างก่อเหตุ และ

หลังก่อเหตุแล้ว ทำให้เราทราบจำนวนคนร้าย ทราบถึงวิธีการแบ่งงานกันทำหรือหน้าที่ของคนร้ายแต่ละคน ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ศาลยุติธรรมรับฟัง และสามารถดำเนินคดีกับคนร้ายที่ตกเป็นผู้ต้องหาได้หลายราย ยกตัวอย่างกรณี เหตุการณ์ระเบิดในพื้นที่อำเภอตากใบหลายจุด ในวันที่ 20 ตุลาคม 2555 ซึ่งชุดสืบสวนได้ขยายผลจากกล้องวงจรปิด จนสามารถพิสูจน์ทราบกลุ่มคนร้าย และผู้ร่วมก่อเหตุ สามารถจับกุมมาดำเนินคดีและฟ้องลงโทษได้หลายรายในที่สุด

สถานการณ์การใช้กล้องวงจรปิดในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากสถานการณ์ปัญหาการก่อความไม่สงบ และเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนาน ซึ่งจากการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น มีแนวโน้มของสถานการณ์เริ่มคงที่หรือลดลง แต่ยังคงมีการก่อเหตุอย่างต่อเนื่อง และมีความซับซ้อนของสถานการณ์และปัจจัยเกี่ยวข้องมากขึ้น การดำเนินนโยบายของรัฐจึงจำเป็นต้องปรับให้แก้ไขปัญหาในทุกๆ ด้านไปพร้อมกัน ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การศึกษา อาชญากรรมและความมั่นคง

สิ่งที่ภาครัฐสามารถแก้ไขได้โดยทันที อาจเป็นเรื่องทางกายภาพและเทคโนโลยี ที่สามารถนำเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมประสิทธิภาพของการทำงาน แต่ในเรื่องของนามธรรม อาทิ ความคับข้องใจ แนวคิดในเรื่องการก่อการร้ายเพื่อแบ่งแยกดินแดน เป็นต้น เหล่านี้ภาครัฐยังไม่สามารถแก้ไขได้ในทันทีดังเช่นเรื่องทางกายภาพ ฉะนั้น ภาครัฐจึงต้องใช้เทคโนโลยีเข้าเสริมประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาของรัฐทางด้านป้องกันปราบปราม อาชญากรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับงานด้านความมั่นคงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีกล้องวงจรปิด (CCTV) เป็นเทคโนโลยีหนึ่งที่สำคัญที่ถูกนำมาใช้ (จิรเดช พระสว่าง, สัมภาษณ์, 2560)

1. สถานภาพกล้องวงจรปิด

สถานภาพกล้องวงจรปิด ของอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ณ วันที่ 30 เมษายน 2560 มีดังนี้

ตารางที่ 3-1 แสดงสถานภาพกล้องวงจรปิดของหน่วยงานในพื้นที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ลำดับ	หน่วยรับผิดชอบ	จำนวนกล้อง (ตัว)	หมายเหตุ
1	อำเภอตากใบ	66	สป.มท.
2	อำเภอตากใบ	16	กรม ปค.
3	สภ.ตากใบ	250	กอ.รมน.ภาค 4 สน.
4	เทศบาลเมืองตากใบ	16	เทศบาล
	รวม	348	

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

2. การใช้กล้องวงจรปิดในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหา

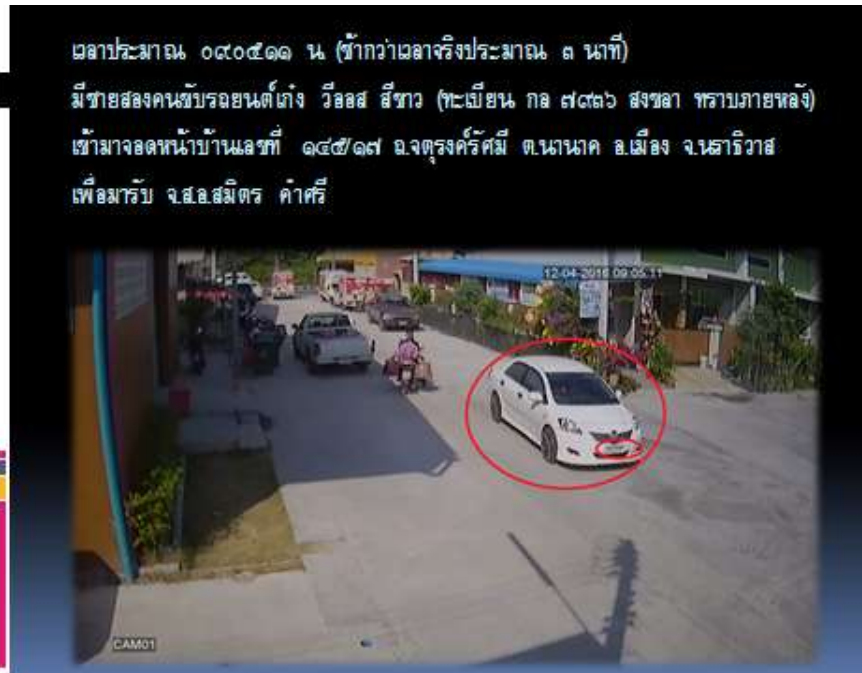
จากผลของการนำระบบกล้องวงจรปิดมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อเหตุตามแผนพิทักษ์เมืองตากใบ ในพื้นที่ อ.ตากใบ หรือพื้นที่อื่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถสืบสวนขยายผล ติดตามจับกุมคนร้ายด้วยระบบเทคโนโลยีจากกล้องวงจรปิดได้หลายคดี ยกตัวอย่างคดีสำคัญ ดังนี้

2.1 คดีฆาตกรรมบนถนนหลวงสาย 4084 บริเวณเขตติดต่อของอำเภอเมือง กับอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2559 เวลาประมาณ 11.10 น. ได้มีคนร้ายไม่ทราบชื่อและจำนวน ได้ใช้อาวุธปืนไม่ทราบชนิดและขนาดยิง นางสาวสารีอมา ลีโอนิ อายุ 35 ปี (เสียชีวิต) และนางสาวนาดีเราะ มามะ อายุ 25 ปี ได้รับบาดเจ็บ ขณะที่ผู้เสียหายขับรถยนต์ยี่ห้อ โตโยต้า รุ่นฟอร์จูนเนอร์ สีขาว ทะเบียน 4กค-2540 กรุงเทพมหานคร เหตุเกิดบนถนนสายนราธิวาส – ตากใบ หมู่ที่ 8 ต.ไพรวัน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส

ต่อมาชุดสืบสวน สถานีตำรวจภูธรตากใบ ได้ขยายผลจากกล้องวงจรปิด จนสามารถพิสูจน์ทราบว่ามีคนร้ายจำนวน 4 คน ใช้รถยนต์เก๋ง ยี่ห้อ โตโยต้า รุ่น วีโอส สีขาว นำมาก่อเหตุยังบริเวณที่เกิดเหตุข้างต้น จนในที่สุดศาลอนุมัติออกหมายจับผู้ต้องหา จำนวน 2 คน ปรากฏตัวอย่างภาพจากกล้องวงจรปิดที่ชุดสืบสวนสถานีตำรวจภูธรตากใบ รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ทราบกลุ่มผู้กระทำความผิดตามภาพต่อไปนี้

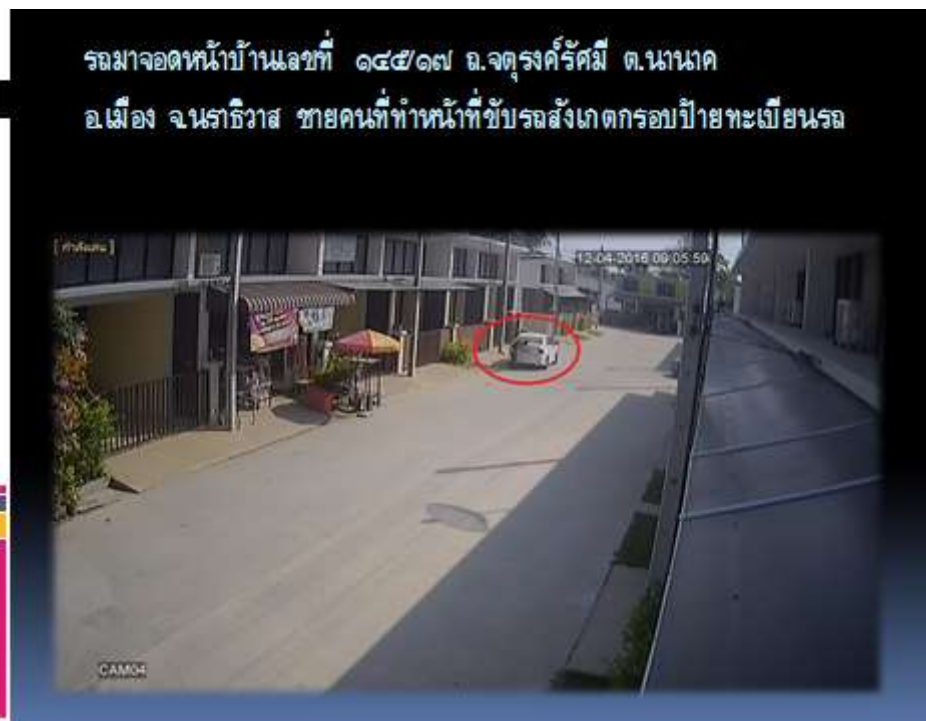
2.1.1 เริ่มจาก คนร้ายใช้รถยนต์เก๋ง โตโยต้า รุ่นวีโอส สีขาว ทะเบียน กค-7936 มารับ จ.ส.อ.สมิตร คำศรี และกลุ่มผู้ร่วมก่อเหตุที่บ้านพัก (แผนภาพที่ 3-1 ถึง 3-4)

แผนภาพที่ 3-1 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

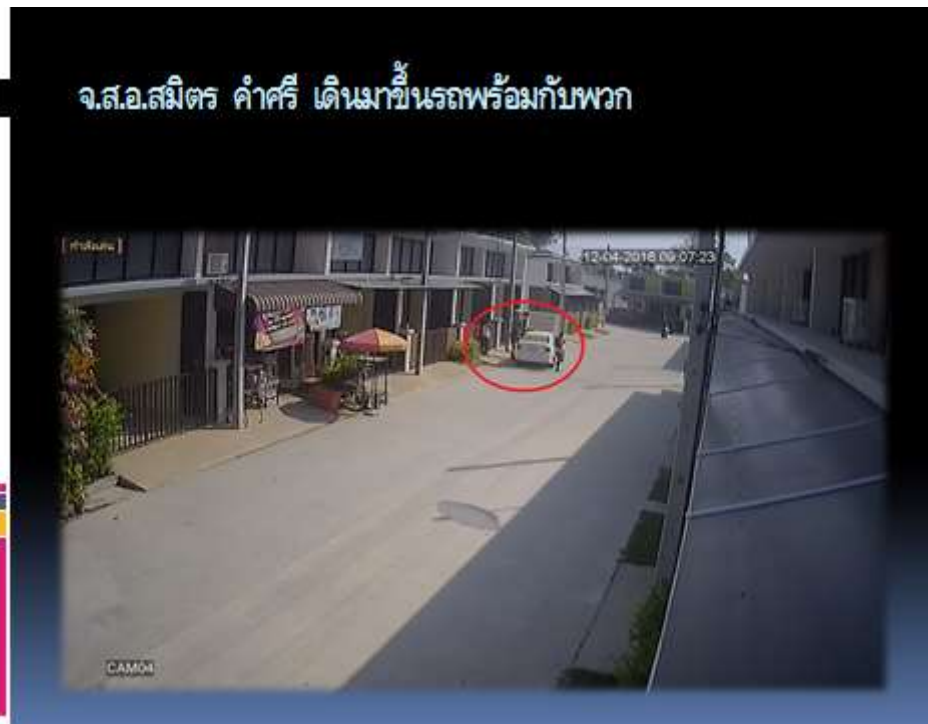
ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-2 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-3 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-4 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

2.1.2 คนร้ายได้นั่งรถสำรวจพื้นที่ในเส้นทางก่อนที่จะลงมือ แล้วกลับรถมายังซอยในหมู่บ้านหลังเดิม (แผนภาพที่ 3-5 ถึง 3-8)

แผนภาพที่ 3-5 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-6 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-7 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ถึงแยกฟาร์มตัวอย่าง ในเวลาประมาณ ๐๘๑๙.๐๖ น
(ช้ากว่าเวลาจริงประมาณ ๑ ชั่วโมง)

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-8 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

จากนั้นรถเก๋งคันดังกล่าวก็ได้ไปกลับรถบริเวณก่อนถึงแยกสะปอม
เพื่อมุ่งหน้ากลับไปที่บ้าน และถึงแยกฟาร์มตัวอย่างในเวลาประมาณ
๐๘๒๓.๐๑ น (ช้ากว่าเวลาจริงประมาณ ๑ ชั่วโมง)

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

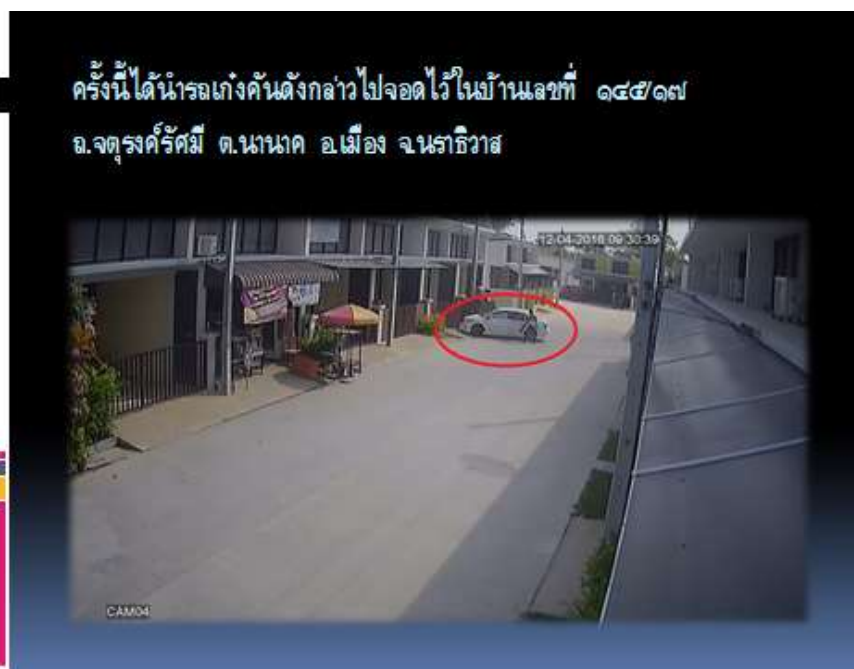
2.1.3 คนร้ายได้นั่งรถสำรวจพื้นที่ในเส้นทางก่อนที่จะลงมือ แล้วกลับรถมายังบ้านหลังเดิม แต่ได้นำรถเข้าไปจอดไว้ภายในรั้วบ้านเพื่อปกปิดการกระทำ คาดว่าน่าจะเปลี่ยนป้ายทะเบียนรถ (แผนภาพที่ 3-9 ถึง 3-11)

แผนภาพที่ 3-9 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-10 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-11 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจนครตากใบ, 2559

2.1.4 จากนั้นกลุ่มคนร้ายได้นำรถออกวิ่งกลับไปยังเส้นทางเดิมที่ตำรวจไว้เพื่อเตรียมก่อเหตุ (แผนภาพที่ 3-12 ถึง 3-14)

แผนภาพที่ 3-12 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจนครตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-13 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ในระหว่างที่รถกำลังขับออกจากหมู่บ้านเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดสืบสวนสังเกตเห็นว่าป้ายทะเบียนรถคันดังกล่าวโดนถอดออก ซึ่งตรงกับคำให้การของ น.ส.นารีเราะฯ ที่ให้การไว้ก่อนหน้านี้

ที่มา : สถานีตำรวจนครตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-14 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ในช่วงเวลาที่สองขาออกจากบ้านก่อนไปก่อเหตุ (ถอดแผ่นป้ายทะเบียนออกแล้ว)

ที่มา : สถานีตำรวจนครตากใบ, 2559

2.1.5 ก่อนถึงจุดลงมือฆ่า กลุ่มคนร้ายได้จอดรถรอในเส้นทาง จนรถเป้าหมายผ่านมาถึงได้ขับตามประกบ และลงมือฆ่าในที่สุด (แผนภาพที่ 3-15 ถึง 3-16)

แผนภาพที่ 3-15 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ถึงแยกจระเข้ในเวลาประมาณ ๐๙.๕๓.๒๗ น. (ช้ากว่าเวลาจริงประมาณ ๑ ชั่วโมง) ซึ่งช่วงเวลานี้รถยนต์เก๋งคันดังกล่าวใช้เวลาอยู่ตรงนี้ โดยการจอดรถรอของผู้เสียชีวิตอยู่ประมาณประมาณ ๓๐ นาที เมื่อรถผู้เสียชีวิตขับผ่าน ก็ได้ขับตามไปโดยมุ่งหน้าไปทางสะพาน

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

แผนภาพที่ 3-16 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ถึงแยกฟาร์มตัวอย่าง ในเวลาประมาณ ๐๙.๕๗.๐๒ น. (ช้ากว่าเวลาจริงประมาณ ๑ ชั่วโมง) จากนั้นอีกไม่นาน ก็เกิดเหตุมีคนขายโช้อวูร์บินไม่ทราบชนิดและขนาดยิงใส่รถยนต์ของ น.ส.สร้อยมาฯ เป็นเหตุให้ น.ส.สร้อยมาฯ เสียชีวิตในขณะนำส่งโรงพยาบาล ส่วน น.ส.นริศฯฯ ได้รับบาดเจ็บ

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรตากใบ, 2559

2.2 คดีฆาตกรรมผู้รับเหมาก่อสร้าง บนถนนสายนราธิวาส – ดันหยงมัส บ้านแกแม หมู่ที่ 4 ต.ดันหยงมัส อ.ระแงะ จ.นราธิวาส เมื่อวันที่ 15 พ.ย.2557 เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต 2 ราย

คดีนี้ ชุดสืบสวนสถานีตำรวจภูธรระแงะ ก็ได้สืบสวนขยายผลจากกล้องวงจรปิด จนสามารถพิสูจน์ทราบกลุ่มผู้ร่วมกระทำผิด และศาลอนุมัติออกหมายจับเช่นกัน รายละเอียดปรากฏตามแผนภาพที่ 3-17 ถึง 3-20

แผนภาพที่ 3-17 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ความคืบหน้าการตรวจสอบกล้องวงจรปิด เหตุยิง ๒ ศพ
บ้านแกแม ม.๔ อ.ระแงะ เมื่อวันที่ ๑๕ พ.ย. ๒๕๕๗

ผลการตรวจสอบภาพจากกล้องวงจรปิด สามารถจับภาพรถคนร้ายขณะตามประกบรถผู้เสียชีวิตโดยลำดับภาพสามารถจับภาพรถกระบะ ยี่ห้อโตโยต้า รุ่นวีโก้ สีน้ำตาล หมายเลข บฉ-๘๘๖๘ ปีตติยาปี ติดตามรถผู้เสียชีวิตคือ รถยนต์เก๋ง ยี่ห้อโตโยต้า รุ่นโคโรน่า สีแดง กง-๒๒๒๔ นราธิวาส ได้ตั้งแต่ สีแถมะบังตาขอ และจับภาพได้อีกขณะที่รถทั้ง ๒ คัน ผ่านหน้าโรงงานไม้บ้านแกแมจนถึงที่เกิดเหตุ

ภาพรถคนร้าย

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรระแงะ, 2559

แผนภาพที่ 3-18 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรระแงะ, 2559

แผนภาพที่ 3-19 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรระแงะ, 2559

แผนภาพที่ 3-20 การสืบสวนคดีโดยใช้กล้องวงจรปิด

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรระแงะ, 2559

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายคดีที่ฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่สามารถนำระบบกล้องวงจรปิดที่มีประสิทธิภาพเข้ามาช่วยสืบสวนขยายผลจนสามารถติดตามจับกุมคนร้ายหรือกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงได้หลายราย ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่มีความจำเป็นและสามารถช่วยเจ้าหน้าที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาข้อขัดข้อง

ถึงแม้ระบบกล้องวงจรปิดจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่ฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นำมาใช้ เป็นยุทธวิธีในการเอาชนะฝ่ายตรงข้ามที่มีประสิทธิภาพและได้ผลดีที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ระบบกล้องวงจรปิดที่ผ่านมาก็ยังมีปัญหาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติในพื้นที่ และข้อจำกัดของระบบหรือตัวกล้องเอง ซึ่งผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถสรุปปัญหาได้ ดังนี้

1 ความไม่ต่อเนื่องของโครงการ

ปัญหานี้เป็นข้อจำกัดระดับนโยบาย ที่อาจมีปัญหามาจากงบประมาณในการดำเนินการ หรือการเปลี่ยนแปลงระดับนโยบาย ทำให้โครงการที่จะดำเนินการไม่ต่อเนื่องหรือ

สะดวกหยุดลงไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ กว่าจะมีการหยิบยกโครงการขึ้นมาพิจารณาใหม่หรือปิด
ฝุ่นอีกรอบก็ก่อให้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินไปจนไม่อาจประมาณค่าได้

2. การติดตั้งกล้องไม่ครอบคลุมในจุดหรือพื้นที่สำคัญ

เรื่องนี้จะมีผลต่อเนื่องจากปัญหาระดับนโยบายที่ไม่ต่อเนื่องทำให้ไม่สามารถ
ขยายพื้นที่หรือติดตั้งให้ครอบคลุมจุดที่สำคัญตามแผนที่วางไว้ได้ ปัญหาที่จึงมักเป็นช่องว่างให้
กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงใช้โอกาสในการก่อเหตุโจมตีเขตเมืองอยู่บ่อย ๆ

3. ข้อจำกัดของตัวกล้องที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่ได้มาตรฐาน

เป็นปัญหาสำคัญเมื่อติดตั้งใช้งานแล้ว กล้องไม่สามารถจับภาพหรือจดจำ
รายละเอียดของบุคคลหรือยานพาหนะได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้โอกาสในการติดตามจับกุม
หรือพิสูจน์ทราบตัวบุคคลหรือยานพาหนะหลุดลอยไปอย่างน่าเสียดาย

4. ระบบไม่เสถียร หรือชำรุดเสียหายบ่อย

นับเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พบในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาฝนตกฟ้าร้องจะทำให้
ระบบควบคุมเสีย ชำรุด หรือไม่สามารถจับภาพได้ ซึ่งบ่อยครั้งเช่นกันที่เมื่อใดก็ตามที่กล้องวงจร
ปิดเสียหรือใช้งานไม่ได้ ก็มักจะมีการเกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในจุดที่กล้องชำรุดเช่นกัน

5. ตัวบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ไม่มีความประสิทธิภาพ

ประเด็นนี้ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากแต่ละหน่วยในพื้นที่มักมีข้อจำกัดด้าน
กำลังพล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความขาดแคลนด้านกำลังพล หรือไม่ก็อาจมีกำลังพลที่ไม่มีความรู้
หรือประสบการณ์ในทางเทคนิค หรือไม่มีความคุ้นเคยหรือความชำนาญในพื้นที่ ตลอดจนทักษะ
ในการสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่ผิดปกติ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ที่ประจำศูนย์ควบคุมระบบกล้อง
วงจรปิดที่ดี

6. กล้องถูกทำลาย

ปัญหากล้องถูกทำลายนับเป็นปัจจัยที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ เพราะกลุ่มผู้ก่อเหตุ
รุนแรงรู้ว่าฝ่ายตรงข้ามที่สำคัญของเขานอกจากเจ้าหน้าที่รัฐแล้ว ก็คือกล้องวงจรปิดนั่นเอง กลุ่มผู้
ก่อเหตุรุนแรงรู้ว่าถ้าจะก่อเหตุในพื้นที่ใดหากมีกล้องวงจรปิดติดตั้งหรือคอยจับตาอยู่ก็มักที่จะ
เลือกลงมือทำลายหรือทำให้ชำรุดเสียหายใช้การไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันกานติดตามจับกุมของ
เจ้าหน้าที่ หรือเป็นการเปิดโอกาสทางหลบหนีของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงเพื่อให้ครอบงำประกอบใน
การก่อเหตุที่ประกอบด้วย “เป้าหมายชัด โอกาสมี ทางหนีพร้อม”

7. หน่วยในพื้นที่ยังไม่มีผลการบูรณาการระบบกล้องวงจรปิด

การทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จุดเด่นที่สำคัญคือการบูรณาการร่วมกัน 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายทหาร และฝ่ายตำรวจ ดังนั้น ในการทำงานทุกมิติจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงภาพของการบูรณาการทำงานร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย แต่ในข้อเท็จจริงของการใช้ระบบกล้องวงจรปิด ส่วนใหญ่ยังต่างหน่วยต่างทำ ไม่มีการเชื่อมประสานระบบ ซึ่งอาจมีข้อจำกัดจากระบบที่ติดตั้งมาตั้งแต่แรก และงบประมาณในการติดตั้งที่ต่างหน่วยต่างได้รับจากต้นสังกัดและไม่ได้มีการวางแผนมาก่อน ทำให้ต่างคนต่างทำ เมื่อมีเหตุเกิดขึ้น จึงจะมีการประสานงานกัน แต่ถ้าหากสามารถบูรณาการระบบให้ทั้ง 3 ฝ่ายสามารถใช้งานร่วมกันได้โดยการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลเข้าด้วยกันทั้งระบบ จะทำให้ใช้ประโยชน์จากกล้องวงจรปิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือสามารถติดตามไล่ล่าคนร้ายได้อย่างทันท่วงที

8. กล้องที่ติดตั้งแล้วใช้งานไม่ได้ และไม่สามารถปรับปรุงให้ทันสมัยได้

ปัญหานี้เกิดจากการที่กล้องที่ติดตั้งไปแล้วในยุคแรกๆ ซึ่งสามารถติดตั้งในจุดหรือพื้นที่สำคัญ ซึ่งใช้งานไปได้ระยะเวลาหนึ่ง กล้องดังกล่าวจะเสื่อมสภาพไปตามอายุการใช้งาน หรือไม่ก็ตก รุ่น ไม่ทันสมัย ไม่สามารถเชื่อมต่อกับระบบได้ เมื่อมีกล้องวงจรปิดรุ่นใหม่ทันสมัยกว่าเดิม ก็ต้องไปติดตั้งในจุดอื่นที่ยังไม่มีการติดตั้ง ซึ่งทำให้เสียโอกาสในการควบคุมพื้นที่สำคัญไป

สรุป

การศึกษาวิจัยในบทที่ 3 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่และอุปสรรคข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลกระทบต่องานด้านความมั่นคง ซึ่งผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

1. ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านสังคมจิตวิทยา หมายถึงปัจจัยทางประวัติศาสตร์และลักษณะเฉพาะทางศาสนาวัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่น
- 1.2 ด้านการเมือง เป็นปัญหาที่เกิดจากนโยบายของรัฐไม่ตรงกับความต้องการในท้องถิ่น
- 1.3 ด้านเศรษฐกิจ สถานการณ์รุนแรงกระทบต่อรายได้ของประชาชน ทำให้การอุปโภคบริโภคลดลง

1.4 การป้องกันประเทศ ปัญหาสำคัญคือแนวคิดการแบ่งแยกดินแดน โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากสิ่งต่อไปนี้

1.4.1 ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับความยุติธรรม
 1.4.2 นโยบายรัฐสับสนระหว่างสันติวิธีกับการใช้ความรุนแรง
 1.4.3 ขาดดุลยภาพระหว่างการศึกษาสายสามัญกับสายศาสนา
 1.4.4 ชาวบ้านในท้องถิ่นเผชิญกับปมขัดแย้งภายใน คือ การถูกคุกคามกับพลังทุนนิยม/วัตถุนิยมขนาดใหญ่ จนไม่อาจต่อรองได้ กับคนรุ่นเก่าที่ต้องการดำเนินชีวิตเรียบง่ายตามหลักศาสนา

1.4.5 ความแตกต่างระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู กับชาวไทยพุทธที่เริ่มจะชัดเจนขึ้น และในขณะเดียวกันก็ยอมรับสถาบันวัฒนธรรมประเพณีร่วมกันน้อยลง

1.4.6 การแก้ไขปัญหาความรุนแรงยังไม่ตรงจุด และเกิดปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นท่ามกลางสลับซับซ้อนของเหตุการณ์ รวมไปถึงเหตุการณ์ที่สร้างปมประเด็นสำคัญของการสร้างกระแสความรุนแรง เช่น เหตุการณ์มัสยิดกรือเซะ จ.ปัตตานี เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 และเหตุการณ์ชุมนุมที่ตากใบเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547

2. อุปสรรคข้อขัดข้องของการนำกล้องวงจรปิดมาใช้

2.1 ความไม่ต่อเนื่องของโครงการ เป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายตรงข้ามลงมือก่อเหตุได้ง่าย

2.2 การติดตั้งกล้องไม่ครอบคลุมในจุดหรือพื้นที่ที่สำคัญ ทำให้เกิดช่องโหว่ให้คนร้ายเข้ามาก่อเหตุ และหลบหนีได้ง่าย

2.3 ตัวกล้องไม่มีคุณภาพหรือไม่ได้มาตรฐาน เช่น ภาพเบลอ ไม่คมชัด หรือไม่สามารถจดจำรายละเอียดของบุคคลหรือยานพาหนะได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

2.4 ระบบไม่เสถียร หรือชำรุดเสียหายบ่อย ทำให้คนร้ายใช้โอกาสในการก่อเหตุไม่สงบขึ้นในจุดที่กล้องชำรุด

2.5 ตัวบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ไม่มีความประสิทธิภาพ เช่น ไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในทางเทคนิค หรือไม่มีความคุ้นเคยหรือความชำนาญในพื้นที่ ตลอดจนจนทักษะในการสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่ผิดปกติ

2.6 กล้องถูกทำลาย โดยฝ่ายตรงข้ามมักที่จะเลือกลงมือทำลายหรือทำให้ชำรุดเสียหายใช้การไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสในการหลบหนี และป้องกันการติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่

2.7 หน่วยในพื้นที่ยังไม่มีผลการบูรณาการระบบกล้องวงจรปิด ให้สามารถเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลเข้าด้วยกันเพื่อใช้ประโยชน์จากกล้องวงจรปิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.8 กล้องที่ติดตั้งแล้วใช้งานไม่ได้ และไม่สามารถปรับปรุงให้ทันสมัย ซึ่งเป็นกล้องที่ติดตั้งในจุดหรือพื้นที่สำคัญ เมื่อเสื่อมสภาพ ตกรุ่น ไม่ทันสมัย เมื่อมีกล้องวงจรปิดรุ่นใหม่ก็ไปติดตั้งในจุดอื่น ทำให้เสียโอกาสในการควบคุมพื้นที่สำคัญไป

3. การใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

การใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหา โดยมุ่งเน้นในเรื่องการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การสืบสวนหลังเกิดเหตุเพื่อจับกุมคนร้ายหรือกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ เพื่อนำมาดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งกล้องวงจรปิดเป็นพยานหลักฐานสำคัญในด้านการสืบสวนและการสอบสวนดำเนินคดี เสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมว่าไม่มีการจับผิดตัวหรือมีการใส่ร้ายผู้ต้องหาอย่างไม่มีหลักฐาน เป็นการป้องกันการนำเอาประเด็นหรือจุดผิดพลาดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐเอาไปเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจผิดหรือนำไปเป็นปัจจัยเอื้อให้แก่กลุ่มบุคคลหรือขบวนการที่นิยมใช้ความรุนแรงมาจู่จู่ประกายให้เกิดความแตกแยกในสังคมได้ โดยอาจใช้ประโยชน์จากประวัติศาสตร์ของรัฐปัตตานีและอัตลักษณ์ปัตตานีเป็นปัจจัยเสริม อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีกล้องวงจรปิดมาเสริมการทำงานของภาครัฐทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ และ ฝ่ายปกครองนั้นสามารถทำให้สืบสวนขยายผลถึงผู้ร่วมกระทำผิดในลักษณะองค์กรหรือเครือข่ายได้เป็นอย่างดี สามารถต่อยอดไปถึงงานด้านความมั่นคงได้ ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและกำหนดแนวทางการใช้กล้องวงจรปิด เพื่อสนับสนุนงานความมั่นคง

การศึกษาในบทที่ 4 มีความมุ่งหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการนำเทคโนโลยีกล้องวงจรปิดมาใช้ในการงานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีลำดับการศึกษา ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการใช้กล้องวงจรปิด
2. การกำหนดแนวทางการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อสนับสนุนงานความมั่นคง
3. สรุป

วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการใช้กล้องวงจรปิด

1. การแบ่งยุคการนำกล้องวงจรปิดมาใช้

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เริ่มก่อความรุนแรงขึ้นตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ดังที่กล่าวมาแล้ว นับว่าเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน แม้ในระยะที่ผ่านมาภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ได้มีความพยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาตามกรอบนโยบายมาแล้วหลายแนวทาง แต่ความรุนแรงก็ยังปรากฏอยู่ และปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก และจากสถิติการก่อเหตุความไม่สงบมักจะเลือกใช้พื้นที่บนท้องถนน หรือสองข้างถนนในการเตรียมการและก่อเหตุความรุนแรงต่างๆ และในขณะเดียวกันเมื่อได้ก่อความไม่สงบแล้วก็จะใช้ถนนในการหลบหนี

ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่คือการควบคุมพื้นที่หรือจุดเสี่ยงที่เอื้อต่อการก่อเหตุความไม่สงบเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยป้องกันดูแลชีวิตและทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนรวมทั้งสถานที่ที่มีความสำคัญต่างๆ จากการก่อเหตุความไม่สงบ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่และมีประสิทธิภาพสูงเข้ามาช่วยในการทำงานให้มากขึ้น และจะต้องดำเนินการเป็นกรณีเร่งด่วน ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าว คือ “กล้องวงจรปิด” ที่จะป็นสายตาช่วยเจ้าหน้าที่ในการบันทึกเหตุการณ์อันจะช่วยในการตรวจตราสถานที่ และช่วยสืบสวนหลังเกิดเหตุได้เป็นอย่างดี

การนำกล้องวงจรปิดมาใช้ในงานความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มตั้งแต่สถานการณ์ที่ทวีความรุนแรงขึ้น กล้องวงจรปิดเริ่มเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการขยายผลติดตามจับกุมคนร้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งยืนยันจากคำกล่าวของนายภาณุ อุทัยรัตน์ อดีตเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “ผลการจับกุมผู้ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อนที่จะมีการนำกล้องวงจรปิดมาใช้ มีผลการจับกุมได้เพียง 17% แต่เมื่อมีการนำกล้องวงจรปิดมาใช้เป็นเครื่องมือในการสืบสวนขยายผลในการจับกุมคนร้ายหรือผู้ก่อเหตุรุนแรง ปรากฏว่ามีผลการจับกุมเพิ่มขึ้นถึง 70%” แสดงถึงประโยชน์ของการนำกล้องวงจรปิดมาใช้ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และสืบสวนขยายผลในการพิสูจน์ทราบตัวบุคคล กลุ่มบุคคล วิธีการกระทำความผิดของกลุ่มขบวนการอย่างได้ผล ซึ่งในห้วงที่ผ่านมาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถแบ่งยุคการนำกล้องวงจรปิดมาใช้ในงานความมั่นคงได้ 3 ยุค

1.1 ยุคแรก ยุคต่างคนต่างใช้ ในยุคนี้เป็นยุคเริ่มต้นของการนำกล้องวงจรปิดมาใช้ในหน่วยงานความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครอง ได้มีการคิดที่จะนำกล้องวงจรปิดมาใช้เพื่อควบคุมพื้นที่จุดเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมการก่อเหตุบนถนนที่สำคัญคือจุดตรวจจุดสกัด แต่ในการใช้งานกล้องวงจรปิดในยุคนี้ส่วนใหญ่ต่างคนต่างก็ใช้งบประมาณของหน่วยตนเองจัดซื้อ และติดตั้งในพื้นที่หรือจุดที่ตนเองรับผิดชอบเท่านั้น ตัวกล้องเองก็มีประสิทธิภาพเท่าที่งบประมาณของหน่วยสามารถจัดหาได้ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ก็คือกล้องเสีย กล้องชำรุด ภาพไม่คมชัด หรือจุดติดตั้งไม่ครอบคลุมพื้นที่ ที่สำคัญคือแต่ละหน่วยก็จะมีวิธีการใช้งานที่แตกต่างกันไป ไม่มีการใช้งานร่วมกัน ขาดการแสวงหาความร่วมมือในการทำงาน

1.2 ยุคที่สอง เริ่มเห็นความสำคัญของระบบกล้องวงจรปิด เป็นยุคที่เริ่มมีการพูดคุยถึงปัญหาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ ได้มีความคิดในการที่จะบูรณาการระบบกล้องวงจรปิดให้ทั้ง 3 ฝ่ายความมั่นคงทำงานร่วมกันเริ่มมีการคิดวิเคราะห์ปัญหา รวมถึงการบูรณาการกำลังพลให้เข้ามาทำงานร่วมกันจนเป็นเนื้อเดียวกันได้ แต่ในยุคนี้ได้ผ่านการคิดวิเคราะห์และเสนอแผนกรอบความต้องการรวมถึงแนวทางการบูรณาการในการทำงานไปยังหน่วยเหนือ รวมถึงรัฐบาล แต่ก็ยังไม่ถือว่าสำเร็จลุล่วงไปทั้งหมด เนื่องจากโครงการที่เสนอยังไม่ได้รับการแก้ไขให้จนจบโครงการก็มีการเปลี่ยนตัวผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจ หรือผู้บังคับหน่วย ทำให้นโยบายถูกเปลี่ยนไปด้วย เมื่อนโยบายเปลี่ยนก็จะทำให้กรอบวงเงินงบประมาณสะดุดหยุดลง โครงการก็ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ทำให้เกิดปัญหาหรือช่องว่างในการทำงาน จะเห็นได้ชัดเจนจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2555 ซึ่งเกิดเหตุระเบิดจากรถยนต์ประกอบระเบิด และจักรยานยนต์ประกอบระเบิดในเวลาไล่เลี่ยกันหลายจุด คือ

เวลา 11.55 น. เกิดเหตุระเบิดจากรถยนต์ประกอบระเบิด ที่บริเวณบ้านเลขที่ 55 ถนนรวมมิตร ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ทำให้มีผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บ

เวลา 12.45 น. เกิดเหตุรถจักรยานยนต์ประกอบระเบิด บริเวณหน้าร้านค้า ส่วนราชการ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

เวลา 13.15 น. เกิดเหตุระเบิดบริเวณชั้นใต้ดิน โรงแรมลีการ์เดนที่ ถนนเสน่หานุสรณ์ เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตรวจที่เกิดเหตุพบว่าบริเวณชั้นใต้ดินซึ่งเป็นลานจอดรถชั้น 2B มีซากรถยนต์ยี่ห้อฮอนด้า รุ่นแจ๊ส ไม่ทราบสีและหมายเลขทะเบียนอยู่ในสภาพเสียหายทั้งคัน มีผู้เสียชีวิต 5 ราย บาดเจ็บจำนวน 202 ราย

จากกรณีดังกล่าวข้างต้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2555 เห็นชอบตามมติคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) ครั้งที่ 2/2555 เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2555 กรณีโครงการติดตั้งกล้องวงจรปิดในเขตเทศบาลยะลา โดยมอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติใช้จ่ายจากเงินงบกลางประจำปีงบประมาณ 2554 ที่กักไว้เหลือในปี โดยให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายกับภาคเอกชน ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นศูนย์กลางควบคุมกล้องวงจรปิด

ต่อมา วันที่ 20 กรกฎาคม 2555 เวลา 06.10 น. เกิดเหตุระเบิดจากรถยนต์ประกอบระเบิด ที่บริเวณหน้าร้านโปรคอมพิวเตอร์ ถนนเจริญเขต เทศบาลสุโหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส เป็นเหตุให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและทรัพย์สินเสียหาย

กรณีนี้ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความเห็นว่ากล้องวงจรปิดเป็นเครื่องมือ และกลไกที่มีประโยชน์ในการจับภาพคนร้าย หรือใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่เขตเทศบาลนครยะลาเพียงที่เดียว น่าจะไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมพื้นที่เขตเมืองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเสนอให้มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่เขตเมืองเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอดากไย อำเภอสุโหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอเมืองยะลา อำเภอเบตง และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเชื่อว่าหากสามารถติดตั้งระบบกล้องวงจรปิดได้ทุกพื้นที่ จะทำให้มีศักยภาพในการป้องกันเหตุและติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ยุคที่สาม (ยุคปัจจุบัน) ยุคแผนแม่บทการบูรณาการระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นยุคที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันทั้ง 3 ฝ่ายความมั่นคง โดยกำหนดให้มีแผนแม่บทในการบูรณาการใช้กล้องวงจรปิดร่วมกันทั้งระบบอย่าง

เป็นรูปธรรม และต้องเชื่อมโยงเครือข่ายทุกอำเภอ โดยมีศูนย์ควบคุมอยู่ที่ สภ.ของแต่ละอำเภอ เชื่อมโยงเครือข่ายของอำเภอมายังจังหวัด จนถึง กอ.รมน.ภาค 4 สน. โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1.3.1 จัดตั้งศูนย์ควบคุมกล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดไว้ 41 ศูนย์ เป็นศูนย์ประจำอำเภอ 35 ศูนย์ ศูนย์ประจำจังหวัด 3 ศูนย์ และศูนย์บูรณาการ 3 ศูนย์

1.3.2 วางโครงข่ายเชื่อมโยงข้อมูลหลักระหว่างอำเภอทุกอำเภอมายังจังหวัด และ กอ.รมน.ภาค 4 สน. จนถึง บก.ทบ. ให้ใช้ระบบเครือข่าย GIN ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ชื่อกระทรวงขณะนั้น)

1.3.3 วางโครงข่ายเชื่อมโยง Note ของ GIN แต่ละอำเภอ จังหวัดมายังศูนย์ควบคุมทั้ง 41 ศูนย์

1.3.4 เชื่อมโยงระบบภาพของกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มายัง Note ของ GIN แต่ละอำเภอ, จังหวัด

โดยมีแนวทางการดำเนินการ สามารถแบ่งการดำเนินการได้เป็นขั้นการดำเนินการ ตามความเร่งด่วนของงาน ความสำคัญของพื้นที่แต่ละพื้นที่ และหน่วยงานรับผิดชอบ ตลอดจนปัจจัยในการบริหารและจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

ขั้นการดำเนินการที่ 1 การบูรณาการระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเดิม ที่ติดตั้งใช้งานแล้ว

ขั้นการดำเนินการที่ 2 การเสริมสร้างระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด และระบบโครงข่ายเชื่อมโยงข้อมูลเพิ่มเติม โดยแบ่งความเร่งด่วนในการดำเนินการออกเป็น 4 ความเร่งด่วน

ขั้นการดำเนินการที่ 3 การเสริมสร้างระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด เพื่อเฝ้าระวังสถานที่และ/หรือเป้าหมายสำคัญที่ล่อแหลมต่อการถูกก่อเหตุในพื้นที่อื่น ๆ ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

2. วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคการใช้กล้องวงจรปิดสนับสนุนงานความมั่นคง

จากแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยคือ “กล้องวงจรปิด” มาใช้ในการป้องกันปราบปราม รวมตลอดจนการติดตามจับกุมคนร้ายที่เข้ามาก่อเหตุ ซึ่งพบว่าสามารถสืบสวนขยายผลติดตามจับกุมคนร้ายที่เข้ามาก่อเหตุได้หลายคดี แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าระบบกล้องวงจรปิดจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่ฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นำมาใช้ในการเอาชนะฝ่ายตรงข้าม แต่ก็ยังพบว่ามีปัญหาอุปสรรคหลายประการ ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติในพื้นที่ จากการ

รวบรวมข้อมูลสามารถวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการใช้กล้อ้งวงจรปิด เพื่อนำมาสนับสนุนงานความมั่นคงได้ ดังนี้

2.1 การขาดประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง การขาดประสิทธิภาพทั้งในเรื่องการบริหารจัดการ และในเรื่องวัสดุอุปกรณ์คือระบบและประสิทธิภาพของตัวกล้อ้ง รวมไปถึงประสิทธิภาพของกำลังพล ซึ่งจะเห็นได้จากในยุคแรกของการนำกล้อ้งวงจรปิดมาใช้กับงานด้านความมั่นคง ซึ่งเรียกว่ายุคต่างคนต่างใช้ ปัญหาส่วนใหญ่คือกล้อ้งเสียบ กล้อ้งชำรุด คุณภาพไม่ดี ไม่คมชัด หรือการติดตั้งกล้อ้งไม่ครอบคลุมพื้นที่สำคัญ รวมถึงการขาดการแสวงหาความร่วมมือในการทำงาน ก้าวเข้าสู่ยุคที่สอง เป็นยุคที่เริ่มเห็นความสำคัญของระบบกล้อ้งวงจรปิด มีความพยายามที่จะบูรณาการระบบกล้อ้งวงจรปิดให้ฝ่ายความมั่นคงทั้ง 3 ฝ่าย เข้ามาทำงานร่วมกันจนเป็นเนื้อเดียวกัน แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งความหวังไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาด้านงบประมาณ ด้านนโยบาย หรือมีการเปลี่ยนตัวผู้บริหารที่มีอำนาจตัดสินใจ อันเป็นเหตุให้โครงการสะดุดหยุดลงหรือขาดความต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการและการบริหารของ Henry Fayol ที่เสนอหลักการบริหารไว้ 5 ประการคือ การวางแผน การจัดการองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุมงาน นอกจากนี้ พ.ต.อ.จิรเดช พระสว่าง อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลจันทบุรี ยังให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนำกล้อ้งวงจรปิดมาใช้ในงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวกับการขาดประสิทธิภาพว่า “...กล้อ้งวงจรปิดมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่องานด้านความมั่นคงอย่างมาก หากแต่ปัญหาและข้อจำกัดของการใช้งานมีค่อนข้างมาก ที่สำคัญคือ ประสิทธิภาพของกล้อ้งและระบบที่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเกิดเหตุไม่สามารถตรวจสอบรายละเอียดของคนหรือยานพาหนะต้องสงสัยได้เลย หากกล้อ้งมีประสิทธิภาพมากกว่านี้ เราก็คงจะจับกุมคนร้ายหรือผู้ก่อเหตุรุนแรงได้มากกว่านี้...” (จิรเดช พระสว่าง, สัมภาษณ์, 2560)

2.2 การขาดการบูรณาการ เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ถือว่าเป็นอุปสรรคในการพัฒนาระบบการใช้กล้อ้งวงจรปิดที่จะนำมาสนับสนุนงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งนอกเหนือจากการขาดประสิทธิภาพในเรื่องต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว ที่สำคัญคือการขาดการบูรณาการการใช้งานของระบบกล้อ้งวงจรปิดของฝ่ายความมั่นคง ซึ่งจะเห็นได้จากความเห็นของนายศราวุธ นิลกาญจน์ ปลัดอำเภอฝ่ายป้องกัน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “กล้อ้งวงจรปิดในพื้นที่มีมากในแต่ละหน่วยงาน แต่ไม่สามารถรวมศูนย์บูรณาการได้ เพื่อในการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากอาจมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน หรือปัญหาด้านงบประมาณ” (ศราวุธ นิลกาญจน์, สัมภาษณ์, 2560) กรณีเช่นนี้จึงทำให้มีช่องว่างในการทำงานดังปรากฏชัดเจนในยุคแรกกับยุคที่สองของการนำกล้อ้งวงจรปิดมาใช้ จนทำให้เกิดความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาขัดข้องที่เห็นชัดเจนในยุคที่สาม ซึ่งก็คือยุคปัจจุบันที่มีการนำแผนแม่บทการบูร

ณาการระบบกล้องวงจรปิดมาใช้ในงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยมั่นใจว่าจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการนำกล้องวงจรปิดมาใช้ได้ครบถ้วนทั้งระบบอย่างถูกต้องทิศทาง

การกำหนดแนวทางการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อสนับสนุนงานความมั่นคง

1. การใช้แนวคิดนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวน

การบันทึกภาพเหตุการณ์จากกล้องวงจรปิดถือเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการพิสูจน์ยืนยันว่าได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น สามารถพิสูจน์ทราบตัวบุคคลว่าใครเป็นผู้กระทำความผิดหรือร่วมกระทำความผิด ตลอดจนวิธีการในการกระทำความผิดอย่างชัดเจน ทั้งนี้ระบบกล้องวงจรปิด ถือเป็นการใช้เครื่องมือประเภทหนึ่งที่สามารถนำเอาหลักนิติวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ได้ ทำให้การสืบสวนสอบสวนคดีต่างๆ เป็นไปได้อย่างรอบคอบ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อาทิ การพิสูจน์บุคคลจากใบหน้าที่ปรากฏ การเชื่อมโยงสถานที่เกิดเหตุกับเส้นทางการใช้ในการเข้า-ออกที่เกิดเหตุ และจุดที่เดินทางผ่าน หรือเตรียมการ เป็นต้น ซึ่งพยานหลักฐานจากกล้องวงจรปิดนับว่าเป็นพยานหลักฐานที่อัยการ และศาลให้ความสำคัญและความน่าเชื่อถือมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวนที่สมบูรณ์เองสมบูรณ์ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “พยานหลักฐานที่แท้จริง” (Real Evidence) ได้แก่ พยานวัตถุที่มีความชัดเจนในตัวเอง เป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญและสามารถนำไปใช้เพื่อยืนยันการกระทำ ความผิดในคดีนั้น ๆ ได้ โดยนำไปเชื่อมโยงเกี่ยวกับคดีได้ ดังนั้น ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส จึงเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง รวมถึงตลอดจนถึงทุกภาคส่วนได้ให้ความสำคัญของระบบกล้องวงจรปิดที่พยายามที่จะพัฒนาทั้งระบบ คุณภาพกล้อง กำลังพล และที่สำคัญคือการบูรณาการทุกภาคส่วนให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบูรณาการการใช้กล้องวงจรปิดตามแผนแม่บท

จากปัญหาและอุปสรรคของการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายความมั่นคงได้พยายามแสวงหาทิศทางในการแก้ไขปัญหาและทางเลือกในการนำระบบกล้องวงจรปิดมาใช้ประโยชน์ให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งทำให้เกิดมีแผนแม่บทการบูรณาการระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการเชื่อมโยงเครือข่ายทุกอำเภอ โดยมีศูนย์ควบคุมอยู่ที่สถานีตำรวจของแต่ละอำเภอเชื่อมโยงเครือข่ายของอำเภอยังจังหวัด จนถึงกองอำนวยการรักษา

ความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) ซึ่งแผนแม่บทนี้มีแนวทางการดำเนินการเป็นขั้นตอนตามความเร่งด่วนของงาน ความสำเร็จของแต่ละพื้นที่ และหน่วยงานรับผิดชอบ ตลอดจนปัจจัยในการบริหารและจัดสรรงบประมาณ 3 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น

จากแผนแม่บทการบูรณาการระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดดังกล่าว ผู้วิจัยมีความมั่นใจว่าจะสามารถบูรณาการระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดที่มีใช้งานอยู่แล้วในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ด้านความมั่นคงมากขึ้น และที่สำคัญคือเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยในพื้นที่หลายหน่วยนอกเหนือจากฝ่ายความมั่นคง 3 ฝ่าย และมีการวางแผนการทำงานให้ครอบคลุมพื้นที่มากยิ่งขึ้น

สรุป

การศึกษาในบทที่ 4 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 นั้น ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

แนวทางการใช้กล้องวงจรปิดสนับสนุนงานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัจจุบันพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจและมีความมั่นใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐมากขึ้น ดังนั้น จึงเห็นควรที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามแผนแม่บทการบูรณาการระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดของ กอ.รมน.ภาค 4 สน. ที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญดังต่อไปนี้

ขั้นการดำเนินการที่ 1 การบูรณาการระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเดิม ที่ติดตั้งใช้งานอยู่ก่อนแล้ว

ขั้นการดำเนินการที่ 2 การเสริมสร้างระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด และระบบโครงข่ายเชื่อมโยงข้อมูลเพิ่มเติม โดยแบ่งความเร่งด่วนในการดำเนินการออกเป็น 4 ความเร่งด่วน

ขั้นการดำเนินการที่ 3 การเสริมสร้างระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด เพื่อเฝ้าระวังสถานที่และ/หรือเป้าหมายสำคัญที่ล่อแหลมต่อการถูกก่อเหตุในพื้นที่อื่น ๆ ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) เพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่ศึกษา และอุปสรรคข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่องานด้านความมั่นคง 2) เพื่อศึกษาแนวทางการนำเทคโนโลยีกล้องวงจรปิดมาใช้งานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

สภาพปัญหาในพื้นที่ และ อุปสรรคข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่องานด้านความมั่นคง

1. สภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งปัญหาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา หมายถึงประวัติศาสตร์และลักษณะเฉพาะทางศาสนาวัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่น

1.2 ปัญหาด้านการเมือง เกิดจากนโยบายของรัฐไม่ตรงกับความต้องการในท้องถิ่น กลไกของรัฐขาดประสิทธิภาพ และรัฐเข้าใจปัญหาการก่อการร้ายผิดพลาด

1.3 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สถานการณ์รุนแรงส่งผลให้ประเทศขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

1.4 ปัญหาด้านการป้องกันประเทศ ซึ่งอยู่ที่แนวคิดแบ่งแยกดินแดนอันมีผลมาจากประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง และปัจจัยทางสังคมจิตวิทยาอีกทีหนึ่ง ซึ่งส่งผลต่อความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังต่อไปนี้

1.4.1 ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับความยุติธรรมและเข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรมของประเทศ

1.4.2 นโยบายของรัฐสับสนระหว่างแนวทางสันติวิธีกับการแก้ปัญหาด้วยวิธีการเดิมๆ โดยใช้ความรุนแรงเป็นหลัก

1.4.3 เด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่ไม่ได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพพอที่จะทำ
ให้เข้าสู่ตลาดงานได้

1.4.4 ชาวบ้านในท้องถิ่นเผชิญกับปมขัดแย้งภายใน

1.4.5 ปัญหา ความแตกต่างระหว่างชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูซึ่งเป็นคน
ส่วนใหญ่กับชาวไทยพุทธที่เป็นคนกลุ่มน้อยชัดเจนขึ้น

1.4.6 ความแตกต่างทางความคิดของคนในสังคมที่บางส่วนก็ไม่เห็น
ความสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และบางส่วนก็มองเป็นปัญหาคุกคามรัฐ

นอกจากนี้ ยังมีเหตุการณ์ที่กลายเป็นตัวเร่งของการสร้างสถานการณ์ความรุนแรง
ให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ค่อนข้างถี่ขึ้นและรุนแรงมากขึ้น ก็คือเหตุการณ์
ปราบปรามที่มัสยิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 จนมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก
ซึ่งความรุนแรงและความตายที่กรือเซะครั้งนี้ ถูกตั้งคำถามต่อนโยบายเชิงปฏิบัติที่ละเมิดสิทธิ
มนุษยชนของเจ้าหน้าที่ และถูกตั้งคำถามจากนานาชาติ โดยเฉพาะจากกลุ่มโลกมุสลิม

ต่อมาเพียง 6 เดือนหลังจากเหตุการณ์ที่มัสยิดกรือเซะ ก็ได้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่มีใคร
คาดคิดอีกครั้งเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547 เมื่อชาวบ้านนับพันคนมาชุมนุมกันที่หน้าสถานีตำรวจ
ตากใบ จังหวัดนราธิวาส เรียกร้องให้ปล่อยตัวผู้กระทำความผิดทั้งหมดที่บ้านที่ถูกจับกุมจำนวน 6
คน ซึ่งเหตุการณ์บานปลายและนำไปสู่การยิงปืนและแก๊สน้ำตาสลายกลุ่มผู้ชุมนุมทำให้มีผู้เสียชีวิต
ในที่เกิดเหตุและระหว่างการเคลื่อนย้ายจากสถานีตำรวจตากใบไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร
จังหวัดปัตตานีจำนวนมาก ปริศนาความตายในครั้งนี้จึงสะท้อนวิกฤตการณ์การละเมิดสิทธิ
มนุษยชนในประเทศไทยอีกครั้ง ซึ่งเป็นการปลุกกระแสทำให้เหตุการณ์ในพื้นที่มีแนวโน้มความ
รุนแรงเพิ่มมากขึ้น สร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินอย่างประมาธคามิได้

2. อุปสรรคข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ที่มีผลต่องานด้านความมั่นคง

ปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องการนำกล้องวงจรปิดมาใช้ในงานด้านความมั่นคงใน
พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ มีดังนี้

2.1 ความไม่ต่อเนื่องของโครงการ อาจมีปัญหาข้อขัดข้องมาจากงบประมาณใน
การดำเนินการ หรือการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารในพื้นที่

2.2 การติดตั้งกล้องไม่ครอบคลุมในจุดหรือพื้นที่ที่สำคัญ มักเป็นช่องว่างให้กลุ่มผู้
ก่อเหตุรุนแรงใช้โอกาสในการก่อเหตุโจมตีเขตเมืองอยู่บ่อย ๆ

2.3 ตัวกล้องที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่ได้มาตรฐาน มักพบว่ากล้องไม่สามารถจับภาพ
หรือจดจำรายละเอียดของบุคคลหรือยานพาหนะได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

2.4 ระบบไม่เสถียร หรือชำรุดเสียหายบ่อย เป็นปัญหาที่พบบ่อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาฝนตกฟ้าร้องจะทำให้ระบบควบคุมเสีย หรือชำรุดเป็นประจำ เมื่อเกิดเหตุก็มักจะขาดพยานหลักฐานหรือขาดช่องทางในการสืบสวนขยายผล

2.5 กำลังพลหรือเจ้าหน้าที่ไม่มีความประสิทธิภาพ อาจหมายถึงการขาดแคลนด้านกำลังพล หรือไม่ก็อาจมีกำลังพลที่ไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในทางเทคนิค หรือไม่มีความคุ้นเคยหรือความชำนาญในพื้นที่

2.6 กล้องถูกทำลาย มักเกิดขึ้นบ่อยครั้งที่ฝ่ายตรงข้ามเลือกวิธีการทำลายกล้องเพื่อป้องกันการติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่หรือการเปิดช่องโอกาสในการหลบหนีของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง

2.7 หน่วยในพื้นที่ยังไม่มีการบูรณาการระบบกล้องวงจรปิด พบว่า 3 ฝ่ายความมั่นคงยังไม่มีการเชื่อมประสานระบบ ทำให้ต่างคนต่างทำ

2.8 การติดตั้งกล้องไม่ถูกที่ เนื่องจากติดตั้งมานาน ทำให้ดักจับไม่ทันสมัย เลยทำให้เสียโอกาสในการควบคุมพื้นที่สำคัญ

แนวทางการนำเทคโนโลยีกล้องวงจรปิดมาใช้งานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1. การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคการใช้กล้องวงจรปิดสนับสนุนงานความมั่นคง

1.1 การขาดประสิทธิภาพ หมายถึงการขาดประสิทธิภาพทั้งในเรื่องการบริหารจัดการ ประสิทธิภาพของตัวกล้อง และระบบ ประสิทธิภาพด้านงบประมาณ และประสิทธิภาพกำลังพล ถึงแม้จะมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ก็ยังไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาด้านนโยบายและงบประมาณที่มีการเปลี่ยนตัวผู้บริหาร ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการ ทำให้ขาดความสมบูรณ์และการใช้งานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการและการบริหารของ Henry Fayol ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องที่พบว่าปัญหาและข้อจำกัดของกล้องวงจรปิดในพื้นที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส คือกล้องไม่มีคุณภาพ เมื่อเกิดเหตุไม่สามารถตรวจสอบรายละเอียดของบุคคลหรือยานพาหนะต้องสงสัยได้ ซึ่งหากกล้องมีคุณภาพมากกว่านี้ จะสามารถจับกุมคนร้ายผู้ก่อเหตุรุนแรงและควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

1.2 ขาดการบูรณาการ ในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดช่องว่างในการทำงาน และเกิดบรรยากาศในลักษณะต่างคนต่างทำ จะเห็นได้จากความเห็นจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพบว่า กล้องวงจรปิดในพื้นที่มีมาก แต่ไม่สามารถรวมศูนย์บูรณาการได้ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาระบบการใช้กล้องวงจรปิดสนับสนุนงานความมั่นคงในพื้นที่ ถ้าหากมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันหรือการประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานจะทำให้การป้องกันและปราบปราม โดยเฉพาะการติดตามจับกุมคนร้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การกำหนดแนวทางการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อสนับสนุนงานความมั่นคง

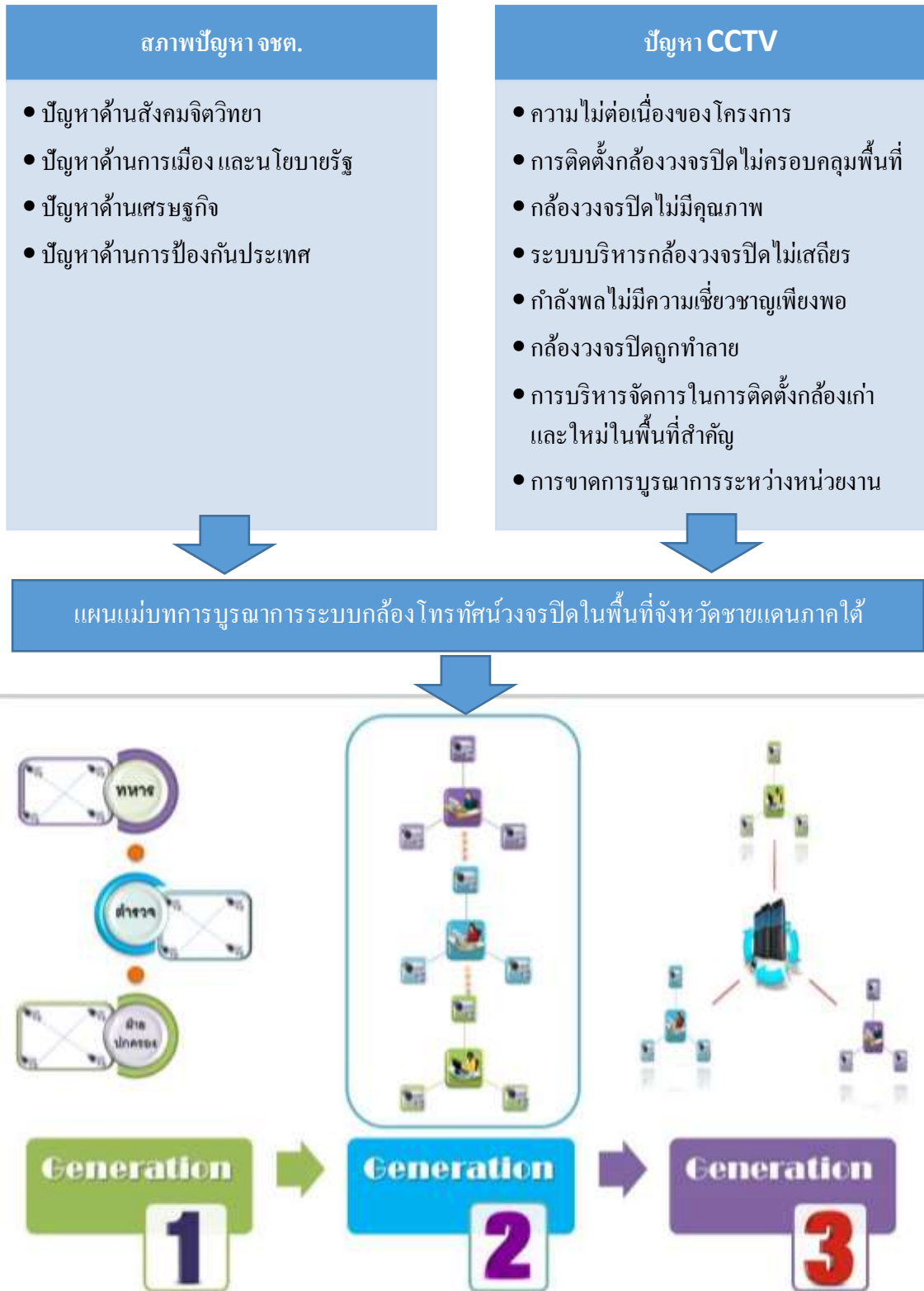
2.1 การใช้แนวคิดนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวน

เมื่อวิเคราะห์จากขีดความสามารถของกล้องวงจรปิด โดยถือเอาภาพเหตุการณ์ที่บันทึกได้มาเป็นพยานหลักฐานสำคัญเพื่อพิสูจน์ทราบตัวบุคคลว่าใครเป็นผู้กระทำความผิดหรือร่วมกระทำความผิด ตลอดจนวิธีการในการกระทำความผิด นับได้ว่าจะเป็นพยานหลักฐานที่อัยการและศาลให้ความสำคัญและความน่าเชื่อถือมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวนของสมภพ เองสมบุญ ที่กล่าวไว้ว่า “พยานหลักฐานที่แท้จริง” (Real evidence) ได้แก่ พยานวัตถุที่มีความชัดเจนในตัวเอง เป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญและสามารถนำไปใช้เพื่อยืนยันการกระทำความผิดในคดีนั้น ๆ ได้

2.2 การบูรณาการการใช้กล้องวงจรปิดตามแผนแม่บท

มีการเชื่อมโยงเครือข่ายทุกอำเภอ โดยมีศูนย์ควบคุมอยู่ที่สถานีตำรวจของแต่ละอำเภอเชื่อมโยงเครือข่ายของอำเภอยังจังหวัด จนถึงกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ซึ่งแผนแม่บทนี้มีแนวทางการดำเนินการเป็นขั้นตอนตามความเร่งด่วนของงานความสำเร็จของแต่ละพื้นที่ และหน่วยงานรับผิดชอบ ตลอดจนปัจจัยในการบริหารและจัดสรรงบประมาณ 3 ขั้นตอน ซึ่งมั่นใจว่าจะสามารถบูรณาการระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดที่มีใช้งานอยู่แล้วในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ด้านความมั่นคงมากขึ้น

แผนภาพที่ 5-1 สรุปสภาพปัญหาในพื้นที่ อุปสรรคข้อขัดข้อง และแนวทางการใช้กล้องวงจรปิด

จากแผนภาพที่ 5-1 แสดงให้เห็นภาพพัฒนาการของประยุกต์ใช้กล้องวงจรปิดเพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จชต. ในทิศทางที่มีการบูรณาการร่วมกันมากขึ้น ตามแนวทางแผนแม่บทการบูรณาการระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในพื้นที่ จชต. โดยในยุคที่สาม จะมีลักษณะเป็น “ใยแมงมุม” ที่สามารถดักเก็บภาพและข้อมูลข่าวสารต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านงานความมั่นคงได้ดี ในภาวะปกติสามารถใช้ในการเฝ้าระวังบุคคลหรือสิ่งผิดปกติได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมระบบปฏิบัติการกล้องวงจรปิดอีกทีหนึ่งด้วย และในภาวะที่มีเหตุการณ์หรือวิกฤติในพื้นที่ก็สามารถใช้ข้อมูลจากกล้องวงจรปิดมาใช้ในการเป็นเบาะแสและพยานหลักฐานในการติดตามจับกุมตัวผู้ก่อเหตุ สืบสวนขยายผลถึงผู้ร่วมขบวนการ รวมทั้งในกระบวนการยุติธรรมยังรับฟังและให้น้ำหนักกับพยานหลักฐานกล้องวงจรปิดซึ่งเป็นไปตามหลักนิติวิทยาศาสตร์อย่างมากอีกด้วย

“ใยแมงมุม” ดังกล่าวยังใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ ได้ด้วย อาทิ ในภารกิจของฝ่ายตำรวจยังสามารถใช้ในงานอำนวยความสะดวกด้านการจราจร การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย ภารกิจของฝ่ายทหารสามารถใช้ในการด้านการเฝ้าระวัง การข่าวกรอง การรักษาความปลอดภัยพื้นที่ งานป้องกันประเทศ และภารกิจของฝ่ายปกครอง ยังใช้ในการรักษาความปลอดภัยของประชาชน การบรรเทาสาธารณภัย และการบริการประชาชนได้อีกด้วย

ผู้วิจัยเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า เทคโนโลยีกล้องวงจรปิด จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้สนับสนุนงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ จชต. ได้เป็นอย่างดี ลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียกำลังพล เสริมสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนในพื้นที่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานความมั่นคง และสุดท้ายปัจจัยที่ขาดเสียไม่ได้คือ ผู้นำหน่วยและผู้บริหารระดับสูง ต้องให้ความสำคัญกับแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับกล้องวงจรปิด ให้มีความสำคัญในระดับต้นๆ มีงบประมาณเพียงพอ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

ภาพรวมในการแก้ไขปัญหาในระดับนโยบายควรมีความต่อเนื่องของยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และโครงการต่างๆ ทั้งการติดตั้งกล้องเพิ่ม การซ่อมบำรุง และการกำหนดอัตราผู้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม สามารถปฏิบัติงานได้ ผู้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับกล้องวงจรปิด ติดตามความคืบหน้าในการปฏิบัติ และสนับสนุนผู้ปฏิบัติให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้ง

ด้านงบประมาณ บุคลากร และการฝึกอบรม นอกจากนี้ ควรกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจให้กับภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการร้านค้า ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อเฝ้าระวังในบริเวณหรือพื้นที่ประกอบการ ร้านค้าของตนเอง โดยกำหนดนโยบายว่าถ้าผู้ประกอบการรายใดติดตั้งกล้องตามนโยบายดังกล่าว ให้นำใบเสร็จหรือหลักฐานมาแสดงเพื่อลดหย่อนภาษีเงินได้ หรือภาษีการค้าได้ตามกรอบหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ ให้ช่วยรัฐหรือทางราชการในการเฝ้าระวังอีกส่วนหนึ่ง โดยเวลากลางวันให้หันมุมกล้องเข้ามาในร้านหรือสถานประกอบการเพื่อควบคุมพื้นที่ภายใน ส่วนเวลากลางคืนอาจหันมุมกล้องออกมาที่ถนนเพื่อช่วยรัฐเฝ้าระวังบุคคลหรือยานพาหนะต้องสงสัย

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

ในส่วนของระดับปฏิบัติการในพื้นที่ ควรมีการคัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีและระบบคอมพิวเตอร์มาปฏิบัติหน้าที่ และมีการอบรมพัฒนาความรู้เพิ่มเติมในด้านการวิเคราะห์ข่าวกรอง การเฝ้าระวังและแจ้งเตือน และควรมีการพัฒนาระบบกล้องวงจรปิดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาทิ การเสริมระบบอ่านป้ายทะเบียนรถ (License Plate) การระบุตัวบุคคลจากใบหน้า (Bio Metrix) และระบบอื่นๆ ในลักษณะการทำงานอัตโนมัติเพื่อลดภาระของเจ้าหน้าที่ เพิ่มความรวดเร็วในการเฝ้าระวังและการแจ้งเตือน ทำให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะในทางปฏิบัติแล้ว การขับเคลื่อนตามแผนบูรณาการหรือการรวมศูนย์มีความเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เพราะต่างหน่วยต่างก็มีวัฒนธรรมองค์กรหรือระเบียบปฏิบัติที่แตกต่างกัน ดังนั้น หากดำเนินการไม่ได้ก็ควรจะเสริมความเข้มแข็งในพื้นที่หรือหมู่บ้านเสี่ยงภัยให้มีการเชื่อมโยงกล้องวงจรปิดไปยังสถานีตำรวจ ที่ว่าการอำเภอ หรือหน่วยเฉพาะกิจของฝ่ายทหาร ซึ่งเป็นเจ้าภาพระดับอำเภอ ให้ผู้มีอำนาจหรือผู้รับผิดชอบสามารถตรวจตราความเคลื่อนไหว หรือความผิดปกติบนหน้าจอโทรศัพท์มือถือได้ อันจะเป็นการเฝ้าระวังอย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ ระบบการเชื่อมโยงก็ควรจะเป็นระบบ Internet โดยใช้กล้องวงจรปิดแบบไร้สาย ซึ่งจะทำให้ลดความเสี่ยงในการติดตั้ง หรือถูกทำลาย อีกทั้งช่วยประหยัดงบประมาณในการติดตั้งและลดค่าใช้จ่ายค่าไฟฟ้าอีกส่วนหนึ่ง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับระบบกล้องวงจรปิดเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

3.1 ศึกษาการนำระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดแบบพิเศษ ที่มีระบบจดจำใบหน้า บุคคลต้องสงสัย โดยให้ระบบทำการตรวจสอบใบหน้าที่ได้จากกล้องวิดีโอว่าเป็นบุคคลต้องสงสัยที่มีอยู่ในฐานข้อมูล Watch List หรือไม่ หากระบบตรวจสอบพบก็จะมีการแจ้งเตือนขึ้นมา ทำให้

เจ้าหน้าที่ที่เฝ้าระวังระบบกล้องวงจรปิดในคอนโทรลรูม หรือประจำจุดตรวจจุดสกัดสามารถแจ้งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เข้าดำเนินการควบคุม ตัวเพื่อตรวจสอบ หรือสืบสวนสอบสวนได้อย่างทันท่วงที ซึ่งในปัจจุบันระบบการตรวจสอบและระบุตัวบุคคลจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางกายภาพของคนเท่านั้น ซึ่งเป็นข้อมูลทางวิทยาศาสตร์จึงจะสามารถทำได้อย่างแม่นยำและน่าเชื่อถือ ข้อมูลเหล่านั้นได้แก่ DNA ลายนิ้วมือ ม่านตา โครงสร้างมือ และภาพใบหน้า โดยในกรณีภาพใบหน้าสามารถทำการตรวจสอบได้ทันทีและปลอมแปลงยาก สะดวกต่อผู้ที่ถูกตรวจสอบ ไม่มีอันตรายใด ๆ สามารถทำได้โดยที่บุคคลที่ถูกตรวจสอบไม่รู้ตัว เพราะเพียงเดินผ่านกล้องหรือยืนอยู่หน้ากล้อง หรือแอบถ่ายภาพใบหน้า ระบบก็สามารถนำภาพไปทำการตรวจสอบกับฐานข้อมูลได้แล้ว โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่สามารถทราบได้เลยว่าตรวจสอบมีการดำเนินการอยู่ กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่มีภาพใบหน้าบุคคลที่ต้องสงสัยและต้องการทราบว่าบุคคลในภาพเป็นใครก็สามารถทำได้ โดยนำภาพนั้นป้อนเข้าสู่ระบบ จากนั้นระบบก็จะนำภาพใบหน้าไปทำการค้นหาในฐานข้อมูลเพื่อระบุว่าบุคคลนั้นเป็นใคร ฐานข้อมูลที่ใช้อาจเป็นฐานข้อมูลภาพใบหน้าคนร้ายที่สร้างขึ้นมาเองหรือเป็นฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นรายชื่อและภาพใบหน้าที่คล้ายกับภาพใบหน้าที่ต้องการระบุมากที่สุด

3.2 ศึกษาการนำระบบกล้องวงจรปิดมาประยุกต์เป็นจุดตรวจจุดสกัดแบบเคลื่อนที่ โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมมาผสมผสานในการทำงาน ซึ่งรูปแบบของจุดตรวจจุดสกัดแบบเคลื่อนที่นี้ จะทำหน้าที่เป็นจุดตรวจเฉพาะกิจที่สามารถเคลื่อนที่ไปได้ในทุกพื้นที่ตามสถานการณ์หรือข้อมูลด้านการข่าว เพื่อสกัดและตรวจสอบทั้งบุคคล ยานพาหนะ หรือสิ่งแปลกปลอมที่ผิดกฎหมายที่จะผ่านเข้ามาในพื้นที่ได้ ดังนั้น จุดตรวจจุดสกัดในลักษณะนี้จึงควรจะเป็นรถยนต์ที่ออกแบบไว้สำหรับภารกิจนี้โดยเฉพาะ ซึ่งอาจจะเป็นรถเอ็กซ์เรย์ที่เป็นรถบรรทุก หรือรถบัส โดยในรถดังกล่าวจะประกอบด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ

3.2.1 ระบบกล้องวงจรปิดแบบพิเศษที่มีระบบจดจำใบหน้าบุคคลต้องสงสัย

3.2.2 เทคโนโลยี Radio Frequency Identification (RFID) เพื่อพิสูจน์อัตลักษณ์ของยานพาหนะ ซึ่งจะเป็นเทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อตรวจสอบยานพาหนะที่ผ่านเข้าออก จะมีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ของยานพาหนะทุกครั้งที่มีการแล่นผ่านจุด ซึ่งระบบจะทำการตรวจสอบ คัดกรอง และสกัดรถยนต์ต้องสงสัยได้อย่างง่าย รวดเร็ว และแม่นยำมากขึ้น

3.2.3 เครื่องตรวจค้นหาสารระเบิดและสารเสพติด จะช่วยตรวจสอบวัตถุต้องสงสัยอีกชั้นหนึ่งนอกเหนือจากรถเอ็กซ์เรย์

3.2.4 ระบบเอ็กซ์เรย์สำหรับการตรวจค้นวัตถุระเบิด สารเสพติด อาวุธ หรือสิ่งผิดกฎหมายต่าง ๆ

อย่างไรก็ดีระบบนี้ ดูเหมือนว่าจะใช้งบประมาณค่อนข้างสูง แต่ถ้าหากสามารถควบคุมสถานการณ์หรือลดอัตราการสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของพี่น้องประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐลงไปได้ ก็น่าจะคุ้มค่ามากกว่า

สรุป

สถานการณ์ความไม่สงบและสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีความซับซ้อนของปัญหาอย่างมาก โดยปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มผู้มีแนวคิดแบ่งแยกดินแดน ปัญหาความไม่เป็นธรรมหรือถูกเลือกปฏิบัติ ท่ามกลางบริบททางด้านการศึกษาที่แยกเป็น 2 หลักสูตรควบคู่ระหว่างหลักสูตรการศึกษาของภาครัฐและหลักสูตรการศึกษาตามหลักศาสนา บริบทด้านภูมิประเทศที่มีความแตกต่างระหว่างสังคมเมือง และชุมชนชายทุ่งที่มักใช้เป็นฐานการต่อสู้ของกลุ่มผู้ให้ความรุนแรง บริบททางสังคมที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมอาศัยในชุมชนชายขอบและประชาชนส่วนน้อยเป็นไทยพุทธและไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง บริบททางวัฒนธรรมเรื่องอัตลักษณ์ปัตตานีที่มีความเข้มแข็งจนกระทั่งสามารถใช้เป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจผิดแตกแยกและนำไปสู่ความรุนแรงได้ และเกี่ยวเนื่องไปถึงความเชื่อมั่นในเรื่องการทำธุรกิจค้าขายการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจซบเซา จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าปัญหาเหล่านี้ได้เกิดอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานและสัมพันธ์กันทุกมิติของสังคม และมีความลึกซึ้งถึงแนวคิดความเชื่อส่งต่อกันรุ่นต่อรุ่น

แนวทางการแก้ไขปัญหานั้นที่ผ่านมาในอดีตมีความผิดพลาดในด้านการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาและขาดการแก้ปัญหาในทุกมิติพร้อมกันอย่างรอบด้าน ส่งผลให้เกิดช่องว่างและพื้นที่ให้กับผู้ก่อการความไม่สงบใช้เป็นฐานในการปฏิบัติการ ต่อมาภายหลังภาครัฐมีนโยบายที่ครอบคลุมในการแก้ปัญหามากขึ้นทั้งมิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การศึกษา และอาชญากรรม โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทำให้เกิดความเข้าใจที่สอดคล้องตรงกันในการแก้ปัญหามากขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีกล้องโทรทัศน์กล้องวงจรปิดเป็นระบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเดิมทีนั้นกล้องวงจรปิดมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสืบสวนติดตามจับกุมผู้ก่อเหตุความรุนแรงในคดีต่างๆ เพื่อนำผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม และคดีอาชญากรรมส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มักจะมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มองค์กรหรือเครือข่ายผู้ก่อความไม่สงบ

เทคโนโลยีกล้องวงจรปิดมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในงานด้านความมั่นคง ทั้งในด้านการข่าวกรอง การเฝ้าระวัง และการติดตามจับกุมกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ โดยส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย ได้แก่ ทหาร ตำรวจ และ ฝ่ายปกครอง เห็นความสำคัญของการใช้กล้องวงจรปิดมาเสริม

ประสิทธิภาพในการทำงานแก้ไขปัญหา ในช่วงเวลาที่ผ่านมาระยะแรกนั้นส่วนราชการต่างๆ มีการใช้กล้องวงจรปิดในลักษณะต่างคนต่างใช้ตามภารกิจของแต่ละหน่วย ในระยะต่อมาหน่วยงานต่างเล็งเห็นความสำคัญของการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อเสริมประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ และพบว่าสถานการณ์การก่อความไม่สงบนั้นมีแนวโน้มลุกลามบานปลายไปยังพื้นที่ต่อเนื่องของจังหวัดสงขลา และการใช้ประโยชน์จากกล้องวงจรปิดที่ผ่านมานั้นยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในปัจจุบันทั้ง 3 ฝ่ายต่างร่วมกันประชุมหารือเพื่อพัฒนาแนวทางการใช้ประโยชน์สูงสุดจากเทคโนโลยีกล้องวงจรปิดร่วมกันทั้งมิติด้านการเฝ้าระวัง การสืบสวนสอบสวน และการข่าวกรอง จนกระทั่งมีการออกแผนแม่บทการบูรณาการระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และโครงการติดตั้ง ซ่อมบำรุง ตั้งศูนย์ควบคุมระบบใน 4 ระดับ ทั้งระดับท้องถิ่น (ตำบล) ระดับพื้นที่ (อำเภอ) ระดับจังหวัด และ ระดับศูนย์ควบคุมและอำนวยความสะดวกกลาง (จชต.) และสร้างโครงข่ายเชื่อมโยง รวมทั้งกำหนดตำแหน่งบุคลากรเพื่อทำงาน โดยเฉพาะทำให้ระบบกล้องวงจรปิดมีความสมบูรณ์สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น สรุปได้ว่าการใช้เทคโนโลยีกล้องวงจรปิดสามารถนำมาเสริมประสิทธิภาพการทำงานในภารกิจของแต่ละส่วนราชการและการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบได้ ถือเป็น “จิ๊กซอว์” ชิ้นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าเทคโนโลยีกล้องวงจรปิดจะไม่ได้แก้ไขปัญหาได้โดยตรง แต่ก็ยังเป็นเทคโนโลยีที่สำคัญในการเสริมประสิทธิภาพการทำงานในทุกมิติ และเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการทำงานของทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับงานความมั่นคงในปัจจุบัน ซึ่งทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับการศึกษาและประยุกต์ใช้กล้องวงจรปิดกับภารกิจด้านความมั่นคงทั้งในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบและการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- สุภางศ์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- สมภพ เองสมบุญ. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น. นครปฐม: โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2551.
- เอก ตังทรัพย์วัฒนา และ อรอร ภูเจริญ. ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ข้อเสนอแนะนโยบาย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

- กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานแผนงานและงบประมาณ กรมตำรวจ. “การก่อความไม่สงบในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ขจก.)”. 2536
- กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานแผนงานและงบประมาณ กรมตำรวจ. “การเกิดความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”. 2544
- กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. “การวิเคราะห์ระบบการติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) เพื่อลดช่องโอกาสในการก่ออาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร”. 2555.
- ธานี ทวิชศรี, พลตำรวจโท. “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2546.
- พัชรา สีนลอยมา และคณะ. “รายงานวิจัย โครงการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”, โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2556.
- อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ ชาญกณิต ก. สุริยะมณี. “ประสิทธิภาพของกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม”. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 2553.

สัมภาษณ์

จิระเดช พระสว่าง, พันตำรวจเอก, อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส.

สัมภาษณ์. 30 พฤษภาคม 2560.

เฉลิมชัย สุทธิินวล, พันเอก, รองผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส. สัมภาษณ์, 24 พฤษภาคม 2560.

ฉลอง รัตนภักดี, พันตำรวจโท, รองผู้กำกับการสืบสวน สถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส.

สัมภาษณ์. 21 พฤษภาคม 2560.

ชินวัฒน์ แม่นเดช, พลตำรวจตรี, รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4. สัมภาษณ์.

15 พฤษภาคม 2560.

ชยุตม์ ชูดวง, ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง (ปลัดอาวุโส) อำเภอตากใบ จังหวัด

นราธิวาส. สัมภาษณ์. 21 พฤษภาคม 2560.

ทิพย์ชัย ชลสินธุ์, พันตำรวจตรี, สารวัตรสืบสวนสถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส.

สัมภาษณ์. 21 พฤษภาคม 2560.

เดชา สัตติเดช, คาบตำรวจ, ผู้บังคับหมู่งานป้องกันปราบปราม (ทำหน้าที่พนักงานวิทยุ) สถานี

ตำรวจภูธร ตากใบ จังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์. 21 พฤษภาคม 2560.

ทรงเดช สุขกล้า, พันเอก, หัวหน้าฝ่ายยุทธการหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส. สัมภาษณ์. 24 พฤษภาคม

2560.

นิตินัย หลังยาหน่าย, พันตำรวจเอก, รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์. 18

พฤษภาคม 2560.

นริศ ฤกษ์ดี, ว่าที่ร้อยตรี, ป้องกันจังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์. 19 พฤษภาคม 2560.

เพชรพล ฒ นคร, พันตำรวจเอก, ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์.

21 พฤษภาคม 2560.

พูนศักดิ์ บัวเนียม, นาวาโท, อดีตผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 31. สัมภาษณ์. 26 พฤษภาคม

2560.

ยี่พญา โยวะสุข, นาวาตรี, อดีตรองผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 31. สัมภาษณ์. 26 พฤษภาคม

2560.

รัฐบวร บำรุงรส, พันตำรวจเอก, รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์. 18

พฤษภาคม 2560.

รณชัย ภักดี, สิบตำรวจโท, ผู้บังคับหมู่งานสืบสวน สถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส.

สัมภาษณ์. 21 พฤษภาคม 2560.

ศุภณัฐ ลีรันทวิเนติ, เลขานุการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. สัมภาษณ์. 15 พฤษภาคม 2560.

ศราวุธ นิลกาญจน์, ปลัดอำเภอ เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ (งานป้องกัน) อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์. 21 พฤษภาคม 2560.

สัญญา โภขสาลี, พันตำรวจเอก, ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ 3 กองบังคับการอำนวยการ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้. สัมภาษณ์. 16 พฤษภาคม 2560.

สังคม เกิดก่อ, นายอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์. 21 พฤษภาคม 2560.

สาคร ศรีมงคล, นาวาตรี, อดีตนายทหารยุทธการหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 31. สัมภาษณ์. 26 พฤษภาคม 2560.

สิทธิชัย ศักดา, ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์. 20 พฤษภาคม 2560.

สุรพร พร้อมมูล, ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์. 19 พฤษภาคม 2560.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

จิรศักดิ์ เข็มเจตจรูญ. “สถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางชีววิทยา”. เอกสารสำหรับใช้ประกอบการปฏิบัติงาน เสนอที่กองพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ. 2550.

เทอดชัย โชติพันธุ์. “วิวัฒนาการด้านความมั่นคงของชาติไทย”. เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตรวิชาวิทยาการทหารและหลักสูตรวิชาการพัฒนาความมั่นคงแห่งรัฐ. 2544.

เทอดศักดิ์ ตรีรัตนกุล, พันเอก. “ความมั่นคงของชาติ”. เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตรวิชาวิทยาการทหารและหลักสูตรวิชาการพัฒนาความมั่นคงแห่งรัฐ. 2554.

สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. “จังหวัดนราธิวาส”. เอกสารบรรยายสรุป. 2559.

สำนักงานอำเภอตากใบ. “อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส”. เอกสารบรรยายสรุป. 2559.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ครองชัย หัตถา. “ภูมิรัฐศาสตร์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.islammore.com/view/1276, 2559.

ภาษาต่างประเทศ

- Brown, B. CCTV in Town Centres: Three Case Studies. (Police Research Group Crime Detection and Prevention Series Paper, #68.) London, UK: Home Office, 1995.
- Bennett, T. and Gelsthorpe, L. "Public Attitudes Towards CCTV in Public Places", Studies on Crime and Crime Prevention. 5(1), 1996. p.72 – 90.
- Cohen, Lawrence E. and Marcus Felson. "Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach.", American Sociological Review. 44. 1979. p.588 - 605.
- Clarke, R.V. "Situational Crime Prevention", Building a Safer Society: Strategic Approaches to Crime Prevention. (Crime and Justice: A Review of Research, vol. 19.). in: M. Tonry and D.P. Farrington (Eds.), Chicago, IL : University of Chicago Press, 1995.
- Pawson, R. and N. Tilly. "What Work in Evaluation Research?", British Journal of Criminology. 34(3), 1994. p.291-306.
- Roberts, A. and S. Goulette. "CCTV Surveillance : The Local Authority's Role", A Review of Current Practice Proceedings of the Institute of Civil Engineers - Municipal Engineers, 1996. p.61-67.
- Tilley, N. Understanding Car Parks, Crime and CCTV: Evaluation Lessons from Safer Cities. (Crime Prevention Unit Series Paper, #42.). London : Home Office, 1993.

ภาคผนวก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. พล.ต.ชินวัฒน์ แม้นเดช, รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4, 15 พ.ค.60
2. นายศุภณัฐ สิริันทวินดี, เลขานุการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 15 พ.ค.60
3. พ.ต.อ.สัญญา โภชสาดี, ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ 3 กองบังคับการอำนวยการ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 16 พ.ค.60
4. พ.ต.อ.นิตินัย หลงยาหน้า, รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส, 18 พ.ค.60
5. พ.ต.อ.รัฐบวร บำรุงรส, รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนราธิวาส, 18 พ.ค.60
6. นายสิทธิชัย ศักดา, ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส, 20 พ.ค.60
7. นายสุรพร พร้อมมูล, ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส, 19 พ.ค.60
8. ว่าที่ ร.ต.นริศ ฤกษ์ดี, ป้องกันจังหวัดนราธิวาส, 19 พ.ค.60
9. พ.อ.เฉลิมชัย สุทธินิวาล, รองผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส, 24 พ.ค.60
10. พ.อ.ทรงเดช สุขกล้า, หัวหน้าฝ่ายยุทธการหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส, 24 พ.ค.60
11. พ.ต.อ.เพชรพล ณ นคร, ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส, 21 พ.ค.60
12. พ.ต.ท.ฉลอง รัตนภักดี, รองผู้กำกับการสืบสวน สถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส, 21 พ.ค.60
13. พ.ต.ต.ทิพย์ ชลสินธุ์, สารวัตรสืบสวนสถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส, 21 พ.ค.60
14. ส.ต.ท.รณชัย ภักดี, ผู้บังคับหมู่พนักงานสืบสวน สถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส, 21 พ.ค.60
15. ด.ต.เดชา สัตติเดช, ผู้บังคับหมู่พนักงานป้องกันปราบปราม (ทำหน้าที่พนักงานวิทยุ) สถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส, 21 พ.ค.60
16. นายสังคม เกิดก่อ, นายอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส, 21 พ.ค.60
17. นายชยุตม์ ชูดวง, ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง (ปลัดอาวุโส) อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส, 21 พ.ค.60
18. นายศราวุธ นิลกาญจน์, ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ (งานป้องกัน) อำเภอ ตากใบ จังหวัดนราธิวาส, 21 พ.ค.60
19. นท.พูนศักดิ์ บัวเนียม, อดีตผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 31, 26 พ.ค.60
20. น.ต.ยี่งญา โยวะสุข, อดีตรองผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 31, 26 พ.ค.60
21. น.ต.สาคร ศรีมงคล, อดีตนายทหารยุทธการหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส 31, 26 พ.ค.60
22. พ.ต.อ.จิรเดช พระสว่าง, อดีตผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรตากใบ จังหวัดนราธิวาส, 30 พ.ค.60

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตำรวจตรี สุรพล อยู่หนูช
วัน เดือน ปีเกิด	19 เมษายน 2504
การศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม ปี 2518 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ปี 2520 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โรงเรียนนายร้อยตำรวจ รุ่นที่ 36 ปี 2526 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2530
ประวัติการทำงาน โดยย่อ	รองสารวัตรสืบสวนสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ ปี 2526 สารวัตร (ทำหน้าที่ด้านสถิติ) งาน 3 กองวิจัยและวางแผน ปี 2534 รองผู้กำกับการ 3 กองงบประมาณ ปี 2538 ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ปี 2541 รองผู้บังคับการ ส่วนตรวจราชการ 1 สำนักงานจรตำรวจ ปี 2545 ผู้บังคับการ กองตรวจราชการ 2 สำนักงานจรตำรวจ ปี 2551
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง ระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) เพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัย พลตำรวจตรี สุรพล อยู่หนูช้อยส์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ตำแหน่ง รองผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกับขบวนการโจรก่อการร้าย มีสาเหตุรากฐานปัญหาที่สะสมมาในอดีตซึ่งดินแดนในเขตชายแดน 5 จังหวัดภาคใต้เคยเป็นประเทศราชมาก่อน ประกอบกับการแก้ปัญหาของรัฐที่ไม่เข้าใจถึงขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะชาวมุสลิม ส่งผลให้ชาวมุสลิมเกลียดแค้นและชิงชังต่อรัฐและข้าราชการที่ส่งไปจากส่วนกลาง เป็นสาเหตุหนึ่งนำไปสู่ความขัดแย้ง ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นสืบเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน ต่อเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบัน (ธานี ทวีศรี, 2546 : 74) ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อปัญหาดังกล่าวอีกมาก แนวโน้มความรุนแรงของสถานการณ์หากมองในมุมมองของคนในพื้นที่เห็นได้ชัดว่าน่าจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น แต่ในทัศนะของคนในพื้นที่ทั้งชาวไทยพุทธและชาวมุสลิม แม้จะมีความหวาดกลัวภัยแต่ก็คาดหวังว่าบทบาทหรือพฤติกรรมก่อการร้ายจะลดน้อยลงไปตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานแผนงานและงบประมาณ กรมตำรวจ, 2536 : 107) รัฐบาลไทย ทหาร ตำรวจและทุกส่วนราชการ ต่างให้ความสำคัญกับปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอด

ผลกระทบจากปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าสถานการณ์ความรุนแรงจากสถิติส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ บางครั้งอาจลุกลามมาก่อเหตุถึงเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากจะกระทบต่อสภาพชีวิตความเป็นอยู่และสภาพจิตใจที่ต้องหวาดกลัวภัยของประชาชนในพื้นที่ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่ยังคงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในระดับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเศรษฐกิจ และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวที่เลือกที่จะเข้ามาท่องเที่ยวและใช้จ่ายเงินในประเทศไทย ตลอดจนอาจกระทบถึงความมั่นคงของประเทศในด้านอื่นๆ ได้แก่ ความมั่นคงด้านการเมืองภายในประเทศ ด้านการเมืองระหว่างประเทศ ด้านการทหาร เป็นต้น

หลายทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยประสบกับปัญหาความมั่นคงในหลายรูปแบบ ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเพียงปัญหาภัยคุกคามหนึ่งในหลายปัญหา ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้ปัญหาที่มีความสำคัญที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต ที่ทุกฝ่ายจำเป็นต้องตระหนัก ได้แก่ ปัญหาการก่อการร้ายสากล ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาความมั่นคงภายในอื่นๆ ปัญหาาระบาดวิทยา ปัญหาจากภัยพิบัติต่างๆ (เท็ดสคักดี ตรีรัตนกุล, 2554 : 85-86) ในทัศนะของผู้วิจัยยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าอาชญากรรมปกติ หากไม่ควบคุมดูแลก็อาจกระทบต่อความมั่นคงของประเทศได้เช่นกัน และอาจมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับปัญหาภัยคุกคามอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้นได้

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการติดตั้งระบบกล้องวงจรปิด (Close Circuit Television System : CCTV) ในเขตพื้นที่เมืองได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากโดยได้มีการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานสาธารณะต่างๆเช่นงานด้านการจราจรงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย และงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมได้แก่งานด้านการป้องกันปราบปรามและงานสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรม รวมถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการสอดส่องเพื่อควบคุมพฤติกรรมในการสร้างความเดือดร้อนรำคาญและการต่อต้านสังคมที่ประสบในเมืองใหญ่ทั่วโลกในส่วนของประเทศไทยนั้นได้นำเทคโนโลยีเกี่ยวกับกล้องวงจรปิดมาใช้ในกิจการต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร มีกล้องวงจรปิดจำนวนกว่า 50,000 กล้อง ทั้งใช้ในการบริหารการจราจร และควบคุมจุดเสี่ยงที่จะเกิดอาชญากรรม รวมถึงการใช้ในการสืบสวนในคดีเกี่ยวกับความมั่นคงอาทิ คดีระเบิดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ คดีการชุมนุมสาธารณะ เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นการนำเทคโนโลยีระบบกล้องวงจรปิดมาใช้เพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคงในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ประสบกับปัญหาความไม่สงบมาอย่างยาวนาน เนื่องจากเป็นมิติใหม่ในการนำเทคโนโลยีเข้ามาเสริมประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ในการแสวงหาพยานหลักฐานและข่าวสารเพื่อประกอบการทำงานและการตัดสินใจในการปฏิบัติการ ตลอดจนการใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่และอุปสรรค ข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิด ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่องานด้านความมั่นคง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนำเทคโนโลยีกล้องวงจรปิด มาใช้ในงานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตการวิจัยในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งเน้นในเรื่องการใช้เทคโนโลยีระบบกล้องวงจรปิด มาเสริมในงานความมั่นคง ซึ่งถือเป็นการต่อยอดในการใช้กล้องวงจรปิดในงานการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการประยุกต์ใช้มาเป็นระยะเวลาอันพอสมควรแล้ว แต่ในงานด้านความมั่นคงยังไม่มีการศึกษาที่ชัดเจน

2. ด้านพื้นที่

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่วิจัยที่มีสถานการณ์ความไม่สงบที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่ชัดเจน นั่นคือ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส และในพื้นที่อำเภอตากใบนั้นมีการทำงานแบบบูรณาการระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง ฯลฯ การกำหนดขอบเขตการวิจัยดังกล่าวจึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้

3. ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ เดือน ธันวาคม 2559 ถึง เดือน มิถุนายน 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การที่จะศึกษาวิจัยให้ได้ข้อมูลอย่างไม่ลดรูปตัดทอนข้อเท็จจริงที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเข้าถึงประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีกล้องวงจรปิดมาประยุกต์ใช้การทำงานด้านความมั่นคงของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จะเป็นการศึกษาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมนั้น เป็นการแสวงหาความรู้โดยเน้นความสำคัญของข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด การให้ความหมายหรือการนิยามสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนการกำหนดค่านิยมและอุดมการณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นๆ และเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อมูลแบบอุปนัย (สุภางค์ จันทวานิช, 2549 : 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญและยากในกระบวนการ วิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นวิธีการสร้างข้อสรุปจากการศึกษา

รูปแบบหรือข้อมูลจำนวนหนึ่ง (สุภางค์ จันทวานิช, 2547 : 130) ดังนั้น การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นหลัก และเมื่อผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้อาไรบเรียงเพื่อบรรณาการและหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่างๆ จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อ โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ประการ ดังนี้

1. ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่และอุปสรรคข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่องานด้านความมั่นคง

1.1 สภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาพบว่าสถานการณ์ความไม่สงบและสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีความซับซ้อนของปัญหาอย่างมาก โดยปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องได้แก่ กลุ่มผู้มีแนวคิดแบ่งแยกดินแดน ปัญหาความไม่เป็นธรรมหรือถูกเลือกปฏิบัติ ท่ามกลางบริบททางด้านการศึกษาที่แยกเป็น 2 หลักสูตรควบคู่ระหว่างหลักสูตรการศึกษาของภาครัฐและหลักสูตรการศึกษาตามหลักศาสนา บริบทด้านภูมิประเทศที่มีความแตกต่างระหว่างสังคมเมือง และชุมชนชายทุ่งที่มักใช้เป็นฐานการต่อสู้ของกลุ่มผู้ใช้ความรุนแรง บริบททางสังคมที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมอาศัยในชุมชนชายขอบและประชาชนส่วนน้อยเป็นไทยพุทธและไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง บริบททางวัฒนธรรมเรื่องอัตลักษณ์ปัตตานีที่มีความเข้มแข็งจนกระทั่งสามารถใช้เป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจผิดแตกแยกและนำไปสู่ความรุนแรงได้ และเกี่ยวเนื่องไปถึงความเชื่อมั่นในเรื่องการทำธุรกิจค้าขายการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจซบเซา จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าปัญหาเหล่านี้ได้เกิดอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานและสัมพันธ์กันทุกมิติของสังคมและมีความลึกซึ้งถึงแนวคิดความเชื่อส่งต่อกันรุ่นต่อรุ่น

นอกจากนี้ ยังมีสถานการณ์ที่เป็นตัวบ่งชี้ความรุนแรงคือการเหตุการณ์ที่มีสยิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี เมื่อ 28 เมษายน 2547 และเหตุการณ์ชุมนุมที่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อ 25 ตุลาคม 2547 ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มสูงขึ้น และมีเหตุการณ์เกิดขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน สร้างความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากการลงพื้นที่ศึกษาทำให้ทราบปัญหาและสาเหตุในการเกิดเหตุความรุนแรง ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งผลการศึกษาได้เสนอทางออกหรือแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงในทิศทางที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

1.1.1 ด้านการเมือง ต้องแก้ปัญหาคความแตกแยกของคนในชาติเดียวกัน ด้วยความรักความเข้าใจต่อเพื่อนร่วมชาติที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่ต่างกันโดยปราศจากอคติ

1.1.2 ด้านเศรษฐกิจ ต้องแก้ปัญหาด้านความยากจน และการแก้ไขปัญหาสิทธิชุมชนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

1.1.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ต้องแก้ปัญหายาเสพติด โดยการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อคนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งเสริมให้สังคมไทยเรียนรู้การจัดการปัญหาด้วยสันติวิธี เพื่อให้คนในสังคมไม่หันไปใช้ความรุนแรงเป็นทางออกของปัญหา

1.1.4 ด้านการศึกษา โดยการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา

1.1.5 ด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ด้วยการหยุดหรือระงับยับยั้งเหตุให้ได้ ทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามโดยการใช้ระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย “คือกล้องวงจรปิด” มาเป็นเครื่องมือในการทำงาน ซึ่งเทคโนโลยีกล้องโทรทัศน์วงจรปิดเป็นระบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา เดิมทีนั้นกล้องวงจรปิดมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสืบสวนติดตามจับกุมผู้ก่อเหตุความรุนแรงในคดีต่าง ๆ เพื่อนำผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม และคดีอาชญากรรมส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มักจะมีเชื่อมโยงกับกลุ่มองค์กรหรือเครือข่ายผู้ก่อความไม่สงบ

1.2 สถานการณ์การใช้กล้องวงจรปิดในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2.1 การใช้กล้องวงจรปิดในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหา

จากสถานการณ์ปัญหาการก่อความไม่สงบ และเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือเหตุร้ายรายวันที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงได้มีการนำระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการป้องกันและปราบปราม รวมถึงตลอดจนถึงการติดตามจับกุมคนร้ายที่เข้ามาก่อเหตุ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าสามารถสืบสวนขยายผลติดตามจับกุมคนร้ายที่เข้ามาก่อเหตุได้หลายคดี

1.2.2 อุปสรรคข้อขัดข้องที่พบในการใช้กล้องวงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีผลต่องานด้านความมั่นคง

จากผลการนำระบบกล้องวงจรปิดมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อเหตุในพื้นที่ อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส ที่พบว่าสามารถเป็นเครื่องมือในการติดตามจับกุมคนร้ายอย่างได้ผล แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ระบบกล้องวงจรปิดจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่ฝ่ายความมั่นคงฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นำมาใช้ในการเอาชนะฝ่ายตรงข้าม แต่ก็ยังพบว่ามีปัญหาข้อขัดข้องหลายประการ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในพื้นที่ ซึ่งสรุปปัญหาได้ดังนี้

1.2.2.1 ความไม่ต่อเนื่องของโครงการ อาจมีปัญหาข้อขัดข้องมาจากงบประมาณในการดำเนินการ หรือการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารในพื้นที่

1.2.2.2 การติดตั้งกล้องไม่ครอบคลุมในจุดหรือพื้นที่สำคัญ มักเป็นช่องว่างให้กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงใช้โอกาสในการก่อเหตุโจมตีเขตเมืองอยู่บ่อย ๆ

1.2.2.3 ตัวกล้องที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่ได้มาตรฐาน มักพบว่ากล้องไม่สามารถจับภาพหรือจดจำรายละเอียดของบุคคลหรือยานพาหนะได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

1.2.2.4 ระบบไม่เสถียร หรือชำรุดเสียหายบ่อย เป็นปัญหาที่พบบ่อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาฝนตกฟ้าร้องจะทำให้ระบบควบคุมเสีย หรือชำรุดเป็นประจำ เมื่อเกิดเหตุก็มักจะขาดพยานหลักฐานหรือขาดช่องทางในการสืบสวนขยายผล

1.2.2.5 กำลังพลหรือเจ้าหน้าที่ไม่มีความประสิทธิภาพ อาจหมายถึงการขาดแคลนด้านกำลังพล หรือไม่ก็อาจมีกำลังพลที่ไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในทางเทคนิค หรือไม่มีความคุ้นเคยหรือความชำนาญในพื้นที่

1.2.2.6 กล้องถูกทำลาย มักเกิดขึ้นบ่อยครั้งที่ฝ่ายตรงข้ามเลือกวิธีการทำลายกล้องเพื่อป้องกันการติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่หรือการเปิดช่องโอกาสในการหลบหนีของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง

1.2.2.7 หน่วยในพื้นที่ยังไม่มีมีการบูรณาการระบบกล้องวงจรปิดพบว่า 3 ฝ่ายความมั่นคงยังไม่มีมีการเชื่อมประสานระบบ ทำให้ต่างคนต่างทำ

1.2.2.8 การติดตั้งกล้องไม่ถูกที่ เนื่องจากติดตั้งมานาน ทำให้ดกรุ่น ไม่ทันสมัย เลยทำให้เสียโอกาสในการควบคุมพื้นที่สำคัญ

2. ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการนำเทคโนโลยีกล้องวงจรปิด มาใช้งานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้พบว่าการใช้เทคโนโลยีกล้องวงจรปิดสามารถนำมาเสริมประสิทธิภาพการทำงานในภารกิจของฝ่ายความมั่นคงและการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบได้ ถือเป็น “จิ๊กซอว์” ชิ้นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าเทคโนโลยีกล้องวงจรปิดจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหา โดยมุ่งเน้นในเรื่องการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การสืบสวนหลังเกิดเหตุเพื่อจับกุมคนร้ายหรือกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ เพื่อนำมาดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งกล้องวงจรปิดเป็นพยานหลักฐานสำคัญในด้านการสืบสวนและการสอบสวนดำเนินคดี เสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และป้องกันการนำเอาประเด็นหรือจุดผิดพลาดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐเอาไปเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจผิดหรือนำไปเป็นปัจจัยเอื้อให้แก่กลุ่มบุคคลหรือขบวนการที่นิยมใช้ความรุนแรงมาจู่โจมประกายให้เกิดความแตกแยกในสังคมได้ อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีกล้องวงจรปิดมาเสริมการทำงานของภาครัฐทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ และ ฝ่ายปกครอง จะสามารถทำให้สืบสวนขยายผลถึงผู้ร่วมกระทำความผิดในลักษณะองค์กรหรือเครือข่ายได้เป็นอย่างดี สามารถต่อยอดไปถึงงานด้านความมั่นคงได้อย่างชัดเจน

การนำกล้องวงจรปิดมาใช้ในงานความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มตั้งแต่สถานการณ์ที่ทวีความรุนแรงขึ้น จนกระทั่งมีบทบาทในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการขยายผลติดตามจับกุมคนร้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถแบ่งยุคการนำกล้องวงจรปิดมาใช้ในงานความมั่นคงได้ 3 ยุค

ยุคแรก “ยุคต่างคนต่างใช้” ในยุคนี้เป็นยุคเริ่มต้นของการนำกล้องวงจรปิดมาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครอง ได้มีการคิดที่จะนำกล้องวงจรปิดมาใช้เพื่อควบคุมพื้นที่จุดเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมการก่อเหตุบนถนน ที่สำคัญคือจุดตรวจจุดสกัด แต่ในการใช้งานกล้องวงจรปิดในยุคนี้ ยังเป็นระบบต่างคนต่างใช้งาน ต่างคนต่างทำ ไม่มีการใช้งานร่วมกัน ขาดการแสวงหาความร่วมมือในการทำงาน

ยุคที่สอง “เริ่มเห็นความสำคัญของระบบกล้องวงจรปิด” เป็นยุคที่เริ่มมีการพูดคุยถึงปัญหาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ ได้มีความคิดในการที่จะบูรณาการระบบกล้องวงจรปิดให้ทั้ง 3 ฝ่ายความมั่นคงทำงานร่วมกัน เริ่มมีการคิดวิเคราะห์ปัญหา รวมถึงการบูรณาการกำลังพลให้เข้ามาทำงานร่วมกันจนเป็นเนื้อเดียวกันได้ แต่ก็ยังไม่ถือว่าสำเร็จลุล่วงไปทั้งหมด เนื่องจากโครงการที่เสนอยังไม่ได้รับการแก้ไขให้จนจบโครงการก็มีการเปลี่ยนตัว

ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจ หรือผู้บังคับหน่วย ทำให้นโยบายถูกเปลี่ยนแปลงหรือสะดุดหยุดลง โครงการก็ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ทำให้เกิดปัญหาหรือช่องว่างในการทำงาน

ยุคที่สาม “ยุคปัจจุบัน : ยุคแผนแม่บทการบูรณาการระบบคลังโทรทัศน์วงจรปิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เป็นยุคที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย ความมั่นคง โดยกำหนดให้มีแผนแม่บทในการบูรณาการใช้คลังวงจรปิดร่วมกันทั้งระบบอย่างเป็นรูปธรรม และต้องเชื่อมโยงเครือข่ายทุกอำเภอ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ สภ.ของแต่ละอำเภอ เชื่อมโยงเครือข่ายของอำเภอยังจังหวัด จนถึง กอ.รมน.ภาค 4 สน. โดยมีแนวทางดำเนินการคือสามารถแบ่งเป็นขั้นการดำเนินการ ตามความเร่งด่วนของงาน ความสำคัญของพื้นที่แต่ละพื้นที่ และหน่วยงานรับผิดชอบ ตลอดจนปัจจัยในการบริหารและจัดสรรงบประมาณ ได้ 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การบูรณาการระบบคลังโทรทัศน์วงจรปิดเดิม ที่ติดตั้งใช้งานแล้ว

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างระบบคลังโทรทัศน์วงจรปิด และระบบโครงข่ายเชื่อมโยงข้อมูลเพิ่มเติม โดยแบ่งความเร่งด่วนในการดำเนินการออกเป็น 4 ความเร่งด่วน

ขั้นที่ 3 การเสริมสร้างระบบคลังโทรทัศน์วงจรปิด เพื่อเฝ้าระวังสถานที่และ/หรือเป้าหมายสำคัญที่ต่อแหลมต่อการถูกก่อเหตุในพื้นที่อื่น ๆ ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

จากการพัฒนาระบบคลังวงจรปิดมาใช้ในงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จนถูกผลักดันให้เกิดแผนแม่บทการบูรณาการระบบคลังโทรทัศน์วงจรปิดในยุคปัจจุบัน ที่กำลังขับเคลื่อนอยู่ในขณะนี้ ถือว่าเป็นตัวกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนระบบคลังโทรทัศน์วงจรปิดในปัจจุบันให้สามารถตอบสนองความต้องการของคนทำงานในพื้นที่อย่างชัดเจน และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ด้านความมั่นคงมากขึ้น และที่สำคัญคือเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยในพื้นที่หลายหน่วยนอกเหนือจากฝ่ายความมั่นคง 3 ฝ่าย และมีการวางแผนการทำงานให้ครอบคลุมพื้นที่มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

ผู้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับคลังวงจรปิด ติดตามความคืบหน้าในการปฏิบัติ และสนับสนุนผู้ปฏิบัติให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงลดจนถึงการกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจให้กับภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตั้งคลังวงจรปิดเพื่อเฝ้าระวังในบริเวณหรือพื้นที่ประกอบการ ร้านค้าของตนเอง โดยกำหนดนโยบายลดหย่อนภาษีให้กับผู้ที่ให้ความร่วมมือ

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

ควรมีการคัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีและระบบคอมพิวเตอร์มาปฏิบัติหน้าที่ และมีการอบรมพัฒนาความรู้เพิ่มเติมในด้านการวิเคราะห์ข่าวกรอง การเฝ้าระวังและแจ้งเตือน และควรมีการพัฒนาระบบกล้องวงจรปิดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดภาระของเจ้าหน้าที่ เพิ่มความรวดเร็วในการเฝ้าระวังและการแจ้งเตือน พร้อมทั้งการเสริมความเข้มแข็งในหมู่บ้านเสี่ยงภัยให้มีการเชื่อมโยงกล้องวงจรปิดไปยังสถานีตำรวจ ที่ว่าการอำเภอ หรือหน่วยเฉพาะกิจของฝ่ายทหารซึ่งเป็นเจ้าภาพระดับอำเภอ ให้ผู้มีอำนาจหรือผู้รับผิดชอบสามารถตรวจตราความเคลื่อนไหว หรือความผิดปกติบนหน้าจอโทรศัพท์มือถือได้

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับระบบกล้องวงจรปิดเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

3.1 ศึกษาการนำระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดแบบพิเศษ ที่มีระบบจดจำใบหน้าบุคคลต้องสงสัย โดยให้ระบบทำการตรวจสอบใบหน้าที่ได้จากกล้องวิดีโอว่าเป็นบุคคลต้องสงสัยที่มีอยู่ในฐานข้อมูล Watch List

3.2 ศึกษาการนำระบบกล้องวงจรปิดมาประยุกต์เป็นจุดตรวจจุดสกัดแบบเคลื่อนที่ โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมมาผสมผสานในการทำงาน อาทิ

3.2.1 ระบบกล้องวงจรปิดแบบพิเศษที่มีระบบจดจำใบหน้าบุคคลต้องสงสัย

3.2.2 เทคโนโลยี Radio Frequency Identification (RFID) เพื่อพิสูจน์อัตลักษณ์ของยานพาหนะ

3.2.3 เครื่องตรวจค้นหาสารระเบิดและสารเสพติด จะช่วยตรวจสอบวัตถุต้องสงสัยอีกชั้นหนึ่งนอกเหนือจากรถเอ็กซ์เรย์

3.2.4 ระบบเอ็กซ์เรย์สำหรับการตรวจค้นวัตถุระเบิด สารเสพติด อาวุธ หรือสิ่งผิดกฎหมายต่าง ๆ